

ISTINITA PRIČA KOJA JE OSVOJILA SVIJET

FANTASTIČNI MAČAK BOB

I kako je spasio moj život

James Bowen

SVJETSKI
BESTSELER
#1

znanje

Džejms Bouven

Fantastični mačak Bob

Naslov originala:
James Bowen
A Street Cat Named Bob

Prevela s engleskoga
Mirjana Čanić

Copyright © James Bowen and Gary Jenkins 2012
Sva prava pridržana

*Posvećeno Bryn Fox... i svakome tko je izgubio
prijatelja*

PRVO POGLAVLJE

Suputnici

Negdje sam pročitao poznatu izreku koja kaže da nam se svima, svaki dan u životu, pruža druga prilika. Tu nam je, nadohvat ruke, samo što obično za njom ne posežemo.

Velik dio mog života dokaz je toj izreci. Imao sam gomilu prilika, katkad i svakodnevno. Dugo nisam uspijevaao ugrabiti nijednu, ali onda, u rano proljeće 2007., to se napokon počelo mijenjati. Tada sam se sprijateljio s Bobom. Kad danas o svemu razmišljam, nešto mi govori da je to mogla biti i njegova druga prilika.

Prvi put sam ga ugledao jedne tmurne večeri u ožujku. London još uvijek nije sasvim otresao zimu sa svojih ulica i vladala je ledena hladnoća, naročito kad je vjetar šibao s Temze. U zraku je te noći čak bio nagovještaj leda, zbog čega sam se i vratio u svoj novi socijalni stan u Tottenhamu malo ranije nego inače nakon sviranja na Covent Gardenu.

Kao i uvijek, sa sobom sam imao crni kofer za gitaru i ruksak prebačen preko ramena, no te je večeri sa mnom bila i moja najbolja prijateljica Belle. Davno smo izlazili zajedno, ali sad smo bili samo prijatelji. Kanili smo pojesti jeftini curry i pogledati film na malom crno-bijelom televizoru koji sam uspio nabaviti u trgovini s rabljenom robom iza ugla.

Dizalo u stambenoj zgradi bilo je u kvaru, kao i obično, pa smo krenuli prema stubištu, pripremivši se na dugotrajan i mukotrpan uspon do petog kata. Rasvjeta na hodniku nije radila i dio prizemlja bio je obavijen tamom, no dok smo se uspinjali stubištem, nisam mogao a da ne primijetim par blistavih očiju u mraku. Začuvši nježno, pomalo molećivo mijaukanje, shvatio sam što je to bilo.

Oprezno se približavajući, u polutami sam ugledao riđu mačku sklupčanu na pragu pred jednim od stanova u prizemlju, u prolazu što je vodio prema hodniku.

Odrastao sam s mačkama i uvijek sam pomalo bio slab na njih. Kad sam se primaknuo i uspio je dobro osmotriti, mogao sam vidjeti da je riječ o mačku, mužjaku.

Nisam ga prije vidio da se mota ovuda, no čak i u mraku mogao sam uočiti da ima nešto u njemu, već sam tada shvatio da ima određenu osobnost. Nije bio ni najmanje nervozan, štoviše, upravo suprotno. Zračio je tim spokojnim, staloženim samopouzdanjem. Doimao se prilično udomaćenim ovdje u sjenama i sudeći po tome kako me je fiksirao upornim, znatiželjnim i inteligentnim pogledom, ja sam bio taj koji je stupio na njegov teritorij. Kao da mi je govorio: »Tko si ti i što te dovodi ovdje?«

Nisam mogao odoljeti a da ne kleknem i ne predstavim se.

»Bok, draškane. Nisam te prije viđao, živiš li ovdje?« rekoh.

On me je samo gledao onim pronicljivim, pomalo ravnodušnim pogledom, kao da me procjenjuje.

Odlučio sam ga pomilovati po vratu, dijelom kako bismo se sprijateljili, ali i kako bih otkrio ima li ogrlicu ili nešto drugo po čemu bih ga mogao identificirati. Bilo je teško razabrati u tami, ali otkrio sam da nema ništa takvoga, što mi je smjesta dalo na znanje da je riječ o lualici. London je takvih imao napretek.

Činilo se da mu godi pažnja pa se počeo blago trljati o mene. Kad sam ga ponovno još malo podragao, osjetio sam da mu je krzno u prilično bijednom stanju, s neravnomjernim ogoljenim djelićima kože. Bilo je jasno da mu je potreban dobar obrok. A po načinu kojim se trljao o mene, također mu je trebalo i malo pažnje i nježnosti.

»Siroti momak, mislim da je lualica. Nema ogrlicu i stvarno je mršav«, rekao sam pogledavši Belle koja je strpljivo čekala u podnožju stuba.

Znala je da sam slab na mačke.

»Ne, James, ne možeš ga uzeti«, rekla je kimnuvši prema vratima stana pred kojima je sjedio. »Ne vjerujem da je samo zalutao i smjestio se na otirač, sigurno pripada nekome tko tu živi. Vjerojatno čeka da se vrate doma i puste ga unutra.«

Nevoljko sam se složio s njom. Nisam mogao tek tako uzeti mačka i odvesti ga sa sobom, iako je sve govorilo u korist činjenice da nije udomljen. Tek što sam se i sam doselio ovamo i još uvijek sam pokušavao urediti stan. Sto ako je stvarno pripadao stanarima iz

ovog stana? Neće im se baš svidjeti da netko odnese njihovog ljubimca, zar ne?

Uostalom, posljednje što mi je tada trebalo bila je dodatna odgovornost za mačka. Bio sam propali glazbenik i bivši ovisnik koji je jedva spajao kraj s krajem i živio u socijalnom stanu. Bilo mi je dovoljno teško brinuti se za samoga sebe.

Sljedećeg jutra, u petak, dok sam silazio stubištem, ugledao sam riđeg mačka kako i dalje sjedi pred vratima. Činilo se kao da se nije ni pomaknuo s mjesta u proteklih dvanaest sati.

Opet sam kleknuo i pomilovao ga. I opet je bilo očito da mu se to svidjelo. Preo je, uživajući u pažnji koju je dobivao. Još uvijek mi nije stopostotno vjerovao. Ali mogao sam osjetiti da je mislio da sam okej.

Na dnevnoj svjetlosti vidio sam da je uistinu predivno stvorenje. Imao je zbilja zapanjujuće lice s nevjerojatno prodornim zelenim očima, iako, pobliže ga pogledavši, uočio sam da se s nekim potukao ili je doživio kakvu nezgodu, jer je na glavi i nogama imao brazgotine. Kao što sam i sinoć pretpostavio, krzno mu je bilo prilično ofucano. Dlaka mu je na nekim mjestima bila izrazito rijetka i tanka, s barem desetak ogoljenih dijelova gdje se mogla nazrijeti koža. Sad sam već bio iskreno zabrinut za njega, ali opet sam se podsjetio da imam vlastitih briga preko glave te da i sebe moram dovesti u red. Zato sam, prilično nevoljko, krenuo uhvatiti autobus od Tottenhama do centra Londona i Covent Gardena kamo ću svirkom još jednom pokušati zaraditi koju kintu.

Kad sam se te večeri vratio, bilo je prilično kasno, gotovo deset sati. Smjesta sam krenuo prema hodniku gdje sam vidio mačka, ali od njega nije bilo ni traga. Bio sam pomalo razočaran. Nekako mi se svidio. No većim sam dijelom osjetio olakšanje. Pretpostavio sam da ga je vlasnik morao pustiti u stan kad se vratio.

Srce mi je pomalo potonulo kad sam se idućeg dana ponovno spustio i ugledao ga na istome mjestu. Sad je već bio pomalo osjetljiviji i raščupaniji nego prije. Doimao se promrzlim i gladnim i blago se tresao.

»Sjedni ovdje«, rekao sam milujući ga. »Danas mi ne izgledaš baš dobro.«

Zaključio sam da sve ovo već traje predugo.

Pa sam pokucao na vrata stana. Osjećao sam da moram nešto reći. Ako je ovo bio njihov kućni ljubimac, ovako se nije smjelo s njime postupati. Trebao je nešto pojesti i popiti - možda je čak trebao i veterinarsku skrb.

Na vratima se pojavio tip. Bio je neobrijan, odjeven u pamučnu majicu i donji dio trenirke i izgledao kao da se netom probudio iako je bilo rano popodne.

»Oprosti na smetnji, prijatelju. Je li ovo tvoj mačak?« upitao sam.

Na trenutak me je pogledao kao da sam prolupao.

»Kakav mačak?« rekao je prije nego što će spustiti pogled i ugledati riđeg mačka sklupčanog u lopticu na pragu.

»Oh. Nije«, rekao je i nezainteresirano slegnuo ramenima.

»Nemam ništa s njime, stari.«

»Ovdje je već danima«, rekao sam i ponovno izmamio tupi pogled.

»Stvarno? Mora da je nanjušio mirise od kuhanja ili nešto takvoga. Pa, kako rekoh, nemam ništa s njime.«

Potom je zalupio vratima.

Učas sam donio odluku.

»Okej, druže, ideš sa mnom«, rekao sam prekapajući po ruksaku i izvadivši kutiju keksa koju sam nosio kako bih davao nešto mačkama i psima što su mi prilazili dok bih svirao na ulici.

Zatresao sam kutijom prema njemu, a on se smjesta podigao na sve četiri noge i stao me slijediti.

Mogao sam vidjeti da je pomalo nestabilan te da čudno vuče jednu od stražnjih nogu pa se nismo žurili uspinjući se uz pet spletova stuba. Nekoliko minuta kasnije bili smo na sigurnom u mom stanu.

Stan je bio rupa, da pravo kažem. Osim telke, imao sam samo polovni kauč na rasklapanje, madrac u kutu male spavaće sobe, a u kuhinjskom dijelu hladnjak koji jedva da je radio, mikrovalnu pećnicu, čajnik i toster. Nije bilo kuhala. Jedine druge stvari u mom stanu bile su knjige, videokasete i kojekakve sitnice.

Ja sam poput neke svrake; skupljam svakojake stvari s ulice. U to sam vrijeme imao pokvareni mjerač za parking u jednom kutu te polomljenu lutku iz izloga s kaubojskim šeširom na glavi u drugom. Jedan je prijatelj nazvao moju gajbu »starim dućanom zanimljivosti«,

ali dok je istraživao svoje novo okruženje, mačku je bila zanimljiva jedino kuhinja.

Izvadio sam mlijeko iz hladnjaka, ulio u tanjurić i pomiješao s malo vode. Znam da - nasuprot uvriježenom mišljenju - mlijeko može naškoditi mačkama, jer one zapravo nisu tolerantne na laktozu. Polizao je sve za nekoliko sekundi.

U hladnjaku sam imao i malo tunjevine pa sam je pomiješao s keksima i to mu također dao. Opet, smazao je sve. Sirotan, mora da skapava od gladi, pomislio sam.

Nakon onog hladnog i mračnog hodnika, stan je, što se njega ticalo, bio luksuzni apartman s pet zvjezdica. Doimao se vrlo zadovoljnim ovdje i, pošto se nahranio u kuhinji, uputio se u dnevnu sobu gdje se sklopčao na podu uz radijator.

Dok sam sjedio i pomno ga promatrao, nisam ni na trenutak dvojio da nešto nije u redu s njegovom nogom. Dapače, kad sam sjeo na pod pored njega i stao ga pregledavati, otkrio sam da ima veliku gnojnu ranu na stražnjoj desnoj nozi. Ozljeda je bila veličine golemog očnjaka. Sto mi je dalo ideju kako ju je zadobio. Vjerojatno ga je napao pas, ili možda lisica, koji je zabio zube u nogu i čvrsto ga držao dok je pokušavao uteći. Imao je, k tomu, i puno ogrebotina, jednu blizu oka, a druge po tijelu i nogama.

Dezinficirao sam ozljedu kako sam najbolje umio, najprije ga smjestivši u kadu, a potom nanijevši bezalkoholni losion na područje oko rane te malo vazelina na samu ozljedu. Većina bi se mačaka izbezumila da ih pokušam tako tretirati, ali on je bio miran kao bubica.

Ostatak je dana uglavnom proveo sklopčan na mjestu koje mu je već postalo omiljeno, uz radijator. No, također bi se tu i tamo motao po stanu, skakućući i grebući sve čega se mogao dočepati. Premda ju je prije ignorirao, sad mu je lutka u kutu postala pomalo privlačna. Nije mi smetalo. Mogao je raditi što god je želio.

Znam da mužjaci mačaka mogu biti vrlo živahni i osjetio sam da je prepun potisnute energije. Kad sam ga krenuo pomilovati, poskočio je i počeo pružati kandže prema meni. U jednom je trenutku postao prilično nestašan, bjesomučno grebući i umalo me ne ogrebavši po ruci.

»Okej, družo, sad se smiri«, rekao sam skinuvši ga sa sebe i spustivši na pod. Znao sam da mladi mužjaci koji nisu bili kastrirani mogu postati ekstremno nemirni. Pretpostavljam da je još uvijek »čitav« i dobrono zašao u pubertet. Nisam mogao biti siguran, jasno, ali ponovno me je prožeo neodređen osjećaj da je morao doći s ulice, a ne iz nekog doma.

Večer sam proveo gledajući televiziju dok je mačak bio skrupčan pored radijatora, naizgled zadovoljan svojim mjestom. Pomaknuo se samo kad sam krenuo u krevet, podigavši se i slijedeći me u spavaću sobu gdje se skrupčao pored mojih stopala na rubu kreveta.

Dok sam u tami osluškivao njegovo nježno pređenje, bilo mi je drago što je bio sa mnom. Bio mi je nekakvo društvo, valjda. Toga nisam imao previše u posljednje vrijeme.

U nedjelju ujutro ustao sam se prilično rano te odlučio izići vani i vidjeti mogu li pronaći vlasnika. Palo mi je na um da je netko možda oblijepio letke za izgubljenog mačka. Gotovo je uvijek posvuda bilo tih umnoženih letaka o nestalim ljubimcima, zalijepljenih na uličnim svjetiljkama, oglasnim pločama pa čak i na autobusnim stanicama. Činilo se kao da ima toliko puno nestalih maca da bih se katkad pitao postoji li ovdje u kvartu nekakva banda koja ih otima.

U slučaju da brzo pronađem vlasnika, uzeo sam mačka sa sobom, pričvrstivši mu oko vrata uzicu koju sam napravio od vezice za cipele kako bih ga držao na sigurnom. Rado je hodao uz mene dok smo silazili stubištem na prizemlje.

Ispred zgrade mačak je počeo navlačiti uzicu kao da želi otići nekamo dalje. Pretpostavio sam da je želio obaviti svoje. I bome je odjurio na zelenu tratinu pa među grmlje pored susjedne zgrade i nestao na minutu- dvije kako bi se odazvao zovu prirode. Potom se vratio meni i sretno se uvukao pod omču uzice.

Očito mi stvarno vjeruje, pomislio sam. Smjesta sam osjetio da mu se moram odužiti za ukazano povjerenje i pokušati mu pomoći.

Moj prvi pokušaj bila je gospođa koja je živjela preko puta ulice. Bila je poznata po svojoj brizi za mačke. Hranila je lutalice iz susjedstva i po potrebi ih odvodila na kastriranje. Kad je otvorila vrata, unutra sam vidio najmanje pet mačaka. Bog zna koliko ih je još imala otraga. Činilo se da svaka mačka u krugu od nekoliko kilometara dolazi u njezino dvorište znajući da je to najbolje mjesto gdje može

dobiti nešto za jelo. Nisam znao kako si je mogla priuštiti da ih sve hrani.

Ugledala je mačka i odmah joj se svidio pa ga je ponudila zalogajom.

Bila je vrlo ljubazna, ali nije znala odakle je došao. Nije ga vidala po susjedstvu.

»Kladim se da je došao iz nekog drugog dijela Londona. Ne bi me iznenadilo da ga je netko odbacio«, rekla je. Obećala je i da će držati oči i uši otvorenima u slučaju da nešto vidi ili načuje.

Imao sam osjećaj da je bila u pravu kazavši da je došao odnekud daleko od Tottenhama.

Iz znatiželje sam mu skinuo uzicu ne bih li vidio hoće li znati u kojem smjeru treba krenuti. No, dok smo koračali ulicama, bilo je sasvim jasno da ne zna gdje se nalazi. Doimao se sasvim izgubljenim. Pogledao me je kao da želi reći: »Ne znam gdje sam; želim ostati s tobom.«

Bili smo vani nekoliko sati. U jednom je trenutku šmugnuo u grmlje kako bi ponovno obavio svoje, ostavivši me da pitam svakog prolaznika prepoznaje li ga. Samo su slijegali ramenima i dobacivali mi prazne poglede.

Bilo je očito da me nije želio napustiti. Dok smo tamarali uokolo, nisam mogao a da se ne pitam kakva je njegova priča: odakle je došao i kakav je život vodio prije nego što se pojavio i sjeo na otirač u prizemlju?

Dijelom sam bio uvjeren da je »dama s mačkama« preko puta ulice bila u pravu i da je bio nečiji kućni ljubimac. Izgledao je dobro i vjerojatno je donesen kao poklon za Božić ili nečiji rođendan. Riđi mački znaju biti pomalo mahniti ako nisu kastrirani, kao što sam već imao priliku vidjeti. Znaju postati prilično dominantni, puno više od ostalih mačaka. Slutio sam da, kad postane naprasit i objestan, također postaje malo prenaporan.

Pretpostavio sam da su roditelji rekli: »E, sad je dosta«, i - umjesto da ga odvedu u azil ili sklonište za nezbrinute životinje - strpali su ga u automobil i izbacili na ulicu ili negdje usput.

Mačke se izvrsno snalaze u prostoru, ali očito su ga odveli predaleko od kuće pa se nije znao vratiti. Ili, možda je znao da to zapravo i nije bio dom pa je odlučio pronaći novi.

Druga mi je teorija bila da je pripadao nekoj vremešnoj osobi koja je preminula.

Dakako, lako je moguće da sam bio u krivu. Činjenica da nije bio dresiran bila je glavni argument protiv toga da je bio kućni mačak. No, što sam ga više upoznao, to sam više bio uvjeren da je navikao biti u društvu ljudi. Činilo se kako se veže za ljude za koje misli da će se brinuti o njemu. Tako je bilo i sa mnom.

Najveća zagonetka u vezi njegove prošlosti bila je ozljeda koja je izgledala prilično gadno. Nesumnjivo ju je zaradio u nekoj borbi. Kako je iz rane još uvijek curio gnoj, morala je biti stara nekoliko dana, možda čak i tjedan. A to mi je dalo naslutiti još jednu mogućnost.

London je oduvijek vrvio uličnim mačkama, lutalicama koje su se motale po ulicama i preživljavale od odbačenih ostataka hrane i milosti dobrih ljudi. Prije nekih petsto godina, mjesta poput ulice Gresham u Cityju, Clerkenwell Greena i Drury Lanea bile su poznate kao »ulice mačaka« i bile su preplavljene njima. Te su lualice bile poput naplavina, jurcajući uokolo i svakodnevno se boreći za preživljavanje. Mnoge su bile poput ovog mačka: pomalo ofucana, oronula stvorenja.

Možda je u meni vidio srodnu dušu.

DRUGO POGLAVLJE

Put prema oporavku

Bio sam okružen mačkama još od djetinjstva i imao sam osjećaj da ih prilično dobro razumijem. Tijekom odrastanja moja je obitelj imala nekoliko sijamskih mačaka i pamtim da imo u jednom razdoblju imali i jednu prelijepu šarenu mačku. Moja su sjećanja na sve njih općenito ugodna, no rekao bih da je ono koje mi se najsnažnije urezalo u pamćenje ujedno bilo i najtužnije.

Djetinjstvo sam proveo u Engleskoj i u Australiji, a neko smo vrijeme živjeli u mjestu po imenu Cragie u Zapadnoj Australiji. Dok smo bili tamo, imali smo ljupku, bijelu mačkicu pahuljastog krzna. Ne mogu se točno prisjetiti od koga smo je nabavili, ali imam osjećaj da je to moglo biti od mjesnog seljanina. Odakle god došla, bivši joj je dom bio užasan. Iz nekog razloga nije bila na pregledu kod veterinara prije nego što je dospjela kod nas. Ispostavilo se da je sirotica bila prepuna buha.

To se nije odmah dalo uočiti. Nevolja je bila u tome što je mačkica imala toliko gusto bijelo krzno da su se buhe unutra namnožile a da nitko nije primijetio. Buhe su nametnici, dakako. Crpe život iz drugih stvorenja kako bi sebe održale na životu. Toj su sirotoj mačkici doslovce isisali svu krv. U trenutku kad smo to shvatili, bilo je prekasno. Moja ju je majka odvela kod veterinara, no rečeno joj je da su stvari izmakle kontroli i da joj nema pomoći. Imala je sve moguće vrste infekcija kao i druge tegobe. Uginula je nekoliko tjedana nakon što smo je dobili. Tada sam imao pet ili šest godina i bio sam shrvan - kao i moja majka.

Tijekom godina često sam razmišljao o toj mačkici, obično kad bih opazio kakvu bijelu mačku. No tog mi je vikenda neprestano bila u mislima dok sam provodio vrijeme s mačkom. Jasno sam vidio da mu je dlaka u lošem stanju. Na nekim je mjestima bila strahovito ofucana. Pratio me je jeziv osjećaj da će doživjeti istu sudbinu kao i bijela mačkica.

Sjedeći u svom stanu s njim te nedjelje uvečer, donio sam odluku: neću dopustiti da se to ponovi. Nisam kanio pretpostavljati da će mu za oporavak biti dovoljna samo moja njega. Nisam želio ništa uzimati zdravo za gotovo.

Morao sam ga odvesti veterinaru. Znao sam da moji improvizirani lijekovi neće biti dovoljni da zaliječe ranu. I nisam imao blage veze kakve još zdravstvene tegobe možda ima. Nisam želio riskirati i čekati pa sam odlučio ustati rano ujutro i odvesti ga do najbližeg centra za napuštene životinje, dolje na drugom kraju Seven Sisters Rода prema parku Finsbury.

Navio sam budilicu i ustao kako bih mačku dao zdjelu sa zdrobljenim keksima i tunjevinom. Bilo je još jedno sivo jutro, ali znao sam da mi to ne može biti izgovor.

S obzirom na stanje njegove noge, znao sam da neće moći hodati sat i pol pa sam ga odlučio nositi i smjestio ga u zelenu plastičnu kutiju. Nije to bilo idealno rješenje, ali nisam mogao pronaći ništa prikladnije. Nedugo nakon što smo krenuli, postalo je očito da mu se ne sviđa. Neprestano se vrpeljio, izbacujući šapu preko ruba kutije i pokušavajući se iskobeljati. Naposljetku sam odustao.

»Dođi ovamo, nosit ću te«, rekoh podigavši ga slobodnom rukom dok sam u drugoj nosio kutiju. Odmah mi se uspenrao na rame i tamo se namjestio. Pustio sam ga da tako sjedi dok sam nosio praznu kutiju cijelim putem do centra.

Unutra je bilo kao da sam kročio u kakav prizor iz pakla. Mjesto je bilo pretrpano, uglavnom psima i njihovim vlasnicima, od kojih su većina na prvi pogled bili mladi momci obrijanih glava i s agresivnim tetovažama. Sedamdeset posto pasa bili su stafordi koji su gotovo sigurno bili ozlijeđeni u borbama s drugim psima, i to najvjerojatnije samo kako bi zabavili ljude.

O Britancima se često govori kao o »naciji ljubitelja životinja«. Ovdje, međutim, nije bilo previše ljubavi, to je bilo sigurno. Zbilja mi se gadio način na koji su neki tretirali svoje ljubimce.

Mačak mi je sjedio ili u krilu ili na ramenu. Osjetio sam da je nervozan i nisam mu mogao zamjeriti. Većina pasa u čekaonici je režala na njega. Nekoliko njih je snažno zatezalo svoje uzice dok su se napinjali ne bi li mu se približili.

Jednog po jednog, pse su odvodili u ordinaciju. Svaki put kad bi se pojavila veterinarska tehničarka, međutim, bili smo razočarani. Na koncu nam je trebalo četiri i pol sata da nas prime.

Napokon, rekla je: »Gospodine Bowen, veterinar će vas sad primiti.«

Bio je to muškarac srednje dobi. Imao je onaj ravnodušan pogled što se vidi na licima nekih, a koji je odavao da je svašta vidio. Možda je to bilo zbog sve te agresije kojom je bio okružen, ali smjesta sam osjetio napetost u njegovoj prisutnosti.

»Onda, u čemu je problem?« upitao me je.

Znao sam da tip samo radi svoj posao, ali želio sam mu reći: »Pa, kad bih znao, ne bih ni dolazio ovamo.« Ipak, odolio sam iskušenju.

Rekao sam da sam pronašao mačka u hodniku svoje zgrade i pokazao mu apsces na stražnjoj strani noge.

»Okej, pogledajmo na brzinu«, rekao je.

Vidio je da mačak trpi bol pa mu je dao malu dozu sredstva za smirenje kako bi mu olakšao. Potom je objasnio da će izdati recept za dvotjednu kuru amoksicilinom.

»Vratite se ako se stvari ne poboljšaju za dva tjedna«, rekao je.

Pomislio sam iskoristiti priliku i upitati ga za buhe. Kratko mu je pregledao krzno, rekavši da nije mogao uočiti nijednu.

»No, vjerojatno ne bi škodilo da mu date neke tablete za to. To može biti problem za mlade mačke«, dodao je.

Ponovno sam odolio iskušenju da mu kažem kako sam toga svjestan. Promatrao sam ga dok je pisao recept za tablete protiv nametnika.

Valja mu se priznati, također je provjerio je li mačak mikročipiran. Nije bio, što mi je opet ukazalo na to da je riječ o uličnom mačku.

»Trebali biste to obaviti čim vam se ukaže prilika«, rekao je. »Mislim da bi ga također trebalo što prije kastrirati«, dometnuo je predavši mi brošuru i letak za besplatno kastriranje uličnih mačaka. S obzirom na to kako je jurcao po kući i bio onako živahan, kimnuo sam složivši se s njegovom dijagnozom. »Mislim da je to dobra ideja«, nasmiješio sam se očekujući da će barem uslijediti pitanje: zašto?

No, činilo se da veterinar nije bio ni najmanje zainteresiran. Bio je zadubljen u tipkanje svojih bilješki u računalo i ispisivanje recepta. Očito smo bili kao na proizvodnoj traci koja je morala biti obrađena

pa smo izgurani prema vratima gdje su već čekali novi pacijenti. Nije bio kriv veterinar - nego sustav.

Za nekoliko minuta smo bili gotovi. Izišavši iz veterinarske ordinacije, otišao sam do prijamnog pulta u dispanzeru i predao recept.

Žena u bijeloj kuti što je tamo sjedila bila je nešto prijaznija.

»Kako je ovo zgodan momak«, rekla je. »Moja je mama nekoć imala riđeg mačka. Bio je najbolji prijatelj kojeg je ikad imala. Nevjerojatan karakter. Običavao je samo sjediti uz njezine noge i promatrati svijet kako prolazi mimo njega. Mogla je p.isti bomba, a on je ne bi napustio.«

Utipkala je podatke i ispisala račun.

»To će biti dvadeset dvije funte, molim lijepo, dušo«, rekla je.

Srce mi je potonulo.

»Dvadeset dvije funte! Stvarno?« rekao sam. U tom trenutku, sve što sam imao na cijelom svijetu nije bilo više od trideset funti.

»Bojim se da jest, dušo«, rekla je tehničarka doimljući se suosjećajno, no istodobno i neumoljivo.

Predao sam trideset funti u gotovini i uzeo ostatak.

Za mene je to bila gomila novca. Jedna dnevnicica, takoreći. No, znao sam da mi nema druge: nisam mogao iznevjeriti svog novog prijatelja.

»Čini se da smo zapeli zajedno iduća dva tjedna«, rekao sam mačku dok smo izlazili kroz vrata i otpočeli dugu šetnju do stana.

Bila je to istina. Nije bilo šanse da ću se riješiti mačka najmanje dva tjedna, sve dok ne dovrši svoju kuru lijekovima. Nitko drugi se ne bi brinuo hoće li popiti svoje tablete, a nisam ga mogao pustiti na ulicu pa da zaradi kakvu infekciju.

Ne znam zašto, ali bio sam pomalo prestravljen pomišlju da sam sad odgovoran za njega. Imao sam dojam kao da sam dobio novu svrhu u životu, priliku da učinim nešto pozitivno za nekoga - ili nešto - osim za sebe.

To sam se popodne uputio u obližnju trgovinu za kućne ljubimce i kupio hranu dostatnu za nekoliko tjedana. U centru su mi dali primjerak propisane formule i pokušao sam mu je dati prethodne noći. Svidjela mu se pa sam kupio čitavu vrećicu toga. Također sam

mu nabavio dovoljnu količinu mačje hrane. Sve me je to koštalo nekih devet funti, što je uistinu bio posljednji novac koji sam imao.

Te sam ga noći morao ostaviti samog i uputio sam se do Covent Gardena sa svojom gitarom. Sad je valjalo prehraniti dvoja usta.

Tijekom idućih nekoliko dana, dok sam ga njegovao, upoznao sam ga malo bolje. Dotad sam mu već nadjenao ime: Bob. Ime mi je palo na um dok sam na DVD plejeru gledao jednu od mojih omiljenih televizijskih serija, Twin Peaks. U njoj se jedan lik zove Ubojica Bob. Bio je zapravo shizofrenik, pomalo kao doktor Jekyll i gospodin Hyde. U jednom bi trenutku bio sasvim normalan, razuman tip, a već u idućem sumanut i izvan kontrole. Mačak je donekle bio takav. Kad je bio sretan i zadovoljan, niste mogli poželjati mirnijeg i dražesnijeg mačka. No, kad bi postao ćudljiv, znao je biti potpuni manijak, jurcajući uokolo po stanu. Razgovarao sam sa svojom prijateljicom Belle jedne večeri kad mi je sinulo.

»On je nešto kao Ubojica Bob iz Twin Peaks«, rekao sam izmamivši njezin začuđeni pogled.

No, nije bilo važno. Ostao je Bob.

Tada mi je već postalo prilično jasno da je Bob morao živjeti na otvorenom. Kad bi došlo vrijeme za nuždu, apsolutno je odbijao odlaziti do posude s pijeskom koju sam mu kupio. Umjesto toga, morao sam ga odnositi dolje i pustiti da obavi svoje u vrtovima oko zgrade. Smugnuo bi u grmlje, obavio ono što je trebao pa potom raskopao zemlju kako bi prikrio dokaze.

Promatrajući ga jedno jutro dok je ponavljao svoj ritual, upitao sam se nije li možda pripadao kakvoj putujućoj trupi. Bilo ih je nekoliko na području Tottenhama. Štoviše, imali su svoj kamp na jednoj ledini u blizini mog bloka. Možda je uistinu bio dio putujuće trupe i nekako zaostao za njima kad su otišli dalje. Definitivno nije bio kućni mačak. Toliko sam sad već bio siguran.

Nije bilo dvojbe da mi je postao privržen što sam i sam, uostalom, počeo osjećati za njega. Isprva je pokazivao odanost, ali i dalje je bio pomalo bojažljiv. No, kako su dani prolazili, postajao je sve sigurniji u sebe i sve više pokazivao bliskost. Još uvijek je znao biti prilično naprasit, katkad čak i agresivan. No, sada sam znao da je to bilo zbog toga što nije bio kastriran.

Život nam je pomalo prešao u rutinu. Ostavio bih Boba ujutro u stanu i krenuo prema Covent Gardenu gdje sam svirao sve dok ne bih zaradio dovoljno novca. Po povratku doma, zatekao bih ga kako me čeka na ulaznim vratima. Zatim bi me slijedio do kauča u dnevnoj sobi i sa mnom gledao televiziju.

Dosad sam već počeo shvaćati koliko je bio inteligentan. Mogao sam uvidjeti da razumije sve što sam mu govorio.

Kad bih potapšao kauč i pozvao ga da dođe i sjedne uz mene, poslušao bi. Znao je i što mislim kad bih mu rekao da je vrijeme za njegove lijekove. Svaki put bi me pogledao kao da želi reći: »Moram li?« Ali ne bi se opirao kad bih mu stavio tabletu u usta i nježno mu češkao grlo sve dok je ne bi progutao. Većina bi mačaka pobjesnila kad biste im pokušali otvoriti usta. No, on mi je već u potpunosti vjerovao.

Otprilike u tom trenutku počeo sam shvaćati kako u njemu ima nešto doista posebno. Sasvim je sigurno da nikad nisam susreo mačka nalik Bobu.

Nije bio savršen, doduše. Znao je gdje je spremljena hrana i redovito bi se razletio po kuhinji, prevaljujući lonce i tave dok ju je tražio. Kuhinjski ormarići i vrata hladnjaka već su bili prepuni ogrebotina kad bi mahnito pokušavao pristupiti nečemu ukusnom što bi mogao pojesti.

No, ruku na srce, poslušao bi me kad bih rekao ne.

Morao sam samo reći: »Ne! Miči se odatle, Bobe«, i on bi šmugnuo. Tada bih još jednom uvidio koliko je inteligentan. I opet bi se u meni probudila svakojaka pitanja o njegovom porijeklu. Zar bi divlji ili ulični mačak obraćao pažnju na ono što mu kazuje ljudsko biće? Čisto sumnjam.

Zbilja sam uživao u Bobovom društvu, no znao sam da moram biti oprezan. Nisam smio razviti preveliku bliskost jer će se, prije ili kasnije, poželjeti vratiti na ulicu. Nije bio tip mačka koji bi uživao biti trajno zatvoren među četiri zida. Nije bio kućni mačak.

Kratkoročno gledajući, međutim, bio sam njegov čuvar i bio sam odlučan pokušati ispuniti taj zadatak što sam najbolje umio. Znao sam da mi valja poduzeti sve kako bih ga pripremio za povratak na ulicu pa sam jednog jutra ispunio obrazac za besplatno kastriranje koji mi je dao veterinar u centru. Ubacio sam ga u poštanski

sandučić i, na moje blago iznenađenje, već za nekoliko dana dobio sam odgovor. Pismo je sadržavalo potvrdu koja nam omogućuje besplatno kastriranje.

Iduće sam jutro odveo Boba vani kako bi ponovno obavio nuždu. Kutija s pijeskom koju sam nabavio ostala je čista i neupotrijebljena. Jednostavno mu se nije sviđala.

Uputio se prema istom mjestu u grmlju pred susjednom zgradom. Činilo se da mu je to zbog nekog razloga bilo omiljeno područje. Pretpostavljao sam da ima neke veze s označavanjem teritorija, nešto što sam pročitao u jednom novinskom članku.

Kao i obično, bio je tamo minutu ili dvije, a zatim je neko vrijeme proveo čisteći za sobom. Čistoća i urednost mačaka uvijek me iznova zapanjuju. Zašto im je to toliko važno?

Uvjurio se da je sve ostalo u redu i krenuo natrag kad se najednom ukipio u mjestu i napeo, kao da je nešto ugledao.

Kanio sam otići do njega i vidjeti što ga je omelo kad je postalo prilično očito što je posrijedi.

Najednom, Bob se brzinom svjetlosti bacio naprijed. Sve se dogodilo u tren oka. Prije nego sam se snašao, Bob je nešto ščepao u travi uz živicu. Približio sam se kako bih поблиže pogledao i vidio malog sivog miša, ne duljeg od pet centimetara.

Mališan je očito pokušavao uteći mimo njega, ali nije imao šansu. Bob je nasrnuo brzinom munje, precizno, i stvorenje je već bilo stisnuto među njegovim zubima. Prizor nije bio najugodniji. Mišje su se nožice batrgale na sve strane, a Bob je oprezno premjestio njegovo tijelo u zubima kako bi ga mogao dokrajčiti. Nije prošlo dugo prije nego se dogodilo ono neizbježno i malena se životinja predala. U tom ga je trenutku Bob pustio i položio na tlo.

Znao sam što će se zatim najvjerojatnije dogoditi, ali nisam želio da ga Bob pojede. Miševi su bili pravi rasadnik svakojakih bolesti. Zato sam kleknuo i pokušao mu uzeti lovinu. Nije bio presretan i ispustio je zvuk koji je bio mješavina rezanja i siktanja. Zatim je ponovno podigao miša.

»Daj mi ga, Bobe«, rekao sam odbijajući se povući. »Daj mi ga.«

Nije bio voljan i uputio mi je pogled kao da je želio reći: »Zašto bih?«

Prekapao sam po džepovima kaputa i pronašao zalogajčić, ponudivši mu ga kao sredstvo razmjene. »Uzmi ovo, Bobe, bit će ti bolje.«

Još uvijek nije bio uvjeren, ali nakon nekoliko trenutaka njegov je otpor popustio i on se predao. Čim se odmaknuo, podigao sam miša za rep i odbacio.

Bio je to još jedan podsjetnik, barem meni, na jednu od brojnih fascinantnih stvari o mačkama: one su po prirodi smrtonosni grabežljivci. Većina ljudi nerado misli o svojim ljupkim mačićima kao o masovnim ubojicama, ali to je ono što mačke jesu, samo kad se nađu u prilici. U nekim dijelovima svijeta, uključujući i Australiju, postoje stroga pravila o puštanju mačaka noću zbog pokolja koje naprave nad pticama i glodavcima.

Bob je to dokazao. Njegova hladnokrvnost, brzina i vještina ubojice bila je krajnje zapanjujuća. Znao je točno što valja učiniti i kako.

Ponovno sam počeo razmišljati o životu koji je vodio prije nego što je dolutao do haustora moje zgrade. Kako i gdje je živio? Kako je preživio? Je li se oslanjao na svakodnevni lov poput ovoga? Je li odrastao u nekom domaćinstvu ili je oduvijek živio na ulicama? Kako je postao mačak kakav je danas? Volio bih kad bih to znao. Bio sam siguran da bi mi moj prijatelj uličar imao štošta za ispričati.

Na mnogo načina, ovo je bilo još nešto što smo Bob i ja imali zajedničkoga.

Sve otkako sam završio na ulici, ljudi su se pitali o mojoj prošlosti. Kako sam se doveo u taj položaj, pitali su me. Neki su to radili profesionalno, dakako. Razgovarao sam s desetak socijalnih radnika, psihologa pa čak i policijskih službenika koji su me ispitali kako sam završio na ulici. No zanimalo je to i veliki broj običnih ljudi.

Ne znam zašto, ali ljudi, čini se, pošto-poto žele doznati kako neki pripadnik društva dotakne dno. Mislim da je to dijelom zbog osjećaja kako smo svi pod Božjom milošću, i da se takvo što može svakome dogoditi. Ali mislim i da se zbog toga osjećaju bolje u vlastitoj koži. Tjera ih da pomisle: »Pa, možda mislim da je meni loše u životu, ali može biti i gore, i ja bih mogao biti taj jadnik.«

Odgovor na pitanje kako oni poput mene završe na ulicama je uvijek drukčiji, jasno. Ipak, obično postoje određene sličnosti. Vrlo često veliku ulogu odigra ovisnost o drogama ili alkoholu. No, u

jezivo velikom broju slučajeva, put koji ih odvede do lutanja po ulicama seže sve do njihovog djetinjstva i obiteljskih odnosa. To je sasvim sigurno bio moj slučaj.

Djetinjstvo mi je uglavnom bilo lišeno stabilnosti, ponajviše stoga što sam veći dio proveo seljakajući se između Engleske i Australije. Rođen sam u Surreyju, no kad sam imao tri godine, obitelj se preselila u Melbourne. Dotada su moja majka i otac već bili razvedeni. Dok mi je otac ostao u Surreyju, moja je majka pobjegla od svih nevolja pronašavši posao trgovačkog putnika za tvrtku Rank Xerox, proizvođača fotokopirnih strojeva u Melbourneu. Bila je vrlo dobra u svome poslu, jedna od najboljih trgovaca.

Moja je majka, međutim, bila nemirna duha i nije prošlo ni dvije godine, a mi smo se iz Melbournea preselili u Zapadnu Australiju. Ostali smo tamo nekih tri do četiri godine dok nisam navršio devet. Život u Australiji je bio prilično ugodan. Živjeli smo u komfornim bungalovima u nizu, od kojih je svaki otraga imao golemi prostrani vrt. Imao sam sav prostor koji bi dječak mogao poželjeti za igru i istraživanje svijeta i obožavao sam australski krajolik. Problem je bio što nisam imao prijatelja.

Teško sam se uklapao u školi, uglavnom, rekao bih, jer smo se često selili. Prilika da se napokon uklopim u život u Australiji nestala je kad smo se, u mojoj devetoj godini, vratili u Englesku, u Sussex u okolici Horshama. Sviđalo mi se što smo se vratili u Englesku i imam neke vrlo sretne uspomene na to razdoblje. Tek što sam se počeo vraćati u život na sjevernoj polutki kad smo se morali ponovno preseliti - natrag u Zapadnu Australiju, kad sam imao dvanaest.

Ovaj smo put završili u mjestu po imenu Quinns Rock. Mislim da je upravo tamo počela većina mojih problema. Zbog svog tog seljkanja, nikad nismo živjeli u jednoj kući više od nekoliko godina. Moja je majka uvijek nešto kupovala i prodavala, cijelo se vrijeme seleći s jednog mjesta na drugo. Nikad nisam imao obiteljsku kuću niti sam odrastao na jednome mjestu. Definitivno smo živjeli poput nomada.

Nisam psiholog, iako sam ih dovoljno upoznao tijekom života. Nimalo ne sumnjam u to da smo prečesto mijenjali domove, što nipošto nije dobro za dijete u razvoju. To mi je uvelike otežalo prilagodbu. U školi sam teško sklapao prijateljstva. Uvijek sam se

previše trudio. Žarko sam želio ostaviti dobar dojam, što nije dobro kad si dijete. Rezultat je bio upravo suprotan: u svakoj školi koju sam pohađao trpio sam zlostavljanja. A naročito je gadno bilo u Quinn's Rocku.

Vjerojatno sam se isticao svojim engleskim naglaskom i gorljivom željom da svakome udovoljim. Bio sam, zapravo, idealna meta. Jednog su me dana odlučili kamenovati. Doslovce. Quinn's Rock svoje ime nosi s razlogom, a ti su klinici iskoristili sve ono divno grumenje vapnenca koje se nalazilo kamo god si pogledao. Nakon što su me jednom bombardirali na povratku iz škole, zaradio sam potres mozga.

Nije mi pritom pomogla ni činjenica što se nisam slagao s tadašnjim očuhom, tipom koji se zvao Nick. Po mom mladenačkom mišljenju, bio je papak. Tako sam ga zvao. Papak Nick. Moja majka ga je upoznala kad se zaposlila u policiji tamo u Horshamu i on je došao za njom u Australiju.

Nastavili smo s tim nomadskim životom i tijekom mojih tinejdžerskih godina. Seljakanje je obično bilo povezano s majčinim poslovnim pothvatima. U jednom je razdoblju počela snimati videouratke za obučavanje u telemarketingu, što joj je neko vrijeme prilično dobro išlo. Zatim je pokrenula ženski časopis City Woman, koji pak nije baš najbolje poslovao. Nekad bismo imali gomilu novca, a nekad smo jedva spajali kraj s krajem. No, to nikad ne bi dugo potrajalo; bila je, naime, prava poduzetnica.

Kad sam bio u svojim srednjim tinejdžerskim godinama, uglavnom sam već odustao od školovanja. Napustio sam školu jer mi je nasmrtno dojadilo maltretiranje kojemu sam bio izložen. Nisam se slagao ni s Nickom. A bio sam vrlo svojeglav.

Postao sam huligan, divljak koji je uvijek dokasna ostajao vani, uvijek prkoseći majci i općenito svakoj vrsti autoriteta. Ne čudi stoga što sam ubrzo razvio dar da se uvalim u nevolje, nešto čega se nikad nisam uspio do kraja otarasiti.

Očekivano, počeo sam se drogirati, najprije snifajući ljepilo, vjerojatno kako bih pobjegao od stvarnosti. Nisam postao ovisan o tome. Učinio sam to svega nekoliko puta nakon što sam vidio jednog klinca kako to radi. No, bio je to tek početak. Nakon toga počeo sam pušiti travu i snifati toulén, industrijsku otopinu koja se koristi u

proizvodnji lakova za nokte i ljepila. Bio je to klasičan obrazac devijantnog ponašanja, jedno je vodilo drugome, što je ponovno vodilo onome prvome i tako ukруг. Bio sam bijesan. Imao sam osjećaj kao da su mi otkazale kočnice.

Kažu: pokažite mi sedmogodišnjaka i pokazat ću vam muškarca. Nisam toliko siguran da biste mogli predvidjeti moju budućnost kad sam imao sedam, ali zasigurno biste mogli pogoditi što me je čekalo kad sam imao sedamnaest. Bio sam na putu samouništenja.

Moja me je majka pokušavala na sve načine udaljiti od droge. Mogla je jasno uvidjeti štetu koju sam si nanosio - čak i gore nevolje koje ću prouzročiti sebi ne riješim li se ovisnosti koju sam razvio. Radila je sve ono što bi i svaka majka. Prekapala mi je po džepovima pokušavajući pronaći narkotike, a čak me je nekoliko puta zaključala u sobu. No ključanice su u našoj kući bile od one vrste što imaju gumb u sredini. Naučio sam ih lako otpustiti ukosnicama. Samo bi iskočile i bio sam slobodan. Nisam kanio dopustiti da me zatoči, ni ona ni bilo tko drugi. Tada smo se još više svađali, naravno, i stvari su neizbježno postale još gore. Mama me je u jednom trenutku odvukla kod psihijatra. Dijagnosticirali su mi štošta, od shizofrenije do manične depresije, čak i ADHD sindrom, odnosno poremećaj hiperaktivnosti i deficita pažnje. Ja sam, dakako, smatrao da je sve to sranje. Bio sam zbunjeni tinejdžer koji je mislio da je pametniji od drugih. S današnjeg stajališta, jasno mi je da je moja majka morala biti nasmrt preplašena i zabrinuta. Mora da se osjećala nemoćnom i bila je prestravljena pomišlju što bi mi se sve moglo dogoditi. No, nisam mario za tuđe osjećaje. Nije me bilo briga i nisam nikoga želio slušati.

Naši su odnosi toliko zahladili da sam neko vrijeme živio u crkvenom prihvatilištu. Tamo sam samo besposličario, drogirao se i svirao gitaru. Ne nužno tim redom.

Negdje oko mog osamnaestog rođendana, objavio sam da se želim preseliti u London kako bih živo s polusestrom iz očeva prvog braka. Bio je to početak moje propasti.

Tada mi se činilo da odlazim u svijet poput bilo kojeg normalnog mladića. Majka me je odvezla u zračnu luku automobilom. Zaustavili smo se na semaforu, a ja sam iskočio cmoknuvši je u obraz i odmahnuvši joj na pozdrav. Oboje smo mislili da ću biti odsutan

nekih šest mjeseci. Takav je bio plan. Ostat ću pola godine, družiti se s polusestrom i naganjati svoje snove da ću postati veliki glazbenik. No stvari se nisu odvijale sasvim prema planu.

U početku sam stanovao s polusestrom u južnom dijelu Londona. Moj dolazak nije bio po volji njezinom suprugu. Kako rekoh, bio sam buntovni tinejdžer koji se oblačio u darkersku odjeću i bio sam - vrlo vjerojatno - pravi davež, naročito jer nisam pridonosio kućnom budžetu.

U Australiji sam radio kao informatički tehničar i prodavao sam mobitele, ali ovdje u Engleskoj nisam mogao pronaći pristojan posao. Prvo zaposlenje koje sam uspio dobiti bilo je ono šankera. No moja im se njuška nije svidjela i izbacili su me nakon što sam im poslužio kao zamjena za godišnje odmoro tijekom Božića 1997. godine. Kao da to nije bilo dovoljno loše, poslali su dopis socijalnoj službi rekavši da sam svojevrijem napustio posao, što je značilo da nisam mogao primati naknadu na koju sam imao pravo s obzirom da sam rođen u Engleskoj.

Nakon toga sam bio još manje dobrodošao u kući svojega zeta. Naposljetku su me polusestra i on izbacili iz kuće. Stupio sam u kontakt s ocem i nekoliko mu puta otišao u posjet, ali bilo je jasno da se nećemo uspjeti složiti. Jedva da smo se poznavali pa život s njime nije dolazio u obzir. Počeo sam spavati kod prijatelja, na podovima i kaučima. Uskoro sam počeo voditi nomadski život, vukući za sobom svoju vreću za spavanje po raznoraznim londonskim stanovima i skvotovima. Nedugo potom ponestalo mi je podova pa sam se preselio na ulice.

Stvari su otada strmoglavo krenule prema dolje.

Život na londonskim ulicama zguli ti dostojanstvo, identitet - sve, zapravo. Najgore od svega, utječe na mišljenje drugih o tebi. Vide te kako živiš na ulici i ophode se prema tebi kao da nisi ljudsko biće. Ne žele imati posla s tobom. Vrlo brzo ostaneš bez pravih prijatelja. Dok sam spavao na ulici, uspio sam pronaći posao kao pomoćnik u kuhinji. No riješili su me se čim su otkrili da sam beskućnik, iako nisam ništa zgriješio na poslu. Kad si beskućnik, šanse su ti prilično male.

Jedino što me je moglo izbaviti bio je povratak u Australiju. Imao sam povratnu kartu, no izgubio sam putovnicu dva tjedna prije leta.

Nisam uza se imao dokumente, a pored toga, nisam imao novca da si pribavim nove. Svaka nada da ću se vratiti doma u Australiju je nestala kao, na izvjestan način, i ja sam.

Iduća faza mogega života bila je zapravo izmaglica droge, alkohola, sitnih krađa - i, pa, beznađa. Nije mi pomogla ni činjenica da sam se navukao na heroin.

Isprva sam ga uzimao samo kako bi mi pomogao da prespavam noć na ulici. Omamio bi me do te mjere da ne bih osjećao hladnoću ni osamljenost. Odvodio me je na neko drugo mjesto. Nažalost, također mi je ščepao dušu. Do 1998. godine bio sam sasvim ogrezao u ovisnosti. Vjerojatno sam nekoliko puta bio na rubu smrti, iako, ruku na srce, bio sam toliko nafiksiran da nisam imao pojma.

Tijekom tog razdoblja nijednom mi nije palo na um stupiti u kontakt s bilo kime iz moje obitelji. Nestao sam s lica zemlje - i bilo mi je svejedno. Bio sam previše zaokupljen preživljavanjem. Gledajući unatrag, mogu samo zamisliti kakav su pakao morali prolaziti. Mora da su bili premrli od straha i brige.

Tračak žalosti koju sam uzrokovao osjetio sam otprilike godinu dana od mogega dolaska u London i nekih devet mjeseci nakon što sam završio na ulici.

Bio sam stupio u kontakt s ocem čim sam stigao u London, ali prošli su mjeseci otkako sam posljednji put s njime razgovarao. Bilo je vrijeme božićnih blagdana kad sam ga odlučio nazvati. Njegova žena - moja maćeha - odgovorila je na poziv. Odbijao se javiti i ostavio me je da čekam nekoliko minuta jer je bio strahovito ljut na mene.

»Gdje si bio dosad, dovraga? Svi umiremo od straha zbog tebe«, rekao je kad se dovoljno pribrao da može razgovarati.

Dao sam mu nekakvo patetično opravdanje, no on je samo urlao na mene.

Rekao mi je da je majka u kontaktu s njim i da očajnički pokušava otkriti gdje sam. Bio mi je to jasan pokazatelj njezine zabrinutosti. Njih dvoje nikad nisu razgovarali. Psovao je i derao se na mene punih pet minuta. Sad shvaćam da je to bila mješavina olakšanja i bijesa. Vjerojatno je mislio da sam mrtav, što sam, na određen način, i bio.

To je razdoblje mog života potrajalo nešto više od godinu dana. Naposljetku su me volonteri centra za beskućnike odveli s ulice. Stanovao sam po raznoraznim prihvatilištima, a Connections na kraju ulice St Martin bilo je jedno od njih. U to sam vrijeme običavao spavati na obližnjoj tržnici.

Završio sam na takozvanom popisu za nužni smještaj, što me je kvalificiralo kao prioritet za dodjelu socijalnog stana. Nevolja je bila u tome što sam veći dio idućeg desetljeća živio po jezivim hostelima i prenoćištima, dijeleći svoj prostor s ovisnicima o heroinu i cracku koji bi krali sve čega su se mogli domoći. Sve što sam imao u jednom je trenutku bilo ukradeno. Dok bih spavao, morao bih najvažnije osobne stvari strpati pod odjeću. Preživljavanje je bilo sve na što sam mogao misliti.

Neizbježno, moja se ovisnost pogoršala. Kad sam bio u kasnim dvadesetima, ovisnost je postala toliko gadna da sam završio na rehabilitaciji. Nekoliko sam mjeseci proveo pokušavajući se očistiti, a onda su me stavili u program za odvikavanje. Neko vrijeme, svakodnevni odlasci u ljekarnu i vožnja autobusom svakih dva tjedna do centra za ovisnike u Camdenu postali su mi središte života. Radio sam to gotovo automatski. Ustao bih iz kreveta i radio stvari kao da sam podešen na autopilotu, kao u izmaglici, u kojoj sam, iskreno govoreći, i bio.

Tamo sam u sklopu tretmana imao i savjetovanje. Vodio sam beskonačne razgovore o mojoj ovisnosti, kako sam počeo - i kako ću je se riješiti.

Lako je smisliti opravdanje za ovisnost, ali siguran sam da znam pravi razlog za svoju. Riječ je bila o najobičnijoj usamljenosti. Heroin mi je dopuštao da se uljuljam u svojoj izolaciji i činjenici da nemam obitelj niti širok krug prijatelja. Bio sam prepušten samome sebi i, koliko god to većini ljudi zvučalo čudno i nepojmljivo, heroin mi je bio prijatelj.

U dubini duše, međutim, znao sam da me heroin ubija, doslovce. Tako sam se tijekom idućih nekoliko godina prebacio s heroina na metadon, sintetski opijat koji služi kao nadomjestak za morfij i heroin. U proljeće 2007., imao sam plan da se s vremenom počnem skidati i s metadona i postanem potpuno čist.

Selidba u stan u Tottenhamu bila je ključni dio tog procesa. Bila je to skromna stambena zgrada, puna običnih obitelji. Znao sam da sam dobio priliku da tamo pokušam vratiti život na pravi kolosijek.

Kako bih mogao plaćati režije, počeo sam svirati u Covent Gardenu. Nije bilo bogzna što, ali pomoglo mi je da imam hranu na stolu i platim plin i struju. Također mi je pomoglo da držim glavu nad vodom. Znao sam da je to bila moja prilika da okrenem novi list. I znao sam da je ovaj put moram ugrabiti. Da sam bio mačak, bio bi to moj deveti život.

TREĆE POGLAVLJE

Rez

Kako se približavao kraj drugog tjedna Bobove kure lijekovima, doimao se puno veselijim. Rana na nozi je lijepo zacjeljivala, a ogoljeni komadi kože s prorijedenom dlakom počeli su nestajati i bili zamijenjeni novim, gušćim krznom. Također se doimao zadovoljnijim u licu, a oči su mu bile blistavije. U njima je bio predivan zeleno-žuti sjaj koji prije nije postojao.

Bio je definitivno na putu prema ozdravljenju, a njegovo jurišanje po stanu bilo je konačni dokaz tomu. Poput derviša koji se vrti oko svoje osi, jurišao je po stanu od prvog dana, no tijekom prošlog tjedna bio je još veća kugla energije. Mislio sam da takvo što nije moguće. Ponekad bi skakao i jurcao uokolo poput kakvog manijaka. Bjesomučno bi grabio kandžama sve na što bi naišao, uključujući i mene.

Svaka drvena površina u stanu bila je izgrebena. Čak sam i ja imao ogrebotine na nadlanici i ruci. Nisam za to mario, znao sam da nije zločest nego samo zaigran.

Postao je takva pošast za kuhinju, kamo bi se hvatao kandžama za ormariće i hladnjak u pokušaju da se dočepa zaliha hrane, da sam morao kupiti nekoliko plastičnih dječjih katanaca.

Morao sam, k tomu, i paziti da za sobom ne ostavljam ništa što bi mu moglo poslužiti kao igračka. Par cipela ili neki odjevni predmet mogli su biti izgrebeni i isparani u tren oka.

Sve te Bobove nepodopštine ukazivale su na to da se nešto mora poduzeti. Bio sam s dovoljno mačaka u životu da prepoznam znakove potrebe za parenjem. Bio je mladi mužjak s previše testosterona koji mu je jurcao tijelom. Nisam ni časa dvojio trebam li ga kastrirati. Zato sam, nekoliko dana prije završetka kure lijekovima, odlučio nazvati obližnjeg veterinara u klinici Abbey u Dalston Laneu.

Bio sam svjestan argumenata za i protiv toga da ga sačuvam »čitavog«, ali oni protiv su prevagnuli. Ako ga ne kastriram, doći će

vrijeme kad će Bobovi hormoni sasvim podivljati i neće biti u stanju suspregnuti poriv da po ulici naganja mačke. To bi moglo značiti da ga neće biti danima - čak i tjednima. Također bi postojala velika mogućnost da ga netko pregazi ili da se potuče s drugim mačkama. Koliko sam znao, onu ozljedu je vrlo vjerojatno i zaradio u nekoj borbi. Mužjaci su vrlo zaštitnički nastrojeni prema svome teritoriju i ispuštaju prepoznatljiv miris kako bi označili svoje »područje«. Bob je možda bio zalutao na nečiji teritorij i to skupo platio. Znam da sam vjerojatno bio paranoičan, no također je postojao rizik, makar i vrlo mali, da se zarazi FeLV-om, mačjom leukemijom, te FIV-om, mačjom varijantom HIV-a, ako nije kastriran. I posljednje, ali nipošto ne i manje važno, ostane li uz mene, bio bi mnogo mirniji, krotkiji ljubimac. Ne bi toliko trčao uokolo kao mahnit.

Nasuprot tomu, argumenti protiv kastracije sveli su se na vrlo kratak popis. Izbjegao bi mali kirurški zahvat. I to je bilo otprilike sve.

Nisam trebao previše mozgati.

Nazvao sam veterinarsku kliniku i razgovarao s veterinarskom tehničarkom.

Objasnio sam situaciju i pitao postoji li mogućnost za besplatni zahvat. Odgovorila je potvrdno u slučaju da imam potvrdu veterinara, što sam pribavio nakon prvog posjeta kad smo se pobrinuli za ozljedu noge i uzeli lijekove za buhe i nametnike.

Jedino me je brinulo to što je još uvijek uzimao lijekove. Pojasnio sam da je pri kraju kure antibioticima, ali ona je rekla da to ne bi trebalo predstavljati problem. Preporučila je da mu zakažemo zahvat za dva dana.

»Samo ga dovedite tijekom jutra i ostavite kod nas. Ako sve bude po planu, moći ćete doći po njega do kraja dana«, rekla je.

Rano sam se ustao na dan operacije, znajući da ga moram odvesti veterinaru do deset sati ujutro. Bio je to prvi put da zajedno odlazimo dalje od stana nakon posjeta centru za nezbrinute životinje.

Nisam ga puštao iz stana osim kad bi trebao obaviti nuždu, jer je još uvijek bio na antibioticima. Zato sam ga stavio u onu istu plastičnu zelenu kutiju kao i prije dva tjedna kad sam ga nosio do centra. Vrijeme je bilo očajno, pa sam uzeo poklopac i prislonio ga na kutiju jednom kad smo izašli. No tog se dana nije osjećao previše

ugodno, baš kao ni prvi put kad sam ga stavio unutra. Neprestano je provirivao glavom i promatrao svijet oko sebe.

Klinika Abbey je skućena ambulanta, stiješnjena između trafike i zdravstvenog centra na šetnici s trgovinama na Dalston Laneu. Stigli smo tamo puno prije dogovorenog termina i zatekli mjesto prepuno ljudi i ljubimaca. Prizor je, kao i uvijek, bio kaotičan, sa psima što su navlačili uzice svojih vlasnika i režali na mačke u malim prijenosnim kavezima. Bob je stršio kao palac na ruci u svojoj improviziranoj kutiji pa je smjesta postao meta za njihovu agresiju. I ponovno je tu bilo nekoliko staforda sa svojim vlasnicima neandertalcima.

Neke bi mačke odmah utekle glavom bez obzira, siguran sam, no Bob se nimalo nije dao smesti. Činilo se da mi je u potpunosti vjerovao.

Kad su me prozvali imenom, prišla mi je mlada tehničarka u svojim srednjim dvadesetima. Nosila je nekakve spise i povela me u prostoriju gdje mi je stala postavljati očito standardna pitanja.

»Jednom kad se zahvat obavi, nema povratka. Dakle, jeste li sigurni da ne želite u budućnosti pariti Boba?« upitala je.

Samo sam se nasmiješio i kimnuo.

»Aha, prilično sam siguran«, rekao sam češkajući Bobovu glavu.

Njezino me je iduće pitanje, međutim, zateklo.

»A koliko je star Bob?« nasmiješila se.

»Ah. Stvarno ne znam«, rekao sam prije nego što sam joj ukratko prepričao njegovu priču.

»Hmm, dajte da pogledam.« Pojasnila mi je da to što još nije kastriran može pomoći da mu se otkrije dob.

»Mužjaci i ženke mačaka spolno sazrijevaju otprilike u dobi od šest mjeseci. Ako nisu kastrirani nakon toga, prolaze kroz očite tjelesne promjene. Primjerice, mužjaci postaju punašniji u licu, naročito u području obraza. Koža im također postaje deblja i općenito postanu prilično krupni, sasvim sigurno krupniji od onih mačaka koji su kastrirani«, rekla je. »On nije toliko krupan pa bih rekla da mu je nekih devet do deset mjeseci«, dometnula je.

Kad mi je predala obrazac, objasnila je da postoje stanoviti rizici zahvata, ali da su šanse zbilja minimalne. »Najprije ćemo ga pregledati i možda obaviti krvne pretrage prije nego nastavimo«, rekla je. »Ako se pojavi nekakav problem, obavijestit ćemo vas.«

»Okej«, rekao sam donekle posramljeno. Nisam, naime, imao mobitel pa će im biti teško stupiti sa mnom u kontakt.

Potom mi je objasnila sami postupak. »Zahvat će se odvijati pod općom anestezijom i obično je prilično jednostavan. Testisi se uklanjaju kroz dva mala reza koja se naprave na mošnjama.«

»Jao, Bobe«, rekao sam zaigrano ga pomilovavši.

»Ako sve bude u redu, možete doći po Boba za šest sati«, rekla je pogledavši na svoj ručni sat. »Dakle, negdje oko četiri i trideset. Je li to okej?«

»Aha, sjajno«, kimnuo sam. »Vidimo se onda.«

Nakon što sam još jednom zagrlio Boba, uputio sam se vani na sumorne ulice. Ponovno je počela sipiti kiša.

Nisam imao vremena otići do centra Londona. Dok se smjestim i odsviram nekoliko pjesama, već će biti vrijeme za povratak. Zato sam odlučio okušati sreću ispred najbliže željezničke postaje, Dalston Kingsland. Nije to bilo najsjajnija svirka ikad, no zaradio sam nešto love i imao sam kako ubiti vrijeme dok sam čekao Boba. Uostalom, u blizini postaje je bio jedan vrlo ugodan postolar kod kojeg sam znao da se mogu skloniti od neizbježne kiše.

Pokušao sam izbaciti Boba iz misli dok sam svirao. Nisam želio razmišljati o njemu u operacijskoj sali. Vjerojatno je živio na ulicama i već mu se moglo koješta dogoditi. Čuo sam priče o psima i mačkama koji su odlazili veterinarima na najjednostavnije moguće zahvate i nikad nisu živi izišli. Borio sam se zauzdati najcrnje misli. Nije mi pomoglo ni to što su se nada mnom počeli skupljati tusti crni oblaci.

Vrijeme je prolazilo strahovito sporo. Najzad je sat otkucao 4 i 15 i počeo sam se pakirati. Posljednjih sam nekoliko stotina metara do klinike maltene pretrčao.

Tehničarka koju sam vidio ranije bila je za prijavnim pultom razgovarajući s kolegicom te me je pozdravila toplim osmijehom.

»Kako je? Je li sve prošlo u redu?« pitao sam još uvijek zadihan.

»Dobro je, sasvim dobro. Ne brinite«, rekla je. »Dođite do daha pa ću vas odvesti do njega.«

Bilo je to baš čudno, nisam bio ovoliko zabrinut zbog nekog - ili nečeg - godinama.

Ušao sam u operacijsku salu i ugledao Boba kako leži u lijepom toplom kavezu.

»Zdravo, Bobe, prijatelju. Kako si?« rekao sam.

Bio je još uvijek prilično omamljen i pospan pa me neko vrijeme nije prepoznavao, no kad jest, uspravio se i počeo kandžama grepsti po vratnicama kaveza kao da želi reći: »Pustite me odavde.«

Tehničarka mi je dala da potpišem otpusno pismo, a zatim je još jednom pomno pregledala Boba kako bi se uvjerila da je u dobrom stanju za otpust.

Bila je zbilja draga i vrlo ljubazna, što je bila ugodna promjena nakon prethodnog iskustva s veterinarom. Pokazala mi je gdje su napravljeni rezovi. »Ostat će natečeni i crveni još nekoliko dana, ali to je normalno«, rekla je. »Samo tu i tamo provjerite kako ne bi došlo do gnojenja ili nečeg sličnog. Ako to uočite, nazovite nas ili ga dovedite ovamo da ga možemo pregledati. Sigurna sam da će sve biti u redu.«

»Koliko će dugo biti omamljen?« upitao sam je.

»Moglo bi proći nekoliko dana prije nego povrati bistar pogled i živahnost«, rekla je. »To uvijek ovisi od mačka do mačka. Neki se, primjerice, odmah oporave. Drugima je pak potrebno nekoliko dana prije nego ponovno živnu. No obično su kao novi unutar četrdeset i osam sati. Vjerojatno neće htjeti jesti mnogo dan poslije, ali apetit će mu se prilično brzo vratiti. Ali, ako nastavi biti ovako pospan i letargičan, nazovite nas ili ga dovedite na pregled. To se vrlo rijetko događa, ali mačke katkad znaju dobiti infekciju nakon operacije«, rekla je.

Sa sobom sam ponovno donio kutiju i taman sam kanio podići Boba kad mi je rekla neka pričekam.

»Stanite«, rekla je. »Mislim da imamo nešto bolje.«

Izgubila se na nekoliko minuta, a onda donijela krasan nebeskoplavi prijenosni kavez.

»O, to nije moje«, rekao sam.

»Ma ništa ne brinite, u redu je. Imamo ih gomilu i možete uzeti ovaj. Samo nam ga dobacite kad budete u prolazu.«

»Stvarno?«

Nisam imao pojma kako je kavez dospio ovamo. Možda ga je netko zaboravio. Ili, možda je netko u njemu donio svoju mačku i po

povratku ustanovio da mu više neće trebati. Nisam želio previše razbijati glavu oko toga.

Bilo je očito da je zahvat prilično iscrpio Boba. Na putu do kuće samo je ležao u polusnu. Onog časa kad smo ušli u stan, polako je otapkao do svog omiljenog mjesta uz radiator i legao. Spavao je tamo cijelu noć.

Idućeg sam dana uzeo slobodno kako bih se pobrinuo za njega. Veterinar je savjetovao da bi trebao biti pod nadzorom dan-dva nakon operacije zbog eventualnih nuspojava. Imao sam naročito paziti na kontinuiranu pospanost, što nije bio dobar znak. Kako se približavao kraj tjedna, znao sam da će mi trebati nešto novca. Ali nikad ne bih mogao oprostiti sebi da nešto pođe po zlu pa sam ostao u stanu i budno pazio na Boba.

Srećom, s njim je sve bilo u najboljem redu. Iduće jutro bio je nešto življi i pojeo je malo za doručak. Kako je tehničarka i predvidjela, nije imao uobičajen apetit, no pojeo je zdjelicu svoje omiljene hrane, što je bilo ohrabrujuće. Također se malo motao po stanu, iako, opet, nije bio onaj pravi.

Tijekom idućih nekoliko dana počeo je nalikovati sebi. Treći dan nakon operacije slistio je do kraja svoju porciju hrane kao i prije. Mogao sam uočiti da i dalje povremeno trpi bol. Tu i tamo bi se trgnuo i iznenada zastao, ali to nije bio veliki problem.

Znao sam da će ga još uvijek katkad uhvatiti žuta minuta, no bilo mi je drago da sam nešto poduzeo.

ČETVRTO POGLAVLJE

Odlazna karta

Kako se dvotjedni oporavak bližio kraju, shvatio sam da moram početi razmišljati o Bobovom povratku na ulicu. Odatle je došao - i pretpostavljao sam da će se tamo željeti i vratiti.

Nastavio se izuzetno dobro oporavljati i doimao se daleko zdravijim nego kad sam ga prvi put ugledao. Usto, prilično se udebljao.

Tako sam, dan-dva nakon završene kure lijekovima i oporavka od zahvata, odveo Boba dolje i proveo ga kroz hodnik. Vodio sam ga niz stazu pa kroz vrata, a zatim pokazao u smjeru ulice.

On je samo ostao stajati kao ukopan, zbunjeno me gledajući, kao da želi reći: »Što želiš od mene?«

»Ajde, ajde, odlazi«, rekao sam odmahujući rukom.

Nisam, međutim, ništa time postigao.

Jedan sam trenutak samo stajao tamo, natječući se s njime u buljenju. Tada se samo okrenuo i otapkao dalje, ali ne prema ulici nego prema dijelu zelenila kamo je volio obavljati nuždu. Zatim je iskopao rupu, prekrio je i lagano došetao do mene.

Ovaj mu je put izraz lica govorio: »Okej, obavio sam svoje. Što sad?«

Tada se, prvi put, u mojoj glavi počela kristalizirati misao.

»Mislim da se želiš nastaviti družiti sa mnom«, tiho sam mu rekao.

Dio je mene bio zadovoljan. Uživao sam u njegovom društvu, a sasvim je sigurno kako je bio prilično osebujan. No, budući da sam bio razuman, znao sam da ne smijem to dopustiti. Još uvijek sam se mukom mučio brinuti za sebe. Još uvijek sam bio u programu odvikavanja i tako će biti u doglednoj budućnosti. Kako ću se, pobogu, brinuti za mačka, makar bio inteligentan i neovisan kao što je to bio Bob? Nije to bilo pošteno ni za jednog od nas.

Zato sam, teška srca, odlučio da ga moram početi polako puštati iz stana tijekom dana. Kada bih ujutro odlazio raditi, više ga ne bih

ostavljao u stanu. Izveo bih ga vani sa sobom, a onda ostavio u dvorištu.

»Ljubav boli«, rekao sam sebi.

Nije mu se to nimalo svidjelo.

Prvi put kad sam to učinio, prostrijelio me je pogledom kojim je govorio da sam izdajica. Dok sam odlazio s gitarom preko ramena, slijedio me je, tiho me prateći i lunjajući pločnikom poput kakvog špijuna, pokušavajući ostati neprimjetan. Samo, bilo je lako uočiti njegovo izrazito riđe krzno kako skakuće i tumara uokolo.

Svaki put kad bih ga ugledao, zastao bih i teatralno mlatarao rukama, pokušavajući ga otjerati. On bi se povukao, nevoljko, dobacujući mi pritom povrijeđene poglede. Naposljetku bi shvatio poruku i nestao.

Kad bih se vratio kojih šest sati kasnije, čekao bi me na ulazu u zgradu. Dijelom sam ga želio spriječiti da uđe, no taj je dio bio svladan onim koji ga je želio pozvati unutra kako bi se još jednom sklupčao uz moje noge.

Tijekom idućih nekoliko dana nas smo dvojica stekli određenu rutinu.

Svaki dan bih ga ostavljao vani i svake večeri kad bih se vratio sa svirke, pronašao bih ga kako me čeka, bilo na prilazu ili - ako bi ga netko pustio unutra tijekom dana - kako sjedi na otiraču pred mojim stanom. Nije kanio otići, bilo je to očito.

Zaključio sam da moram poduzeti posljednji korak i ostaviti ga vani tijekom noći. Prve noći kad sam to učinio, vidio sam ga kako se mota oko kontejnera za smeće. Pokušavao sam se ušuljati bez da me opazi. Bio je to glup potez. Bio je mačak, imao je više izoštrjenih osjetila u svojim brkovima nego ja u čitavom tijelu. Nisam ni otvorio ulazna vrata, a on je već bio tu i progurao se unutra. Te sam ga noći ostavio u hodniku, ali bio je na mom otiraču kad sam se ujutro pojavio na vratima. Idućih nekoliko dana ponavljali smo istu predstavu.

Svakog dana kad bih izišao iz stana, on bi se motao po hodniku ili bi me čekao na otiraču. Svake je noći pronalazio načina kako će ući u zgradu.

Naposljetku je odlučio pobijediti u ovoj bitki. Tako da sam se uskoro suočio s novom nevoljom. Počeo me je, naime, slijediti niz ulicu.

Prvi put je dospio sve do glavne ulice, no vratio se u kvart kad sam ga otjerao. Idući mi je put bio za petama nekih stotinjak metara niz ulicu, prema Tottenham High Roadu, gdje sam uhvatio autobus do Covent Gardena.

Iako sam se divio njegovoj žilavosti i neumoljivosti, svejedno sam ga proklinjao. Jednostavno ga se nisam mogao otarasiti.

Svakog dana nakon toga dospijevao je sve dalje i dalje - postajući sve odvažniji. Pitao sam se hoće li jednog dana, nakon što ga napustim, nastaviti dalje i pronaći neki drugi dom. No svake večeri kad bih se vratio kući, on je bio tamo - čekajući. Znao sam da se na kraju nešto mora dogoditi. I dogodilo se.

Jednog sam se dana uputio na posao, kao i obično. Spremio sam svoju veliku crnu akustičnu gitaru s crvenim šarama na rubovima njezina tijela, prebacio je preko ramena zajedno s ruksakom i krenuo niz stubište.

Vidio sam Boba kako sjedi na prilazu i pozdravio ga. Kad me je stao slijediti, otjerao sam ga kao i obično.

»Ostani ovdje, ne možeš ići sa mnom«, rekao sam.

Ovaj put se činilo da je shvatio poruku pa je šmugnuo. Dok sam odlazio niz ulicu, povremeno bih se osvrnuo ne bih li ga ugledao, ali od njega nije bilo ni traga ni glasa. Možda je napokon shvatio, rekao sam sebi.

Kako bih došao do autobusne stanice za Covent Garden, morao sam prijeći Tottenham High Road, jednu od najprometnijih i najopasnijih ulica u sjevernom dijelu Londona. Tog jutra, kao i uvijek, automobili, kamioni i motocikli tiskali su se ulicom pokušavajući se probiti kroz prometne čepove.

Dok sam stajao na pločniku, pokušavajući uhvatiti pravi trenutak kako bih mogao pojuriti prema autobusu koji je bio udaljen nekih stotinjak metara niz ulicu i približavao se, osjetio sam nekog - ili nešto - kako mi se trlja o nogu. Automatski sam spustio pogled i ugledao poznati lik kako stoji pored mene. Na vlastiti užas, shvatio sam da Bob pokušava isto što i ja, čekajući priliku da prijeđe ulicu.

»Kog vraga radiš ovdje ?« rekao sam mu.

Samo me je prezrivo pogledao, kao da sam mu postavio stvarno glupo pitanje. Zatim se opet usredotočio na ulicu, dovukavši se bliže rubniku kao da se sprema jurnuti.

Nisam smio dopustiti taj rizik. Bilo bi to ravno samoubojstvu. Zato sam ga dograbio i stavio na rame, tamo gdje sam znao da voli sjediti. Smjestio se i priljubio mi se uz glavu kad sam kročio na cestu te se stao probijati kroz promet kako bih prešao na drugu stranu.

»U redu, Bobe, sad si prevršio svaku mjeru«, rekao sam mu dok sam ga spuštao na pločnik i ponovno ga pokušao otjerati. Progurao se niz ulicu i nestao među mnoštvom. Možda je ovo posljednji put da ga vidim, pomislio sam. Sad je stvarno bio daleko od doma.

Nekoliko trenutaka kasnije došao je autobus. Bio je to staromodni crveni autobus na kat u koji se može uskočiti otraga. Ušao sam i sjeo na sjedalo na kraju autobusa te spustio kofer s gitarom na mjesto gdje je stajao kondukter, kada sam iza sebe odjednom ugledao bljesak riđeg krzna. Nisam se ni snašao, a Bob je uskočio i sletio na mjesto pored mene.

Bio sam zaprepašten. Konačno sam shvatio da se nikad neću riješiti ovog mačka. No, tada sam shvatio još nešto.

Pozvao sam Boba da mi skoči u krilo, što je učinio u tren oka. Trenutak ili dva kasnije, pojavila se kondukterka. Bila je to vesela Indijka i nasmiješila se Bobu, a onda i meni.

»Je li vaš?« upitala je pomilovavši ga.

»Valjda jest«, rekao sam.

PETO POGLAVLJE

U centru pažnje

Idućih četrdeset i pet minuta, Bob je sjedio mirno uz mene, njuške pritisnute o staklo prozora, promatrajući svijet kako prolazi mimo njega. Činilo se da je fasciniran svim onim automobilima, biciklistima, kombijima i pješacima što su hučali mimo nas; i nije bio nimalo preplašen.

Jedini trenuci kad bi se odmaknuo od prozora i pogledao me tražeći utjehu, bili su kad bi negdje u blizini zavijala sirena policijskog automobila, vatrogasnih ili ambulantskih kola. To me je donekle iznenadilo i još sam se jednom upitao gdje je dosad proveo svoj život. Ako je odrastao na ulicama, trebao se već odavna naviknuti na ovakvu buku.

»Nemaš se zašto brinuti«, rekao sam mu i svaki bih ga put podragao po vratu. »To su samo zvukovi iz centra Londona, Bobe, bolje ti je da se navikneš.«

Bilo je to čudno i, premda sam znao da je zapravo lutalica i da može svaki čas uteći, prožimao me je taj duboki osjećaj da će ostati u mom životu. Nekako sam osjetio da ovo nije posljednji put da ovako putujemo zajedno.

Kanio sam kao i uvijek izići u blizini stanice podzemne željeznice na Tottenham Court Roadu. Kad mi je došla u vidokrug, uzeo sam gitaru, dohvatio Boba i krenuo prema izlazu. Na pločniku sam prekapao po džepovima kaputa i pronašao improviziranu uzicu koju sam ostavio tamo nakon što sam večer prije izveo Boba da obavi nuždu.

Nataknuo sam mu je oko vrata i spustio ga dolje. Nisam želio da negdje odluta. Križanje ulica Tottenham Court i New Oxford vrvjelo je prolaznicima koji su odlazili u kupnju, turistima i običnim Londoncima. Izgubio bi se začas - ili, još gore, pregazio bi ga autobus ili kakav taksi koji bi dojurio iz ulice Oxford.

Razumljivo, sve je ovo bilo pomalo zastrašujuće za Boba. Bio je mu je ovo nepoznat teritorij - pa, barem sam tako pretpostavio. Dok smo napredovali, po njegovom govoru tijela i po načinu kojim je gledao mogao sam zaključiti da je napet. Zato sam odlučio krenuti jednim od prečaca kroz sporedne ulice kako bih stigao do Covent Gardena.

»Dođi, Bobe, udaljiti ćemo se od ove gužve«, rekao sam.

Čak ni tada nije bio sasvim sretan. Probijajući se kroz mnoštvo, neprestano je sijevao pogledom prema meni kao da želi reći kako nije sasvim siguran. Nakon samo nekoliko metara shvatio sam da želi da ga podignem.

»U redu, ali nemoj da ti ovo prijeđe u naviku«, rekao sam podigavši ga i smjestivši na rame baš i kao kad smo prelazili Tottenham High Road. Ubrzo se udobno smjestio pod blagim kutom preko mojega desnog ramena, s prednjim šapama prebačenim preko moje nadlaktice, izgledajući poput ptice u gnijezdu na kakvoj piratskoj lađi. Nisam mogao suspregnuti smijeh. Mora da sam izgledao kao Dugi John Silver samo što sam, umjesto papige, imao mačka.

Činio se da mu je udobno. Osjetio sam kako blago prede dok smo se probijali kroz vrevu, prešli ulicu New Oxford i krenuli manjim ulicama što su vodile prema Covent Gardenu.

Dotad se gužva smanjila i nakon nekog vremena počeo sam zaboravljati da mi je Bob na ramenu. Utonuo sam u svoje uobičajene misli koje su mi često prolazile glavom na putu do posla. Hoće li me vrijeme poslužiti da barem pet sati mogu svirati? Odgovor: vjerojatno. Bilo je tmurno, no oblaci su bili bijeli i visoko na nebu. Nije bilo previše izgleda za kišu. Kakvi će se ljudi motati po Covent Gardenu? Približavao se Uskrs pa će

zasigurno biti puno turista. Koliko će mi trebati da namaknem dvadesetak funti da se mogu - a sad i Bob - skrpati idućih nekoliko dana? Pa, jučer mi je za to trebalo skoro pet sati. Možda će danas biti bolje, a možda i neće. Tako je to sa uličnom svirkom; nikad se ne zna.

Sve sam to mozgao kad sam iznenada postao svjestan nečega.

Inače mi se nitko na ulici ne bi obratio, ne bi mi čak niti uputio pogled. Bio sam ulični svirač, a ovo je bio London. Nisam postojao. Bio sam osoba koju valja izbjegavati. No, dok sam rog popodneva

hodao ulicom Neal, gotovo me je svaka osoba s kojom sam se mimoišao pogledala. Pa, točnije, gledali su Boba.

Nekolicina je imala onaj upitni, pomalo smeteni izraz na licu što je, valjda, bilo razumljivo. Mora da sam izgledao pomalo neprimjereno: visoki dugokosi tip koji šeće uokolo s krupnim, riđim mačkom na ramenu. Nesvakidašnji prizor - čak i na londonskim ulicama.

Većina je prolaznika, međutim, reagirala prilično dobrodušno. Istog časa kad bi ugledali Boba, lica bi im se razvukla u širok osmeh. Nije prošlo dugo prije nego što su nas počeli zaustavljati.

»Ah, ma pogledaj samo vas dvojicu«, rekla je jedna skupocjeno odjevena sredovječna gospođa ruku punih vrećica iz trgovine. »Kako je krasan. Smijem li ga pomilovati?«

»Naravno«, rekao sam pomislivši kako je ovo izdvojen događaj.

Spustila je vrećice i unijela mu se u lice. »Ma kako si ti samo divan momak«, rekla je. »Mužjak je, zar ne?«

»Jest«, rekao sam.

»I, nije li baš sjajno što vam ovako sjedi na ramenu? To se ne viđa često. Mora da vam silno vjeruje.«

Tek što sam pozdravio gospođu, kad su nam prišle dvije djevojke. Vidjele su kako se gospođa raznježila na Boba pa su valjda pomislile da bi i same mogle probati. Ispostavilo se da su to dvije švedske tinejdžerice na praznicima.

»Kako se zove? Smijemo li ga fotografirati?« upitale su okinuvši fotoaparatom istog časa kad sam kimnuo.

»Zove se Bob«, rekao sam.

»Ah, Bob. Super.«

Čavrljali smo tako nekoliko minuta. Jedna od njih je i sama imala mačku pa mi je pokazala njezinu fotografiju. Morao sam se pristojno ispričati nakon nekoliko minuta, inače bi satima slinila nad njime.

Nastavili smo prema dnu ulice Neal u smjeru Long Acrea. No, sporo smo napredovali. Nedugo pošto su posljednje obožavateljice otišle, opet se dogodila ista stvar - i opet iznova. Jedva da bih uspio proći deset metara a da me ne zaustavi netko tko bi želio pomilovati Boba ili mu se obratiti.

Uskoro je ovo neobično ponašanje postalo učestalo. Počeo sam shvaćati da ovako neću daleko stići. Obično mi nije trebalo više od deset minuta od autobusne postaje do mog mjesta na Covent

Gardenu. Ali tada je već gotovo prošlo dvadeset minuta, jer se činilo kako baš svatko želi zastati i obratiti se Bobu. Bilo je to pomalo suludo.

Kad sam konačno došao do Covent Gardena, kasnio sam gotovo sat vremena.

Baš ti hvala, Bobe, vjerojatno si me skratio za nekoliko funti, čuo sam kako govorim sebi, napola u šali.

Bio je to, međutim, ozbiljan problem. Ako će me ovako usporavati svakoga dana, stvarno ga ne bih smio pustiti da me prati do autobusa, pomislio sam. Nije prošlo dugo prije nego što sam donekle promijenio mišljenje.

U to sam vrijeme već nekih godinu i pol svirao na ulicama Covent Gardena. Obično bih započinjao oko dva-tri poslije podne i nastavio do osam sati uvečer. Bili su to najbolji sati za uhvatiti turiste i domaće koji su tada završavali s kupovinom ili se vraćali s posla. Vikendima bih dolazio ranije i svirao negdje u vrijeme ručka. Četvrtkom, petkom i subotom produžio bih prilično dokasna, pokušavajući iskoristiti veći broj Londonaca koji su se vrzmali uokolo nakon radnog tjedna.

Naučio sam biti fleksibilan u pronalaženju publike. Glavno mjesto za svirku bio je komadić pločnika točno ispred ulaza u podzemnu željeznicu u ulici James. Tamo bih bio negdje do 6 i 30 kad je bio vrhunac večernje špice. Zatim bih se posljednjih nekoliko sati motao oko tamošnjih puhova gdje su ljudi stajali vani, ispijajući svoja pića i pušeci. Za ljetnih mjeseci ovo je znalo biti prilično isplativo, jer bi se službenici opuštali nakon radnih sati s kriglom piva i pljugom na popodnevnom suncu.

Katkad je znalo biti i riskantno. Nekima bi smetalo što bih im prilazio te su znali biti grubi, a ponekad čak i nasilni. »Odjebi, prosjače«, govorili bi. Ili: »Pronađi si pristojan posao, lijeni gade.« Takve stvari. Ali, takvo je to bilo područje grada. Navikao sam na to. Bilo je sasvim dovoljno onih koji bi me rado poslušali i potom mi dobacili koju funtu.

Sviranje u ulici James također je do određene mjere bilo kockanje. Tehnički govoreći, nisam smio biti tamo.

Područje Covent Gardena je vrlo precizno podijeljeno kad je riječ o uličnim izvođačima te je pod nadzorom mjesnog vijeća, službenika koje zovemo Čuvari Coventa.

Moje bi mjesto trebalo biti na istočnoj strani Covent Gardena, u blizini Kraljevske opere i ulice Bow. Prema pravilniku Čuvara Coventa, tamo bi trebali svirati ulični svirači. Suprotna strana trga, ona zapadna, bila je mjesto za ostale ulične izvođače koji bi tamo trebali zaraditi koju kintu. Žongleri i ostali zabavljači obično bi se namjestili ispod terase puba Punch and Judi kamo su nailazili na glasnu publiku voljnu promatrati njihove izvedbe.

Ulica James, gdje sam počeo svirati, bila je predviđena za pantomimičare. Bilo ih je nekoliko uokolo, jedan je tip bio odjeven kao Charlie Chaplin i nekoć mu je sasvim dobro išlo, no sad bi samo povremeno radio. Njegovo je mjesto, stoga, najčešće bilo prazno pa bih to iskoristio i pronašao svoje mjesto. Znao sam da uvijek postoji opasnost da me otjeraju Čuvari Coventa, no riskirao bih i obično bi mi se isplatilo. Broj ljudi koji je izlazio iz podzemne bio je ogroman. Ako bi mi samo jedan od tisuću nešto tutnuo, mogao bih dobro zaraditi.

Bilo je tek tri sata poslijepodne kad sam napokon stigao do svojega mjesta. Tek što smo skrenuli u ulicu James, bili smo zaustavljeni po bogzna koji put. Ovaj put je to bio jedan homić koji se, sudeći po znojnoj trenirci, upravo vraćao iz teretane.

Napravio je čitavu strku oko Boba i čak me je upitao - mislim da se ipak šalio - može li ga otkupiti od mene.

»Ne, stari, nije na prodaju«, rekao sam pristojno, tek za slučaj da je mislio ozbiljno. Udaljavajući se od njega, samo sam pogledao Boba i zavrtio glavom. »Samo u Londonu, stari moj, samo u Londonu.«

Došavši do svoga mjesta, najprije sam provjerio je li zrak čist. Na vidiku nije bilo Čuvara Coventa. Znalo bi se tu nekad vrzmati nekoliko ljudi koji su operirali oko postaje podzemne željeznice i koji bi mi ponekad stvarali neprilike, znajući da ne bih smio biti ovdje. No, činilo se kako nema ni njih. Spustio sam Boba na pločnik uz jedan zid, otvorio svoj kofer, svukao jaknu i pripremio se kako bih naštimao gitaru.

Obično bi mi trebalo desetak minuta da je naštimam, krenem svirati i natjeram ljude da me počnu primjećivati.

Toga dana, međutim, nekoliko je prolaznika zastalo preda mnom i ubacilo nekoliko kovanica u kofer prije nego što sam odsvirao prvi akord. Baš su velikodušni, pomislio sam.

Samo sam nešto petljao, namještajući gitaru, a novčići su zveckali.

Bio sam leđima okrenut koferu kad sam ponovno čuo poznati zveket kovanica kako se sudaraju jedna o drugu. Iza sebe sam začuo muški glas: »Lijep mačak, stari«, rekao je.

Okrenuo sam se i ugledao naizgled običnog muškarca u svojim srednjim dvadesetima kako podiže palac gore i odlazi sa smiješkom na licu.

Bio sam zaprepašten. Bob se sklupčao i udobno namjestio usred praznog kofera za gitaru. Znao sam da je šarmer. Ali ovo je bilo nešto sasvim drugo.

Naučio sam svirati gitaru još dok sam kao tinejdžer živio u Australiji. Ljudi bi mi pokazali nekoliko akorda, a onda bih ih sam uvježbavao. Prvu sam gitaru dobio kad sam imao petnaest. Bilo je to prilično kasno za početi svirati, rekao bih. Kupio sam polovnu električnu gitaru u jednoj zalagaonici u Melbourneu. Dotada sam uvijek svirao na prijateljevoj akustičnoj gitari, ali više su mi se sviđale električne. Obožavao sam Jimija Hendrixa, mislio sam da je fantastičan i želio sam svirati poput njega.

Repertoar koji sam osmislio za uličnu svirku sastojao se od nekih stvari koje sam godinama s užitkom izvodio. Kurt Cobain mi je oduvijek bio uzor, tako da su tu bile i neke stvari od Nirvane. No, također sam izvodio nešto od Boba Dylana, kao i Johnnija Casha. Jedna od najpopularnijih pjesama koju sam svirao bila je Hurt, koju su u originalu izvodili Nine Inch Nails, ali kasnije ju je obradio Johnny Cash. Bilo mi je lakše svirati

tu obradu jer je bila akustična. Također sam često svirao i Cashovu The Man in Black. Bila je to sjajna pjesma za uličnu izvedbu - štoviše, vrlo primjerena. Najčešće sam, naime, nosio crnu odjeću. Ipak, daleko najpopularnija pjesma na mom repertoaru bila je Wanderwall od Oasisa. Ta bi uvijek najbolje prolazila, naročito kad bih je izvodio ispred pubova kasnije uvečer.

Uglavnom sam uvijek iznova svirao iste stvari. Bilo je to ono što se ljudima sviđalo. Ono što su turisti željeli čuti. Obično bih počeo s Nirvaninom pjesmom About a Girl, ne bih li malo razgibao prste. Tako je bilo i danas, dok je Bob sjedio ispred mene promatrajući gomilu koja je izlazila iz stanice podzemne željeznice.

Jedva da sam svirao više od nekoliko minuta kad se zaustavila grupica klinaca. Bilo je očito da su iz Brazila, jer su svi nosili nacionalne nogometne dresove i razgovarali jezikom koji sam prepoznao kao portugalski. Jedna mlada djevojka iz skupine se sagnula i počela milovati Boba.

»Ah, gato bonita«, rekla je.

»Kaže da imaš lijepog mačka«, preveo je jedan od momaka.

Bili su to samo klinci na izletu u London, no bili su opčinjeni. Gotovo odmah počeli su se zaustavljati drugi ljudi ne bi li vidjeli što se događa. Otprilike pet Brazilaca, ali i ostali prolaznici, počeli su prekapat i po džepovima i zasuli kofer kišom kovanica.

»Čini mi se da možda ipak nisi tako loše društvo, Bobe. Pozvat ću te češće da sa mnom provedeš dan«, nasmiješio sam mu se.

Kako ga nisam planirao povesti sa sobom, nisam mu imao što dati za jelo. U ruksaku sam imao polupraznu kutiju njegovih omiljenih keksa pa bih mu tu i tamo dao jedan. Kao i ja, morat će pričekati dok ne dođe vrijeme za pristojan obrok.

Kad je kasno popodne prešlo u ranu večer, a gužva postala veća zbog ljudi koji su se vraćali s posla ili su odlazili prema West Endu na večernji izlazak, bilo je sve više i više onih koji bi usporavali u našoj blizini kako bi pogledali Boba. Očito je imao nešto u sebi čime ih je sve očarao.

Kad se stao spuštati mrak, jedna je žena srednjih godina zastala kako bi malo porazgovarala.

»Koliko ga već imate?« upitala je nagnuvši se i pomilovavši Boba.

»Oh, tek nekoliko tjedana«, odgovorio sam. »Rekao bih da smo, u neku ruku, nabasali jedan na drugoga.«

»Nabasali? Zvuči zanimljivo.«

Isprva sam bio pomalo sumnjičav. Pitao sam se nije li ona volonterka iz nekog skloništa za napuštene životinje pa bi mi mogla reći da ga nemam pravo zadržati ili nešto takvoga. No, na koncu se ispostavilo da je jednostavno bila ljubiteljica mačaka.

Nasmiješila se kad sam joj ispričao kako smo se sreli i kako sam ga dva tjedna njegovao.

»Imala sam vrlo sličnog mačka prije nekoliko godina«, rekla je doimljući se iskreno ganutom. Načas sam pomislio da bi mogla briznuti u plač. »Sretni ste što te ga pronašli. To su naprosto najbolji

prijatelji, toliko su mirni i poslušni. Pronašli ste pravog prijatelja«, rekla je.

»Mislim da ste u pravu«, nasmiješio sam se.

Spustila je pet funti u kofer prije nego što je otišla.

Bob je definitivno bio magnet za dame, shvatio sam. Procijenio sam da su barem sedamdeset posto od onih koji su se zaustavili bile žene.

Nakon samo sat vremena, zaradio sam onoliko koliko bih obično namaknuo nakon cjelodnevnog sviranja, nešto više od dvadeset i pet funti.

Pa ovo je fantastično, pomislio sam.

No nešto mi je govorilo da ne bih trebao još otići, da bih trebao nastaviti svirati.

Istina je bila da sam još uvijek bio u nedoumici u vezi Boba. Unatoč onom osjećaju u dubini duše kako smo ja i ovaj mačak predodređeni da budemo zajedno, još uvijek sam slutio da bi mogao nakon nekog vremena otići svojim putem. Bilo je to jedino logično. Ušetao je u moj život i isto tako će u jednom trenutku iz njega išetati. Ovo nije moglo biti dugoročno. I dok su se prolaznici i dalje zaustavljali diveći mu se, zaključio sam da bih trebao izvući ono najbolje iz situacije. Iskoristi dan, ugrabi što možeš, i tomu slično.

»Ako želi izići i zabavljati se sa mnom, onda super«, rekao sam u sebi. »A ako usput zaradim koju funtu, još bolje.«

Samo što je zarada već sada bila puno veća od koje funte.

Navikao sam se zarađivati dvadesetak funti dnevno, što mi je bilo sasvim dovoljno da se snađem nekoliko dana i pokrijem sve troškove za stan. No te večeri, do trenutka kad sam završio svirati oko 8 i 30, bilo je jasno da sam zaradio puno više od toga.

Nakon što sam spremio gitaru, trebalo mi je barem pet minuta da zbrojim sve kovanice koje su se dotad skupile.

Bilo je tamo na stotine kovanica svih apoena, kao i nekoliko novčanica razbacanih među njima.

Kad sam ih napokon sve skupio, nijemo sam vrtio glavom. Prikupio sam veličanstvenu svotu od 63,77 funte. Većini onih koji se motaju po Covent Gardenu to se možda ne bi činilo kao veliki iznos. Ali meni je bio ogroman.

Prebacio sam sve kovanice u ruksak i namjestio ga na ramena. U njemu je zveketalo kao da je golema kasicaprasic. K tomu, težila je čitavu tonu. No bio sam ushićen. Bio je to najveći iznos koji sam ikad zaradio svirajući na ulici, barem trostruko veći od onoga što bih obično prikupio.

Podigao sam Boba i pomilovao ga po stražnjem dijelu vrata.

»Bravo, prijatelju«, rekao sam. »To ja zovem dobro obavljenim poslom.«

Zaključio sam kako nema potrebe da odlazim do obližnjih puhova. Uostalom, znao sam da je Bob gladan - kao i ja. Trebali smo poći doma.

Krenuo sam pješice prema Tottenham Court Roadu i autobusnoj postaji s Bobom ponovno smještenim na mome ramenu. Nisam želio biti nepristojan prema bilo kome, ali odlučio sam da se neću zaustavljati baš sa svakim tko bi stao i uputio nam osmijeh. To jednostavno nije bilo moguće. Bilo ih je previše. Želio sam stići doma prije ponoći.

»Večeras ćemo nešto fino pojesti, Bobe«, rekao sam kad smo se smjestili u autobus na povratku u Tottenham. Opet je zabio njušku u prozorsko staklo, promatrajući jarka svjetla i promet.

Izišao sam iz autobusa blizu jednog stvarno dobrog indijskog restorana na Tottenham High Roadu. Prolazio sam pored njega mnogo puta, privučen bogatim jelovnikom, ali nikad nisam imao dovoljno novca da si priuštim neko jelo. Uvijek bih se morao snalaziti s nečim iz jeftinijih zalogajnica u blizini moje zgrade.

Ušao sam i naručio pileću tikka masalu s rižom i limunom, peshivari naan i sag paneer. Konobarice su mi dobacile nekoliko veselih pogleda kad su ugledale Boba na uzici uz moje noge. Rekao sam im da ću navratiti za dvadeset minuta i krenuo s Bobom prema supermarketu niže niz ulicu.

S novcem koji sam zaradio počastio sam Boba s finom vrećicom kvalitetne hrane za mačke, nekoliko kutija njegovih omiljenih grickalica i nešto »mačjeg mlijeka«. Počastio sam i sebe s par limenki piva.

»Malo ćemo se raspištoljiti, Bobe«, rekao sam mu. »Bio je ovo dan za pamćenje.«

Nakon što smo preuzeli moju večeru, umalo da nisam otrčao doma, bio sam toliko preplavljen privlačnim mirisima koji su dopirali iz smeđe papirnate vrećice iz indijskog restorana. Kad smo se našli unutra, i ja i Bob smo slistili našu večeru kao da ne postoji sutra. Nisam tako dobro jeo mjesecima - pa, možda čak i godinama. Prilično sam siguran da nije ni Bob.

Zatim smo se sklupčali na nekoliko sati, ja sam gledao televiziju dok se on smjestio na svoje omiljeno mjesto pored radijatora. Te smo noći obojica spavali kao klade.

ŠESTO POGLAVLJE

Jedan čovjek i njegov mačak

Idućeg me je jutro probudio iznenadan, glasan tresak. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da se priberem, ali kad jesam, odmah sam znao što je posrijedi. Metalni zveket dopirao je iz kuhinje. A to je vjerojatno značilo da Bob opet pokušava otvoriti ormariće u kojima sam držao njegovu hranu te je usput nešto srušio.

Škiljeći sam pogledao na sat. Bilo je kasno prijepodne. Nakon sinoćnjih uzbuđenja, malo sam se izležavao, no Bob je očito odlučio da više ne može čekati. Ovim mi je želio poručiti: »Ustaj se, želim svoj doručak.«

Izvukao sam se iz kreveta i doteturao do kuhinje. Na podu je ležao metalni lončić u kojem sam podgrijavao mlijeko.

Čim me je ugledao, Bob je značajno krenuo prema svojoj zdjeli.

»Okej, stari, skopčao sam«, rekao sam otključavajući ormarić i posegnuvši za vrećicom njegove omiljene pileće hrane. Žlicom sam izvadio malo u zdjelicu i promatrao ga dok nije u trenu sve po tamano. Zatim je iskapio vodu iz zdjelice, oblizao se i očistio šapama pa potom odgegao do dnevne sobe gdje je, naizgled vdo samozadovoljno, zauzeo svoj omiljeni položaj ispod radijatora.

Da su barem naši životi ovako jednostavni, pomislio sam.

Isprva sam se bavio mišlju da danas ne odem na posao, ali onda sam malo bolje promislio. Možda sinoć jesmo imali početničku sreću, ali taj novac neće potrajati zauvijek. Uskoro će dospjeti računi za struju i plin. S obzirom na hladnoću koja je vladala proteklih mjeseci, iznosi na računima će me zasigurno razveseliti. Također mi je počelo svitati da sad imam novu odgovornost. Valjalo mi je prehraniti još jedna usta - i to prilično gladna i zahtjevna.

Zato sam se, nakon što sam i sam smazao nešto za doručak, počeo spremati.

Nisam bio siguran hoće li Bob opet danas htjeti poći sa mnom. Jučerašnji dan je možda bila iznimka, možda je samo želio

zadovoljiti znatiželju i doznati kamo to odlazim svakoga dana. No, svejedno sam stavio nešto hrane u vrećicu za slučaj da me ponovno odluči slijediti.

Krenuo sam na posao u rano poslijepodne. Bilo je očito što radim; uzeo sam ruksak i prebacio gitaru preko leđa. Ako nije želio izlaziti iz stana sa mnom, što je bila rijetkost, obično bi mi to dao do znanja kliznuvši iza kauča. Na trenutak sam pomislio da će isto ponoviti i danas. Kad sam skinuo lanac s ulaznih vrata, krenuo je u smjeru kauča. Ali onda, taman kad sam kanio zatvoriti vrata za sobom, on je pojurio prema meni i stao me slijediti niz hodnik pa prema stubištu.

Kad smo sišli u prizemlje i izišli na zrak, šmugnuo je u grmlje kako bi obavio svoje. Nakon toga, umjesto da krene prema meni, otišao je do dijela gdje su bili kontejneri za otpad.

Kontejneri su ga počeli sve više zanimati. Sam Bog zna što je sve pronalazio - i jeo - unutra. Pomislio sam da je to zapravo razlog zašto je želio izići sa mnom. Nije mi bilo po volji što rovari po otpadu pa sam otišao provjeriti što se događa. Nikad ne znaš kad mogu naići smetlari. Srećom, očito su pokupili oi pad ranije tog jutra jer uokolo nije bilo razbacanog smeća. Izbor je bio siromašan i Bob se neće previše razveseliti. Kad sam se u to uvjerio, odlučio sam krenuti bez njega. Znao sam da će se već nekako vratiti u zgradu, naročito sad kad ga je većina susjeda poznavala. Nekoliko ih je čak počelo praviti čitavu strku oko njega kad bi ga ugledali. Jedna gospođa, primjerice, što je živjela ispod mene, uvijek bi mu dala nešto za pojesti.

Vjerojatno će me čekati na odmorištu stubišta kad se uvečer vratim doma.

Pošteno, pomislio sam odlazeći prema Tottenham High Roadu. Jučer mi je Bob učinio golemu uslugu. Nisam imao namjeru iskorištavati naš odnos zahtijevajući od njega da svaki dan odlazi sa mnom. Bio je moj prijatelj, a ne zaposlenik!

Nebo je bilo sivo i u zraku se osjećala kiša. Ako ovako bude u centru, tada će to biti gubitak vremena. Ulična svirka za kišnih dana nikad ne bi dobro završila. Umjesto da suosjećaju, ljudi obično još brže projure mimo tebe. Bude li kišilo u centru grada, rekao sam sebi, jednostavno ću se okrenuti i vratiti doma. Kadije ću provesti

dan družeći se s Bobom. Dio novca koji smo prethodne noći zaradili želio sam iskoristiti kako bih mu kupio pristojnu ogrlicu i uzicu.

Nakon što sam prošao nekih dvjestotinjak metara niz ulicu, osjetio sam nešto iza sebe. Okrenuo sam se i ugledao poznati lik kako tapka pločnikom.

»Aha, promijenili smo mišljenje, je li?« rekao sam kad mi se približio.

Bob je nagnuo glavu blago u stranu i uputio mi jedan od onih sažaljivih pogleda, kao da mi želi reći: »Pa, zašto bih inače bio ovdje?«

Još uvijek sam imao vezicu od cipele u džepu. Nataknuo sam mu je oko vrata pa smo krenuli zajedno pločnikom.

Ulice Tottenhama se uvelike razlikuju od onih u Covent Gardenu, ali baš kao i prethodnog dana, ljudi su gotovo odmah počeli zuriti u nas. I baš kao i prethodnog dana, nekolicina mi je uputila poglede neodobravanja. Očito su pomislili da sam skrenuo pameću kad vodim riđeg mačka na vezici od cipela.

»Ako ovo postane redovito, stvarno ću ti morati nabaviti pravu uzicu«, tiho sam rekao Bobu, jer mi je najednom postalo neugodno.

No na svaku osobu koja bi me poprijeko pogledala, dolazilo je pet drugih koji su se smiješili i kimali. Jedna Indijka, ruku punih vrećica iz trgovine, obasjala nas je širokim, toplim osmijehom.

»Vas ste dvojica baš divan prizor«, rekla je.

Tijekom svih ovih mjeseci koliko sam ovdje živio, nitko nikad nije sa mnom započinjao razgovor na ulicama oko moje zgrade. Stoga sam bio zapanjen ovom promjenom. Kao da mi je moj nevidljivi plašt Harryja Pottera kliznuo s ramena.

Dospjevši do raskrižja u Tottenham High Roadu, Bob me je pogledao kao da mi želi reći: »Hajde, znaš što ti je sad činiti«, pa sam ga namjestio na rame.

Uskoro smo bili u autobusu, a Bob je zauzeo svoj položaj s njuškicom pritisnutom o prozorsko staklo. Bili smo ponovno na putu.

Bio sam u pravu što se tiče vremena. Uskoro je počela obilna kiša, stvarajući zamršene uzorke na staklu gdje je Bob pritisnuo lice. Vani se moglo razaznati samo more kišobrana. Ljudi su užurbano hodali i trčali, razbježavši se po ulicama ne bi li pronašli zaklon od pljuska.

Srećom, kiša je popustila dok smo dospjeli do gradskog centra. Unatoč vremenu, tamo je bilo još više ljudi nego prethodnog dana.

»Probat ćemo nekoliko sati«, rekao sam Bobu kad sam ga stavio na rame i krenuo prema Covent Gardenu. »Ali, ako ponovno počne kiša, vraćamo se doma, obećavam.«

Prolazeći ulicom Neal, ljudi su nas opet neprestano zaustavljali. Rado sam im dopustio da se vrzmaju oko Boba, ali u razumnoj mjeri. U razdoblju od deset minuta barem nas je petero ljudi zaustavilo i barem ih je troje pitalo smiju li ga fotografirati.

Uskoro sam shvatio da mi nema druge doli samo nastaviti hodati, inače bih za tren oka bio opkoljen sa svih strana.

U trenutku kad smo dospjeli do kraja ulice Neal, blizu raskrižja na kojem skrećem u ulicu James, dogodilo se nešto zanimljivo.

Odjednom sam osjetio kako Bob premješta šape na mom ramenu. Nisam se ni snašao, a on mi je kliznuo s ramena i stao mi se spuštati niz ruku. Kad sam ga pustio da skoči na pločnik, počeo je koračati ispred mene. Produljio sam uzicu koliko je bilo moguće i pustio ga da hoda. Bilo je jasno da je prepoznao okruženje i očito je kanio preuzeti vodstvo.

Marširao je tako ispred mene cijelim putom do mjesta gdje smo bili prethodne večeri. Zatim je stao, čekajući da izvadim gitaru i položim kofer dolje za njega.

»Evo ga, Bobe«, rekao sam. Smjesta je sjeo u mekanu unutrašnjost kofera kao da tamo pripada. Smjestio se tako da može promatrati svijet kako prolazi, a tako je - s obzirom da je ovo bio Covent Garden - doslovce i bilo.

Jedno sam vrijeme imao ambicije uspjeti kao glazbenik. Sanjario sam da ću postati novi Kurt Cobain. Koliko god to sada zvučalo naivno i glupo, bio je to dio mog velikog plana kad sam se iz Australije vratio u Englesku.

To je ono što sam rekao majci i svima ostalima kad sam odlazio.

Imao sam svoje trenutke i, neko kraće vrijeme, imao sam osjećaj da bih stvarno mogao nešto postići.

Jedno je vrijeme bilo teško, ali onda su se stvari promijenile negdje tijekom 2002. godine, kad sam se maknuo s ulice u jedno prihvatilište za beskućnike u Dalstonu. Malo po malo i okupio sam bend s nekim momcima koje sam tamo upoznao. Bili smo

četveročlana grupa po imenu Hyper Fury, što je jasno ocrtavalo naše stanje uma u to vrijeme. Ime me je zasigurno sjajno opisivalo - bio sam gnjevan mladić. Zbilja sam bio hiperbijesan - na život općenito, ali i na osjećaj da nisam imao pošten početak. Moja mi je glazba bila ispušni ventil za nakupljeni gnjev i srdžbu.

Zbog toga se ne bi baš moglo reći da smo bili pop bend. Glazba nam je bila tjeskobna i mračna, a tekstovi još i više. Teško da je to bilo neobično, rekao bih, s obzirom da su nam uzori bili bendovi poput Nine Inch Nailsa i Nirvane.

Zapravo, uspjeli smo snimiti dva albuma, iako bi možda bilo točnije reći da se radilo o EP-u. Prvi je objavljen u rujnu 2003., s još jednim bendom imena Corrision. Naziv albuma je bio Corrision vs. Hyper Fury, na kojem smo predstavili dvije prilično teške pjesme, Onslauhgt i Retaliator. I ponovno, naslovi su prilično snažno ukazivali na našu glazbenu filozofiju. Šest mjeseci kasnije, u ožujku 2004., snimili smo treći album, Profound Destruction Unit, na kojem su bile tri pjesme, Sorry, Profound i druga verzija pjesme Retaliator. Prodao se u nekoliko primjeraka, ali nije baš da smo zapalili svijet. Recimo to ovako: nisu nas pozvali da nastupamo na festivalu u Glastonburyju.

Imali smo nešto obožavatelja, doduše, i uspjeli smo ugovoriti nekoliko gaža, uglavnom u Londonu i mjestima poput Camdena. Postojala je ta velika darkerska scena u koju smo se dobro uklapali; definitivno smo izgledali i zvučali kao da tamo pripadamo. Svirali smo po pubovima, na tulumima i u skvotovima, zapravo, svirali smo svugdje gdje bismo bili pozvani. U jednom smo trenutku mogli čak i napredovati. Najveći nastup koji smo imali bio je u Dublin Castleu, čuvenom glazbenom pubu u sjevernom dijelu Londona gdje smo svirali nekoliko puta. Štoviše, nastupili smo i na Gothic Summer festivalu, što je u to vrijeme bila prilično velika stvar.

U jednom trenutku stvari su se tako dobro odvijale da sam se udružio s Peteom, tipom koji je bio član Corrisiona, i osnovali smo vlastitu neovisnu izdavačku etiketu, Corrupt Drive Records.

Ipak, nije nam išlo baš najbolje, odnosno, točnije, ja nisam najbolje funkcionirao.

U to vrijeme moja najbolja prijateljica Belle i ja smo bili u kratkoj ljubavnoj vezi. Sjajno smo se slagali kao prijatelji. Ona je izrazito

brižna osoba i brinula se o meni, ali naša je ljubavna veza bila osuđena na propast od samog početka. Nevolja je bila u tome što je i sama bila na heroinu. To mi nije ni najmanje pomoglo - kao ni njoj - dok sam se borio riješiti ovisnosti. Dok se jedno pokušavalo očistiti, drugo se drogiralo, i obratno. Bili smo suovisnici u pravom smislu te riječi.

Zbog toga mi je bilo vrlo teško prekinuti taj začarani krug.

Pokušavao sam, ali gledajući s odmakom, ne bih rekao da sam se previše trudio. Mislim da zapravo nisam vjerovao da će to ikad postati stvarnost. Psihički, barem, bend je bio nešto što sam ostavio po strani. Bilo je suviše lako vratiti se starim navikama - prilično doslovno.

Do 2005., pomirio sam se s time da mi je sviranje u bendu samo hobi, a ne nešto čime ću zarađivati za život. Pete je nastavio voditi izdavačku etiketu i mislim da se još uvijek time bavi. No, ja sam se toliko gadno borio s ovisnošću da sam dotaknuo samo dno - opet. Postala je to još jedna od onih drugih prilika koju sam pustio da mi procuri kroz prste. Valjda nikad neću doznati što je moglo od mene postati.

Nikad nisam odustao od glazbe, međutim. Čak i kad se bend razišao i kad je postalo jasno da neću nikamo stići u profesionalnom smislu, provodio bih sate i sate svirajući na gitari, improvizirajući pjesme. Bio mi je to sjajan ispušni ventil. Bog zna gdje bih sad bio da nije bilo toga. A sviranje na ulicama sasvim mi je sigurno promijenilo život tijekom ovih posljednjih nekoliko godina. Bez toga - i novca koji sam zaradio - ježim se i pomisliti na koje bih sve načine pokušavao nešto zaraditi. Ta mi je pomisao zaista nepodnošljiva.

Te večeri, dok sam se pripremio za svirku, ponovno je sve vrvjelo turistima.

Ponovio se jučerašnji dan. Onog časa kad sam sjeo - ili, točnije, kad je Bob sjeo - ljudi koji su inače žurili, počeli su zastajati i komunicirati s njime.

I opet su žene bile one koje su za njega pokazivale veće zanimanje.

Nedugo nakon što sam počeo svirati, pored nas je prošla prilično smrknuta prometna policajka. Vidio sam kako je pogledala Boba i promatrao kako joj lice otapa topli osmijeh.

»Ah, ma vidi ti njega«, rekla je zastavši i kleknuvši kako bi pomilovala Boba.

Jedva da me je i okrnula pogledom i nije ništa spustila u kovčeg. No, bilo je to u redu. Počeo mi se sviđati način kojim je Bob, čini se, bio u stanju uljepšati ljudima dan.

Bio je zaista prekrasno stvorenje, u to nije bilo sumnje. Ali, nije bila riječ samo o tome. Bilo je još nešto u Bobu. Svojom je osobnošću privlačio pažnju. Ljudi su mogli osjetiti nešto u njemu.

I sam sam to mogao osjetiti. Bio je poseban. Imao je neobično prisan odnos s ljudima, pa, barem je mislio da su ljudi koje susreće dobronamjerni.

Tu i tamo opazio bih kako bi se pomalo ukočio kad bi ugledao nešto što mu nije po volji. Kad smo se smjestili, pored nas je prošao vrlo zgodan i naizgled imućan tip, očito odnekud sa Srednjeg istoka, rukom pod ruku s izrazito atraktivnom plavušom. Mogla je vrlo lako biti manekenka.

»O, gledaj. Kakav divan mačak«, rekla je najednom zastavši i povukavši momkovu ruku kako bi ga zaustavila. Tip se nije doimao ni najmanje zadivljenim, i prezrivo je odmahnuo rukom, kao da želi reći: »Pa što?«

Istog trenutka Bobov se govor tijela promijenio. Blago je izvio leđa u luk i premjestio se, približivši mi se nekoliko centimetara. Bilo je to vrlo diskretno - ali za mene prilično znakovito.

Pitam se podsjeća li ovaj tip Boba na nekog iz njegove prošlosti? Pomislio sam to dok se par udaljavao. Pitam se je li već prije vidio taj pogled?

Dao bih sve na svijetu da mogu doznati njegovu priču, otkriti što ga je one večeri dovelo do mog bloka zgrada. No, bilo je to nešto što nikad neću otkriti. Uvijek će mi biti zagonetka.

Kad sam nastavio sa svojim repertoarom, bio sam mnogo opušteniji nego prije dvadeset i četiri sata. Mislim da mi je Bobovo društvo donekle dalo krila, psihološki govoreći. Navikao sam komunicirati i privlačiti pažnju drugih. I bio je to naporan posao. Bilo je teško izvući svaki novčić. S Bobom je bilo sasvim drukčije. Ispočetka mi je bilo neobično kako je zapravo privlačio publiku. Usto, osjećao sam i veliku odgovornost s obzirom da je bio okružen tolikim mnoštvom. Covent Gardenom - kao i ostatkom Londona - mota se priličan broj

čudaka. Bio sam prestravljen pomišlju da bi ga netko mogao jednostavno dograbiti i pobjeći s njime.

Ipak, tog se dana sve doimalo drukčije. Tog sam dana imao osjećaj da smo sigurni, kao da na neki način ovdje pripadamo.

Kad sam počeo pjevati, a kovanice stale zveckati u koferu istim ritmom kao i jučer, pomislio sam kako zapravo uživam u ovome.

A davno je bilo kad sam posljednji put to pomislio.

Kad smo se tri sata kasnije uputili doma, ruksak mi je ponovno zvecketao pod težinom kovanica. Opet smo prikupili više od šezdeset funti.

Ovaj put nisam kanio sve potrošiti na skupi curry. Namijenio sam taj novac za nešto praktičnije. Idućeg dana vrijeme je bilo još gore, a vremenska prognoza najavljivala je obilnu kišu te večeri.

Zato sam odlučio potrošiti nešto vremena na Boba umjesto na svirku. Ako će me redovito pratiti, valjalo mu je nabaviti bolju opremu. Nisam mogao hodati uokolo s njime privezanim za uzicu napravljenu od vezice za cipele. Pored svega ostalog, bila je neudobna - da ne kažem opasna.

Bob i ja smo uskočili u autobus i krenuli u smjeru Archwaya. Znao sam da je tamo sjevernolondonski ogranak poznatog lanca trgovina s opremom za mačke.

Bob je, čini se, smjesta osjetio da ovo nije ista ruta kojom smo išli proteklih nekoliko dana. Svako malo bi se okrenuo i pogledao me kao da želi reći: »Pa, gdje me to vodiš danas?« Nije bio nervozan, tek znatiželjan.

Dućan s opremom za mačke bilo je zgodno, moderno opremljeno mjesto sa svom mogućom opremom, igračkama i priručnicima o mačkama. Bila je tu i gomila besplatnih letaka te brošura o svim aspektima brige za mačke - počevši od mikročipiranja do toksoplazmoze pa do prehrambenih savjeta te onih o kastriranju. Pokupio sam nekoliko kako bi ih kasnije u miru proučio.

Unutra su bile samo dvije zaposlenice i mjesto je bilo mirno. Nisu mogle odoljeti pa su mi prišle i stale čavrljati sa mnom dok sam razgledavao naokolo s Bobom na ramenu.

»Baš je zgodan momak, nije li?« rekla je jedna gospođa pomilovavši Boba. On je osjetio da je u sigurnim rukama, jer se oslonio tijelom o nju dok mu je gladila krzno i tepala.

Zatim smo zapodjenuli razgovor o tome kako smo se Bob i ja sreli. Potom sam joj ispričao što se sve događalo prethodna dva dana. Obje žene su se smiješile i kimale.

»Puno mačaka voli odlaziti u šetnju s vlasnicima«, rekla mi je jedna od njih. »Vole odlaziti u park ili u kratke šetnje ulicom. Ali moram primijetiti da je Bob pomalo neobičan mačak, zar ne?«

»Stvarno jest«, rekla je njezina kolegica. »Mislim da ste pronašli pravi dragulj. Očito je odlučio da vam bude privržen.«

Bilo je lijepo čuti potvrdu onoga što sam duboko u sebi već znao. Svako malo, probio bi me žalac sumnje trebam li se više potruditi i vratiti ga na ulicu te činim li pravu stvar što ga držim u stanu sa sobom. Njihove su mi riječi bile pravi melem za dušu.

Ono što nisam znao, međutim, bilo je kako na najbolji način čuvati Boba ako će biti moj stalni sudrug na londonskim ulicama. To nije bilo najsigurnije okruženje, blago rečeno. Pored očite opasnosti od prometa, na ulicama su vrebale svakojake prijetnje.

»Najbolje što možete učiniti jest da nabavite sigurnosni pojas za mačke, poput ovoga ovdje«, rekla je jedna od njih, skinuvši lijepi plavi, najlonom protkani pojas, ogrlicu i pripadajući povodac.

Objasnila mi je dobre i loše strane kupovine pojasa.

»Nije najbolje rješenje samo prikvačiti uzicu za ogrlicu. Nekvalitetne ogrlice mogu oštetiti mačji vrat pa čak ga i ugušiti. A problem s kvalitetnijim ogrlicama jest taj što su napravljene od elastike, odnosno riječ je o rastezljivim ogrlicama tako da se mačke mogu osloboditi ako se ogrlica za nešto zakači. Postoje dobri izgledi da ćete se u jednom trenutku zateći s praznom ogrlicom kako vam zveckea u ruci«, pojasnila je. »Mislim da vam se daleko više isplati mačji pojas i uzica, naročito ako puno vremena provodite vani«, dometnula je.

»Zar mu to neće biti čudno?« upitao sam. »Neće se osjećati prirodno.«

»Morat ćete ga nekako naviknuti«, složila se. »Možda će potrajati tjedan ili dva. Počnite tako što ćete mu ga staviti nekoliko minuta dan prije nego što odlučite zajedno izići. I onda ga pomalo privikavajte.« Mogla je vidjeti kako se premišljam. »Zašto ga ne biste isprobali?«

»Zašto ne?« rekao sam.

Bob je bio udobno smješten i nije se previše opirao, iako sam mogao vidjeti da nije bio sasvim siguran što se događa.

»Samo ga ostavite na njemu i pustite da se privikne na osjećaj da mu je na tijelu«, rekla je gospođa.

Pojas, uzica i ogrlica koštali su gotovo trinaest funti. Komplet je bio jedan od najskupljih u ponudi, ali zaključio sam da ga je zaslužio.

Da sam bio kojim slučajem poduzetnik, glavni direktor tvrtke James & Bob d.o.o., razmišljao bih na način da se isplati pobrinuti za svoje zaposlenike i da se mora uložiti u ljudske resurse - samo što je ovom slučaju bila riječ o mačjim resursima.

Trebalo mi je svega nekoliko dana da naviknem Boba na sigurnosni pojas. Najprije sam ga pustio da ga nosi u stanu, katkad s prikačenom uzicom. Isprva je bio pomalo zbunjen s tim superdugačkim, kožnatim repom što se vukao za njime. No ubrzo se privikao. Svaki put kad bi ga imao na sebi, pobrinuo bih se da ga nagradim. Znao sam da je najgore što mogu učiniti podviknuo na njega, ali to ionako nisam nikad radio.

Nakon nekoliko dana napredovali smo i odlazili u kratke šetnje s pojasom. Dok sam svirao na ulici, uglavnom sam mu stavljao staru uzicu, ali onda bih mu povremeno navukao pojas jednim dijelom puta. Polako ali sigurno, postalo mu je sasvim prirodno nositi pojas.

Bob je i dalje svakoga dana odlazio sa mnom na svirku.

Nismo predugo ostajali vani. Nisam mu to želio nametati, iako sam već imao osjećaj da bi me slijedio i na kraj svijeta, i iako bi mi uvijek sjedio na ramenima i nije morao hodati, nisam mu kanio to učiniti.

Bio je treći tjedan našeg zajedničkog sviranja, kad je prvi put odlučio da mi se ne želi pridružiti. Obično bi, onog časa kad bi vidio da navlačim kaput i spremam ruksak, ustao i krenuo prema meni, spreman da mu nataknem uzicu. Ali onda je, jednoga dana dok sam se spremao kao i obično, samo na trenutak šmugnuo iza kauča, a potom otišao i legao ispod radijatora. Kao da mi je želio poručiti da će uzeti slobodan dan.

Vidio sam da je umoran.

»Danas ti se ne ide, Bobe?« rekao sam pomilovavši ga.

Uputio mi je onaj svoj značajni pogled.

»Nema frke«, rekao sam krenuvši u kuhinju i stavivši malo hrane u zdjelicu kako bi imao dovoljno dok se ne vratim doma te večeri.

Negdje sam pročitao članak o tome kako se s uključenim televizorom ljubimci osjećaju manje usamljenima dok su im vlasnici vani. Nisam znao je U to točno, no za svaki slučaj sam ga uključio. Smjesta se dovukao do svog omiljenog mjesta i zapiljio u ekran.

Izlazak tog dana jasno mi je ukazao na promjene koje je Bob unio u moj život. Kad mi je bio na ramenu ili koračao preda mnom na povodcu, svi su se za nama okretali. Ovako sam ponovno bio nevidljiv. Dosad smo već postali toliko poznati u susjedstvu da je nekolicina izrazila zabrinutost.

»Gdje je mačak danas?« upitao je vlasnik jednog kioska kad je prošao pored mene te večeri.

»Uzeo je slobodan dan«, rekao sam.

»O, dobro. Zabrinuo sam se da se nije nešto dogodilo tom mališi«, nasmiješio se i podigao palac gore.

Nekoliko me je ljudi zaustavilo s istim pitanjem. Čim bih im rekao da je Bob dobro, nastavili bi svojim putem. Nitko nije bio previše zainteresiran za čavrljanje kao kad bi Bob bio sa mnom. To mi se možda nije svidjelo, ali sam prihvatio. Jednostavno je bilo tako.

Na pločniku u ulici James, zvuk kovanica kako padaju u kovčeg postao je glazba za moje uši; nisam to mogao zanijekati. No bez Boba, nisam mogao a da ne primijetim kako se ta glazba značajno utišala. Dok sam svirao, postao sam svjestan da neću zaraditi ni približno onoliko novca. Trebalo mi je nekoliko sati više da namaknem približno polovicu svote koju bih za dobrih dana zaradio s Bobom, no bilo je to okej.

Te večeri, na povratku kući, nešto mi je počelo dopirati do mozga. Nije sve bilo u zaradi. Neću sasvim sigurno gladovati. A moj je život bio puno bogatiji s Bobom.

Bilo je neizmjereno zadovoljstvo imati tako sjajnog kompanjona. No pratio me je i određeni osjećaj kako mi je pružena prilika da vratim svoj život na pravi kolosijek.

Nije nimalo lako raditi na ulici. Ljudi ti naprosto ne žele pružiti šansu. Prije Boba, ako bih u pubovima pokušao pristupiti ljudima s gitarom u ruci, govorili bi mi: »Ne, žao mi je«, prije nego što bih imao priliku i pozdraviti ih.

Možda bih samo želio nekoga pitati koliko je sati. No, oni bi mi odmah govorili: »Nemam sitnoga, žao mi je«, prije nego što bih

otvorio usta. I to se stalno događalo. Naprosto mi nisu željeli pružiti priliku.

Ljudi te ne žele saslušati. Vide samo nekoga tko želi besposličariti. Ne razumiju da ja ne prosim nego radim. Zapravo želim zaraditi za život. Samo zato što ne nosim odijelo, kravatu, aktovku ili laptop, samo zato što nemam platnu listu ni porezni obrazac, ne znači da sam muktaš.

No s Bobom sam imao priliku komunicirati s ljudima.

Raspitivali bi se o Bobu, a ja bih istodobno dobio mogućnost objasniti svoju situaciju. Pitali bi me odakle mi, a ja bih onda mogao ispričati kako smo pronašli jedan drugoga i kako zarađujemo da platimo najamninu, hranu i režije. Ljudi bi me saslušali.

Psihološki gledano, ljudi su me također počeli gledati u drukčijem svjetlu. Za mačke je opće poznato kako su prilično izbirljive kad je riječ o vlasnicima. A ako se mački ne sviđa vlasnik, otići će i pronaći drugog. Mačke to stalno čine. Jednostavno odu i počnu živjeti s nekim drugim. Kad me ljudi vide s mojim mačkom, u njihovim očima postanem mekši. Postanem ljudsko biće. Naročito nakon što sam bio toliko dehumaniziran. Na određeni način, Bob mi je vratio identitet. Bio sam nevidljiv; sad sam ponovno postao osoba.

SEDMO POGLAVLJE

Dva mušketira

Bob nije samo promijenio stav drugih prema meni; promijenio je i moj stav prema drugima.

Nikad nisam imao nikakvu odgovornost ni obveze prema nekome. U Australiji sam nešto povremeno radio, a bio sam i u bendu, što je podrazumijevalo određeni timski rad. No istina je bila da sam, otkako sam kao tinejdžer otišao od kuće, bio usmjeren samo na sebe. Uvijek sam sebi bio na prvome mjestu, jednostavno zato što nisam imao nikoga drugoga. Stoga sam vodio prilično sebičan život. Sve se vrtjelo oko moje svakodnevne borbe za preživljavanje.

Bobov dolazak u moj život to je dramatično promijenio. Najednom sam dobio novu odgovornost. Na mene se sručila briga za dobrobit i zadovoljstvo jednog drugog živog bića.

Isprva sam bio pomalo šokiran, ali počeo sam se prilagođavati. Štoviše, u tome sam uživao. Znam da će ovo većini ljudi zvučati šašavo, ali prvi put sam stekao dojam kako bi to bilo brinuti se o djetetu. Bob je bio moja beba i briga o tome da je na toplom, da je sit i na sigurnom, pružala mi je istinsko zadovoljstvo. No, ujedno je bilo i pomalo zastrašujuće.

Neprestano sam bio zabrinut, naročito kad bismo bili na ulici. U Covent Gardenu, ali i drugdje, uvijek sam se držao prilično zaštitnički, instinkti su mi uvijek govorili da na svakom koraku moram paziti na njega. I to s razlogom.

Nisam bio uljuljkan u lažni osjećaj sigurnosti samo zato što su se ljudi ljubazno ophodili prema meni kad bih bio s Bobom. Po londonskim ulicama nisu samo hodali dobrodušni turisti i ljubitelji mačaka. Neće svatko reagirati isto kad ugleda dugokosog uličnog svirača i njegovu mačku kako sviraju na uličnom uglu ne bi li zaradili za večeru. Sad kad sam imao Boba, to se, doduše, rjeđe događalo, ali još uvijek bih povremeno nailazio na nasilne, obično pripite mulce

koji su smatrali da su na neki način iznad mene jer su na kraju tjedna primali plaću.

»Miči dupe i pronađi si pošten posao, ti dugokosa ljenčino«, govorili bi, doduše gotovo uvijek slikovitijim izrazima od ovoga.

Pustio sam da me obasipaju uvredama. Navikao sam na to. No, drugo je bilo kad bi svoju agresiju iskaljivali na Bobu. Tada bi me preplavili zaštitnički instinkti.

Neki su u meni i Bobu vidjeli laku metu. Gotovo svakoga dana prišli bi nam nekakvi kreteni, dobacujući nam glupe komentare, ili bi samo stajali i smijali nam se. Povremeno bi postojala prijetnja da postanu i nasilni.

Jednog petka uvečer, nedugo nakon što smo se Bob i ja prvi put pojavili zajedno na Covent Gardenu, svirao sam u ulici James kad je mimo nas prošla grupica mladih i vrlo bučnih crnaca. Bili su izrazito nabrijani i očito su tražili razlog za kavgu. Nekolicina je opazila Boba kako sjedi na pločniku uz mene i počela lajati na njega, na veliko veselje svojih kompića.

S time sam se mogao nositi. Bile su to najobičnije glupave, djetinjaste besmislice. Ali onda, bez ikakvog razloga, jedan je od njih šutnuo nogom kofer u kojem je sjedio Bob. Nije to bilo zaigrano lupkanje stopalom, nego zaista podli udarac, a kofer je - zajedno s Bobom - otklizao nekoliko metara dalje niz pločnik.

Bob se strahovito uznemirio. Ispustio je glasan zvuk, gotovo vrisak, i iskočio iz kofera. Srećom, njegova je uzica bila privezana za kofer, inače bi sasvim sigurno pobjegao i nestao n mnoštvu. Možda ga više nikad ne bih vidio. Umjesto toga, zauzdan uzicom, nije imao druge doli skriti se iza mog ruksaka koji je bio u blizini.

Smjesta sam ustao i suočio se s tipom.

»Kojeg si vruga to učinio?« rekao sam unijevši mu se u lice. Prilično sam visok pa sam se nadvio nad njime, no čini se da ga to nije nimalo smelo.

»Samo sam želio vidjeti je li mačak pravi«, rekao je smijući se kao da je prosuo najsmješniju šalu.

Meni, dakako, nije uopće bilo smiješno.

»Baš si pametan, jebeni idiote«, rekao sam mu.

Bilo je to dovoljno da se i ostali umiješaju. Okružili su me, a jedan od njih me je počeo naguravati ramenima i prsima, no nisam

uzmaknuo nego sam mu uzvratio. Naguravali smo se tako nekoliko sekundi, no onda sam pokazao na uličnu nadzornu kameru za koju sam znao da je smještena na uglu u blizini.

»Ajde, napravi što želiš. Ali upamti: snima te kamera pa ćemo vidjeti koliko ćeš daleko dospjeti.«

Volio bih da sam mogao snimiti izraz na njihovim licima - bilo kamerom ili nečim drugim. Očito su bili dovoljno upućeni da znaju kako se neće moći izvući s nasiljem snimljenim nadzornim kamerama. Jedan od njih me je prostrijelio pogledom kao da želi reći: »Platit ćeš za ovo.«

Dakako, nisu se mogli povući a da me još jednom ne zaspu uvredama. No ubrzo su krenuli dalje, odmahujući rukama i pokazujući mi svaku moguću uvredljivu gestu. Srednji prst i fige i tako to. Nisam bio zabrinut. Štoviše, bio sam zadovoljan što sam ih otjerao. Ali, te večeri nisam predugo ostao na ulici. Znao sam od koje su vrste. Takvi nisu voljeli kad bi ih netko isprašio.

Taj mi je incident dokazao nekoliko stvari. Prvo, bilo je pametno uvijek stajati u blizini uličnih nadzornih kamera. Jedan mi je drugi svirač dao savjet da se uvijek nastojim smjestiti u blizini jedne od njih. »Tu će ti biti sigurnije«, kazao je. Dakako, u to sam vrijeme mislio da sam najpametniji na svijetu. Neće li to, između ostalog, pružiti dokaz da ilegalno sviram? Neko sam vrijeme ignorirao savjet. Ipak, polako, ali sigurno, uvidio sam mudrost u njegovim riječima, a incidenti poput ovoga samo su to podvukli.

Bila je to pozitivna stvar. Ona negativna, međutim, bila je da me je incident podsjetio na nešto što sam također vrlo dobro znao. Kad bi iskrsnuli ovakvi problemi, bio sam prepušten samome sebi. Nijednog policajca nije bilo na vidiku. Nije bilo ni traga nijednom Čuvaru Coventa niti sam mogao računati na bilo kakvu pomoć od osoblja stanice podzemne željeznice. Unatoč činjenici da se uokolo vrzmala gomila ljudi, kad me je ta banda napala, nijedan od prolaznika se nije umiješao. Štoviše, ljudi su se svim silama trudili samo nestati u gomili. Nitko mi nije želio priskočiti u pomoć. U tom se smislu ništa nije promijenilo. Osim što sam, jasno, sad imao Boba.

Dok smo se te večeri autobusom vraćali u Tottenham, stisnuo se uz mene. »Sami smo, ti i ja protiv svijeta«, rekao sam mu. »Mi smo dva mušketira.«

Pritiskao je njušku o mene i blago preo, kao da se slaže sa mnom.

Sumorna stvarnost jest da je London prepun onih kojih smo se morali čuvati. Još otkako sam počeo dovesti Boba sa sobom, primjerice, morao sam biti na oprezu zbog pasa. Bila ih je gomila, očito, i nije bilo iznenađenje što je većina odmah bila zainteresirana za Boba. Ruku na srce, u velikoj većini slučajeva, ljudi bi primijetili ako bi se njihov pas previše približio i blago bi ih povukli na uzicama. Ipak, neki bi nam prilazili preblizu za moj ukus.

Srećom, Bobu, čini se, nisu previše smetali. Samo ih je ignorirao. Ako bi mu prišli, on bi samo neumoljivo zurio u njih. To je još jednom probudilo moju sumnju u to da je živio na ulici i da se naučio s time nositi. Kako se dobro znao snaći, međutim, otkrio sam nekih dva tjedna nakon incidenta s bandom mulaca.

Sjedili smo u ulici Neal kasno popodne kad nam se u vidokrugu ukazao tip sa stafordom. Supci uvijek imaju staforde, to je činjenica londonskog života, a ovaj je lik izgledao upravo kao šupak. Glava mu je bila obrijana, potezao je iz limenke pivo i na sebi imao iznošenu trenerku. Sudeći po tomu kako je krivudao pločnikom, već je dobro bio pod gasom, iako jedva da je bilo četiri sata popodne.

Usporili su kad su nam se približili samo zato što je staford zatezao uzicu dok je pokušavao krenuti u smjeru Boba i mene.

Pas po svoj prilici nije bio prijeteći raspoložen, samo je želio onjušiti Boba. Odnosno, čak niti to: želio je zapravo onjušiti kekse koje je Bob imao pred sobom. U tom ih trenutku nije jeo pa se staford počeo približavati zdjeli, uzbuđeno slineći na mogućnost besplatnog zalogaja.

Nisam mogao povjerovati u ono što se potom dogodilo.

Dotad sam često bio u prilici promatrati Bobovo ponašanje u blizini pasa. Uobičajena mu je politika bila da ne obraća pažnju na njih. Ovaj put, međutim, mora da je osjetio kako je određena akcija ipak nužna.

Nepomično je dremuckao pored mene. No, kad je staford krenuo prema keksima, mirno je podigao glavu, ustao se i onda jednostavno lupnuo šapom psa po njuški! Dogodilo se to brzinom munje, toliko brzo da bi se udarcem ponosio i Muhammad Ali.

Pas nije mogao vjerovati. Samo je u šoku odskočio unatrag, a zatim nastavio svojim putem.

Bio sam i sam gotovo podjednako šokiran, rekao bih. Nisam se prestao smijati.

Vlasnik me je pogledao, a onda spustio pogled na svog psa. Mislim da je bio toliko pijan da nije sasvim ni shvatio što se netom zbilo, naročito jer se sve dogodilo u tren oka. Lupnuo je psa po glavi, a onda stao navlačiti uzicu da krenu dalje. Mislim da je bio posramljen što je njegovu opaku zvijer osramotio obični mačak.

Bob je tiho promatrao dok je pas odlazio, glave pognute od srama. Za nekoliko sekundi se vratio u svoj prethodni položaj, drijemajući uz moje noge. Ponašao se kao da ga je omelo nešto sasvim beznačajno, kao da je otjerao dosadnu muhu. No meni je to bilo pravo otkriće. Reklo mi je toliko toga o mom drugu i njegovom životu prije našeg sudbonosnog susreta na dnu stubišta. Nije se plašio obraniti. Štoviše, prilično se dobro znao pobrinuti za sebe. Morao je to negdje naučiti, možda u okruženju gdje je bilo mnogo pasa - i to onih agresivnih.

Još sam jednom bio zaokupljen istim starim pitanjima. Gdje je odrastao? Kakve je sve dogodovštine proživio prije nego što mi se pridružio i postao drugi mušketir?

Život s Bobom je bio silno zabavan. Kao što je dokazao naš mali susret sa stafordom, nikad nije bilo dosadnih trenutaka. Imao je pravu osobnost, u to nije bilo sumnje. Karakter mu je bio prilično osebujan, što sam svakog dana sve više otkrivao.

Više nisam nimalo dvojio u to da je morao odrasti na ulici, i to ne samo zbog njegovih obrambenih vještina. Stvar je bila u tome što ni na koji način nije bio kućni mačak. Bio je takoreći grubijan. Čak i tad, nakon što je sa mnom živio skoro mjesec dana, još uvijek nije želio koristiti kutije s pijeskom koje sam mu kupio. Stvarno ih nije podnosio i svaki put bi utekao kad bih stavio jednu ispred njega. Umjesto toga, susprezao bi se sve dok me ne bi vidio kako idem prema vratima, a onda bi obavio svoje dolje u dvorištu ispred zgrade.

Nisam želio da nastavi s time. Za početak, nije bilo bogzna kako zabavno silaziti - pa se penjati - s petog kata kako bih odveo mačka kad god treba obaviti nuždu. Zato sam odlučio pokušati i ne ostaviti mu drugu mogućnost nego da se služi kutijom. No, suvereno je pobijedio i u tom natječaju. Susprezao bi se i čekao - čekao i čekao, sve dok ne bih morao izići. Tada bi se progurao pored mene, izišao

kroz vrata i sjurio se niz stubište kako bi izišao vani. Gem, set, meč za Boba. Shvatio sam da je to bitka u kojoj teško da ću odnijeti pobjedu.

Njegova je osobnost imala i onu pomalo divlju stranu. Bio je mirniji nego kad je tek došao, uvelike zahvaljujući činjenici da je bio kastriran. No, još uvijek se znao ponašati kao manijak, često bi rasturao po stanu, igrajući se sa svime čega se mogao dočepati. Jednog dana sam promatrao kako se gotovo čitav sat zabavlja s čepom od boce, prevrćući ga šapama po podu dnevne sobe. Jednom je pronašao bumbara. Bio je očito ozlijeđen - jedno mu je krilce bilo oštećeno - pa se koprcalo na stoliću u dnevnoj sobi. Kotrljao se uokolo i tu i tamo bi pao sa stolića na sag. Svaki put kad bi se to dogodilo, Bob bi ga vrlo nježno podigao zubima i vratio natrag na stolić. Bilo je uistinu zadivljujuće kako je oprezno mogao podići bumbara za krilce i sigurno ga premjestiti na ravnu plohu stola. Zatim bi ga promatrao kako se ponovno koprcalo. Bio je to stvarno smiješan prizor. Nije ga želio pojesti. Samo se želio igrati s njime.

Ulični instinkti su i dalje bili očiti kad se radilo o hrani. Sada bi, kad bih ga odveo dolje da obavi nuždu, odlazio najkraćim putem do dijela iza zgrade gdje su bili kontejneri za smeće. Poklopci su im često bili otvoreni i povremeno bi u njima bile odbačene crne plastične vreće koje bi rastrgale gradske lisice ili psi lutalice. Bob bi uvijek odlazio tamo i istraživao ne bi provjerio ima li kakvih ostataka. Jednom prilikom sam ga uhvatio kako navlači pileći batak koji je nekako promaknuo drugim lešinarima. Starih se navika teško riješiti, zaključio sam.

I bila je to istina, naravno. Unatoč činjenici da sam ga redovito hranio, još uvijek se prema svakom obroku odnosio kao da mu je posljednji. Doma u stanu, onog trenutka kad bih istresao nešto mačje hrane u njegovu zdjelu, zabio bi glavu u nju i počeo proždirati jelo kao da ne postoji sutra.

»Uspori i uživaj u hrani, Bobe«, rekao bih, ali uzalud. Ponovno sam zaključio kako se očito morao toliko često snalaziti za hranu i pritom iskoristiti što više, da se jednostavno još nije mogao naviknuti da živi na mjestu gdje mu je zajamčen dnevni obrok. Bio mi je poznat taj

osjećaj. Velik sam dio života i sam proveo na isti način. Nisam mu mogao zamjeriti.

Bob i ja smo imali toliko toga zajedničkoga. Možda smo se upravo zato tako brzo i snažno povezali.

Najiritantnija stvar, međutim, bila je činjenica da se počeo linjati, ostavljajući dlaku gotovo posvuda po stanu.

Bilo je to nešto savršeno prirodno, dakako. Bližilo se proljeće i oslobađao se zimskog krzna. Ali, dlaka mu je počela nevjerojatno ispadati. Kako bi pripomogao procesu linjanja, trljao se tijelom o sve što je mogao pronaći u stanu. Kao ishod, gotovo je sve u stanu postalo prekriveno gustim slojem dlake. Bila je to prava gnjavaža.

Ipak, bio je to dobar znak da mu se dlaka - kao i ostatak tijela - oporavila. Još uvijek je bio pomalo mršav, ali rebra mu se nisu nazirala onako kao kad sam ga prvi put ugledao. Dlaka mu je bila prirodno tanka zbog okruženja u kojem je najvjerojatnije odrastao - ulice. Lijekovi su mu pomogli da se dlaka obnovi na onim ogoljenim mjestima dok su antibiotici svakako zaliječili ozljede. One su sad gotovo sasvim nestale, zapravo, da nisam znao gdje su bile, vjerojatno ih ne bi ni primijetio.

Sve u svemu, činilo se da je u daleko boljem stanju nego prije mjesec dana.

Nisam ga kupao. Mačke se same čiste, a on je u tom smislu bio tipičan mačak, redovito se ližući i čisteći. Zapravo, Bob je bio najpedantniji mačak kojeg sam ikad vidio. Promatrao bih ga kako obavlja svoj ritual, pomno ližući šape. Bio sam zadivljen, naročito činjenicom da je tako snažno povezan sa svojim drevnim precima.

Bobovi daleki rođaci potjecali su iz toplih krajeva i nisu se znojili, pa je lizanje bio način kojim su oslobađali slinu i hladili se. Bila je to također njihova varijanta nevidljivog ogrtača.

Sa stajališta grabežljivaca, tjelesni vonj nije nimalo poželjan. Mačke su pritajeni lovci i svoj plijen napadaju iz zasjede pa moraju biti što je moguće više neupadljivi. Zoolozi su dokazali da mačke koje lizanjem uklanjaju svoj miris, dulje preživljavaju i imaju brojnije potomstvo. Time se također skrivaju od grabežljivaca poput golemih zmija, guštera i ostalih mesoždera.

Jasno, najvažniji razlog zašto se Bob i svi njegovi preci oduvijek ližu jest očuvanje dobrog tjelesnog i zdravstvenog stanja. Mačke se time

učinkovito iscjeljuju. Ližući rane smanjuju broj nametnika, poput uši, crva i krpelja koji im mogu nauditi. Time također sprečavaju infekcije otvorenih rana, jer mačja slina sadrži antiseptičke agense. Dok sam ga jednog dana promatrao, sinulo mi je da bi to mogao biti razlog zašto se Bob tako često liže. Znao je da mu je tijelo bilo u lošem stanju i na taj je način želio ubrzati proces oporavka.

Druga smiješna navika koju je razvio bila je gledanje televizije. Najprije sam primijetio da netremice bulji u zaslon kad god bih nešto pretraživao na računalu u obližnjoj knjižnici. Često bih tamo vraćao na putu do Covent Gardena ili kad ne bih odlazio svirati. Poveo bih usput i Boba u šetnju. Odlučio je sjediti na mome krilu i buljiti u zaslon zajedno sa mnom. Zamijetio sam da bi, dok sam pomicao mišem, on pokušavao lupnuti cursor šapom. Tako sam, natrag u stanu, kao eksperiment, samo upalio TV i napustio prostoriju kako bih nešto obavio u spavaćoj sobi. Vratio sam se i zatekao Boba opruženog na kauču kako gleda televiziju.

Čuo sam nešto o tome od prijatelja čiji je mačak obožavao gledati televizijsku seriju Zvezdane staze: Iduća generacija. Kad god bi začuo poznatu glazbu uvodne špice, dojurio bi u sobu i skočio na kauč. Svjedočio sam tomu nekoliko puta i bilo je urnebesno smiješno. Ne šalim se.

Vrlo brzo, Bob je i sam postao pomalo ovisan o telki. Ako bi mu nešto privuklo pažnju, odjednom bi se zalijepio za ekran. Bilo mi je zbilja zabavno promatrati kako gleda prijenose konjskih utrka na Channel Fouru. Zaista je obožavao konje. Nisam to inače gledao, ali bio mi je pravi užitek promatrati kako sjedi sav opčinjen.

OSMO POGLAVLJE

Službeni vlasnik

Jednog četvrtka ujutro, nekoliko tjedana nakon što smo započeli naše glazbeno partnerstvo u Covent Gardenu, ustao sam se ranije no obično, obojici nam pripremio doručak i uputio se prema vratima zajedno s Bobom. Umjesto da nastavimo prema centru grada kao i uvijek, iskricali smo se u blizini Islington Greena.

Donio sam odluku. Kako me je sad već gotovo svakodnevno pratio na ulici, valjalo mi je prihvatiti odgovornost i odvesti Boba na mikročipiranje.

Mikročipiranje pasa i mačaka nekad je, za razliku od danas, bilo prilično komplicirano. Riječ je o jednostavnom kirurškom zahvatu tijekom kojeg veterinar umeće sićušan čip u potkožje mačjeg vrata. Čip ima serijski broj koji se potom unosi u bazu zajedno s podacima o vlasniku. Tako, ako netko pronađe zalutalu mačku, može vidjeti čip i lako doznati kome pripada.

S obzirom na život kakav smo Bob i ja vodili, zaključio sam kako bi bilo pametno da to obavim. Ako se, ne daj bože, ikad razdvojimo, moći ćemo se pronaći. Ako stvari krenu po zlu i meni se nešto dogodi, barem će podaci pokazati da Bob nije divlji ulični mačak; nekad je imao dom.

Kad sam u knjižnici tek počeo istraživati o postupku mikročipiranja, vrlo brzo sam shvatio da si ga ne mogu priuštiti. Većina je veterinar naplaćivala lihvarski iznos od šezdeset do osamdeset funti za umetanje čipova. Jednostavno nisam imao taj novac, a i da sam imao, ne bih toliko platio iz principa.

Ali onda sam jednoga dana razgovarao s gospođom preko puta ulice.

»Trebao bi jednog četvrtka poći do mobilne veterinarske stanice Plavog križa u Islington Greenu«, rekla je. »Oni samo naplaćuju trošak čipa. Ali pobrini se da dođeš ranije. Red je uvijek nepregledan.«

Zato sam se danas rano ustao kako bih na vrijeme stigao u tu jutarnju ambulantu, za koju sam znao da je otvorena od deset do podne.

Kao što je susjeda i predvidjela, stigavši u Islington Green, naišli smo na dugačak red koji se protezao sve do velike knjižare Waterstones. Srećom, jutro je bilo vedro pa mi nije bio problem čekati.

Tamo je bilo šaroliko društvo kakvo se i inače zatiče na takvim mjestima: ljudi sa svojim mačkama u šminkerskim prijenosnim kavezima, psi koji njuškaju jedan drugoga i općenito se dosađuju.

No, škvadra je bila prilično društvena te svakako pristojnija i ljubaznija od one u centru za napuštene životinje kamo sam prvi put odveo Boba na pregled.

Kako je Bob bio jedina mačka koja nije bila u prijenosnom kavezu, privukao je priličnu pažnju - kao i obično. Bilo je tu nekoliko starijih gospođa koje su bile sasvim očarane i nisu se prestajale vrzmati oko njega.

Nakon otprilike sat i pol čekanja u redu, Bob i ja smo dospjeli do početka gdje nas je dočekala mlada veterinarska tehničarka s kratkom kosom ošišanom na bob frizuru.

»Koliko će me koštati mikročipiranje?« upitao sam je.

»Petnaest funti«, odvratila je.

Bilo je prilično očito po mojoj pojavi da nisam baš plivao u lovi pa je brzo dometnula: »Ali ne morate sve odmah platiti. Rok otplate je nekoliko tjedana. Recimo dvije funte tjedno, što mislite?«

»Zakon«, rekao sam ugodno iznenađen. »To mogu.«

Brzo je pregledala Boba, vjerojatno kako bi procijenila je li u dovoljno dobrom stanju, što je i bio. Ovih je dana izgledao puno zdravije, naročito sad kad je u potpunosti odbacio zimsku dlaku. Bio je vitak i atletski građen.

Odvela nas je do dijela gdje su se obavljali zahvati i tamo nas je dočekao veterinar. Bio je to mlad momak, vjerojatno u kasnim dvadesetima.

»Jutro«, pozdravio nas je prije nego što se okrenuo tehničarki. Tiho su porazgovarali u kutu, a potom se stali pripremati za postupak mikročipiranja. Promatrao sam kako tehničarka sređuje papirologiju dok je veterinar vadio špricu i iglu kojom će umetnuti čip. Veličina

igle mi je oduzela dah. Bila je to golema stara igla. Ali onda sam shvatio da mora biti takva ako će s njome umetnuti čip koji je bio veličine većeg zrna riže. Morala je biti dovoljno velika da čip proдре u kožu životinje.

Bobu se prizor nije ni najmanje svidio i nisam mu mogao zamjeriti. Tehničarka i ja smo ga držali i pokušali mu okrenuti glavu od veterinara kako ne bi mogao vidjeti što ovaj radi.

Bob nije bio glup, međutim, i znao je da se nešto kuha. Postao je prilično nemiran i pokušao se iskobeljati iz mog stiska. »Sve će biti okej, stari«, rekao sam milujući ga po trbuhu i stražnjim nogama kad mu je prišao veterinar.

Kad je igla probila kožu, Bob je glasno zacvilio. Probolo me je poput noža i na trenutak sam pomislio da ću početi cmizdriti kad se počeo tresti od bola.

No drhtavica je ubrzo prestala i on se smirio. Dao sam mu keks iz ruksaka, a zatim ga pažljivo podigao i krenuo prema prijamnom pultu.

»Bravo, družе«, rekao sam.

Tehničarka me je zamolila da popunim nekoliko naizgled kompliciranih obrazaca. Srećom, podaci koje je tražila bili su prilično jednostavni.

»Okej, moramo ispuniti vaše osobne podatke kako bih ih mogla unijeti u bazu«, rekla je. »Treat će nam vaše ime i prezime, adresa, dob, telefonski broj i takve stvari«, nasmiješila se.

Gledao sam tehničarku kako popunjava obrazac i tek mi je tada sinulo. Znači li ovo da sam sad službeno Bobov vlasnik?

»Dakle, zakonski govoreći, znači li to da sam sad registriran kao njegov vlasnik?« upitao sam djevojku.

Ona je samo podigla pogled s obrasca i nasmiješila se. »Da, je li to u redu?« rekla je.

»Aha, to je sjajno«, rekao sam pomalo zatečen. »Zbilja sjajno.«

Dosad se Bob već malo primirio. Pomilovao sam ga po glavi. Bilo je očito kako još uvijek osjeća bol od injekcije pa mu nisam dodirivao vrat jer bi me ogrebao po ruci.

»Jesi li čuo ovo, Bobe?« rekao sam. »Čini se da smo sad službeno postali obitelj.«

Siguran sam da sam privlačio još više pogleda nego inače kad smo kasnije prolazili Islingtonom. Mora da mi je lice obasjao osmijeh širok poput Temze.

Bob je već bio unio određena poboljšanja u moj život. Natjerao me je da se promijenim na više od jednog načina.

Kao što mi je pružio veći osjećaj za odgovornost i svakodnevne obaveze, također me je natjerao da se dobro pogledam. I nije mi se svidjelo ono što sam vidio.

Nisam se ponosio činjenicom da sam bivši ovisnik, a svakako nisam bio ponosan ni na to što sam svakih dva tjedna morao odlaziti u kliniku te svakodnevno podizati metadon iz ljekarne. Zato sam donio odluku da ga neću, osim ako ne bude apsolutno nužno, voditi sa sobom. Znam da može zvučati šašavo, ali nisam želio da svjedoči tom dijelu moje prošlosti. To je bilo još nešto u čemu mi je pomogao; zbilja sam na to gledao kao na prošlost. Vlastitu sam budućnost vidio kao bivši ovisnik koji vodi normalan život. Morao sam samo privesti kraju dugotrajno putovanje koje je vodilo do te točke.

Bilo je još uvijek mnoštvo podsjetnika na moju prošlost i na to koliko me dalek put još čeka. Nekoliko dana nakon što sam ga odveo na mikročipiranje, preturao sam po spavaćoj sobi tražeći novu pokaznu kartu koja mi je došla poštom, kad sam počeo prazniti sadržaj noćnog ormarića.

Tamo, u dnu ladice, ispod hrpe starih novina i odjeće, bila je plastična Tuppenware kutija. Smjesta sam je prepoznao, iako je već neko vrijeme nisam vidio. U njoj je bilo svakojakog pribora koji sam skupio dok sam se fiksao heroinom. Bila je tamo gomila šprica, igala, svega što mi je trebalo da zadovoljim svoju potrebu. Imao sam osjećaj kao da sam ugledao duha. Prizvalo mi je to hrpu ružnih uspomena. Glavom su mi se vrtjeli prizori za koje sam se svim srcem nadao da ću ih uspjeti zauvijek protjerati iz misli.

Odmah sam zaključio da tu kutiju više ne želim držati u kući. Nisam želio da me podsjeća pa čak i da me možda dovede u napast. A definitivno je nisam želio u Bobovoj blizini, premda je bila dobro skrivena.

Bob je sjedio uz radijator kao i obično, ali je ustao vidjevši kako oblačim kaput i spremam se izići. Slijedio me je sve do odlagališta

smeća i promatrao kako bacam kutiju u kontejner za reciklažu opasnog otpada.

»Eto ga«, rekao sam okrenuvši se Bobu koji me sad fiksirao jednim od svojih pronicljivih pogleda. »Samo sam napravio nešto što sam odavno trebao učiniti.«

DEVETO POGLAVLJE

Majstor bijega

Život na ulici nikad nije dosadan. Uvijek možeš očekivati neočekivano. To sam prilično brzo naučio. Socijalni radnici najčešće koriste izraz »kaotičan« kad govore o osobama poput mene. Nazivaju naš život kaotičnim, jer nije u skladu s njihovim poimanjem normalnog života, ali nama je to sasvim normalno. Zato nisam bio iznenađen što je, kako se prvo ljeto s Bobom bližilo kraju i počinjala jesen, život na Covent Gardenu postao složeniji. Znao sam da ne mogu ostati isti jer se sve u mome životu promijenilo.

Bob je i dalje bio pravi mamac za publiku, naročito turiste. Odakle god došli, zaustavljali bi se i tepali mu. Dotad sam već mislio da sam čuo svaki jezik pod suncem, od burskog do welškog - i naučio kako se kaže mačka na svakome od njih. Znao sam češki izraz, kocka, i ruski, koshka; znao sam i turski, kedi, te meni najdraži, kineski - mao. Bio sam silno iznenađen otkrivši da je njihov veliki vođa bio mačka!

No, bez obzira kako neobičnim ili prelijepim jezikom bila izgovorena, poruka je uvijek bila ista - svi su voljeli Boba.

Imali smo svoju grupicu stalnih obožavatelja, ljude koji su radili u blizini i koji bi navečer prolazili pored nas na povratku s posla. Nekoliko njih bi se baš uvijek zaustavili i pozdravili nas, a neki su čak počeli donositi Bobu sitne darove.

No, bili su tu i oni drugi »lokalci« koji su stvarali nevolje.

Za početak, u ulici James su me počesto maltretirali Čuvari Coventa. I dalje sam svirao odmah uz ulaz u stanicu podzemne željeznice. Nekoliko je puta Čuvar došao i razgovarao sa mnom. Iznio bi mi pravila, pojašnjajući da je ovo područje za pantomimičare. Činjenica da u tom trenutku ne bi bilo ni jednoga od njih na vidiku ne bi ga omela. »Znaš pravila«, stalno bi ponavljao. I znao sam. Ali znao sam i to da se pravila katkad mogu i prekršiti. Ponavljam, ovo

je bio život na ulici. Da smo bili oni koji su poštivali pravila, ne bismo ni bili tu gdje jesmo.

I zato, svaki put kad bi mi Čuvar naredio da se pomaknem, otišao bih nekamo na nekoliko sati, a potom se ponovno kriomice došuljao u ulicu James. Sto se mene ticalo, vrijedilo je riskirati. Nikad ih nisam čuo da zovu policiju kako bi prijavili nekoga tko izvodi na pogrešnom mjestu.

No puno više me je gnjavilo osoblje stanice podzemne željeznice, a naročito nekoliko konduktera. Čini se da im je smetalo što sviram ispred njihovog radnog mjesta. Počelo je s prijetećim pogledima i pokojom ružnom primjedbom kad bih se smjestio uza zid pored ulaza u podzemnu. Ali onda mi je jednog dana prišao jedan stvarno neugodan kondukter, krupni znojni tip u plavoj uniformi, i počeo mi prijetiti.

Dotada sam već shvatio kako Bob izvrsno čita ljude. Mogao je već iz daljine uočiti tko nema sasvim dobre namjere. Opazio je ovog tipa istog trenutka kad je krenuo prema nama i stisnuo se uz mene dok nam je prilazio.

»Je l' sve uredu, stari?« upitao sam.

»Ne baš. Ne. Bolje ti je da se gubiš odavde - inače...«, rekao je.

»Inače što?« odvratio sam ne trepnuvši.

»Vidjet ćeš«, rekao je očito me pokušavajući zastrašiti.
»Upozoravam te.«

Znao sam da nema ovlaštenja izvan stanice podzemne željeznice i da me samo pokušava prepasti. No, kasnije sam zaključio kako bi možda bilo pametnije da se neko vrijeme držim dalje od toga mjesta.

Zato sam se najprije premjestio na vrh ulice Neal, u blizini križanja s Long Acreom, ne toliko daleko od podzemne, ali dovoljno da osoblju budem izvan vidokruga. Tuda nije prolazilo onoliko ljudi - niti su uvijek bili onako dobrodušni - kao oko trga na Covent Gardenu. Često bi mi, dok sam svirao, nekakav kreten nogom šutnuo kovčeg ili bi pokušao prepasti Boba. Mogao sam jasno uvidjeti da mu tamo nije bilo ugodno: sklupčao bi se u obrambeno klupko i zaškiljio svaki put kad bismo se tamo namjestili. Time mi je želio poručiti: »Ne sviđa mi se ovdje.«

I tako smo nakon nekoliko dana, umjesto da kao i obično krenem prema Covent Gardenu, Bob i ja sišli s autobusa i krenuli kroz Soho

u smjeru Piccadilly Circusa.

Dakako, nismo se udaljili od centra grada - niti iz općine Westminster - pa smo i dalje morali biti spremni na razna pravila i odredbe. Na Piccadillyju su stvari funkcionirale slično kao i na Covent Gardenu; postojala su jasno određena područja predviđena za ulične svirače. Ovaj sam se put odlučio pridržavati pravila. Znao sam da je predio istočno od Piccadillyja, na ulici prema trgu Leicester, dobra lokacija, naročito za svirače. Zato sam se tamo uputio.

Po dolasku sam odabrao mjesto svega nekoliko metara dalje od glavnog ulaza u podzemnu željeznicu, ispred galerije *Ripley's Believe It or Not*.

Tijekom kasnog popodneva i večeri na ulicama je vladala velika gužva, s tisućama turista koji su se kretali u smjeru kina i kazališta u West Endu. Ubrzo nam je dobro krenulo, unatoč tomu što su ljudi oko nas žurili i trčali niz stube prema podzemnoj. Kao i obično, usporili bi, a katkad i zastali čim bi opazili Boba.

Vidio sam da je Bob bio malo nervozan, jer se sklupčao i još snažnije stisnuo uz moju gitaru. Razlog tomu vjerojatno je bilo mnoštvo ljudi, ali i činjenica da se nalazio u nepoznatom okruženju. Bio je definitivno opušteniji kad je bio na mjestima koje je poznao.

Ljudi sa svih strana svijeta milili su uokolo, razgledavajući znamenitosti središta Londona. Bilo je osobito mnogo japanskih turista, od kojih je većina bila zadivljena Bobom. Ubrzo sam naučio još jedan izraz za mačku: neko. Sve je bilo u redu do nekih šest sati popodne, kad se gužva pojačala s početkom večernje špice. U tom je trenutku promotor iz Ripley sa izišao na ulicu. Na sebi je imao ogroman kostim na napuhavanje koji je bio triput veći od njega, i mlatarao je rukama pozivajući ljude da posjete Ripley's. Nisam imao pojma kakve veze ima njegov kostim s izložbom u galeriji. Možda je tema bila najdeblji ljudi na svijetu? Ili, možda, najšašaviji poslovi na svijetu?

Ali mogao sam odmah vidjeti da se nije svidio Bobu. Osjetio sam kako se stisnuo bliže uz mene kad se tip prvi put pojavio. Nije imao povjerenja u tog lika i zurio je u njega pomalo prestrašeno. Točno sam znao kamo ovo ide; tip je stvarno izgledao pomalo zastrašujuće.

Na moje olakšanje, Bob se nakon nekog vremena smirio i činilo se da je zaboravio na tipa. Neko smo ga vrijeme jednostavno ignorirali dok je on nastavio dalje uvjeravati prolaznike da uđu u Ripley's. Bio je prilično uspješan pa nas nije gnjavio. Pjevao sam pjesmu Johnnyja Casha Ring of Fire, kad nam je promotor, bez naročitog razloga, najednom počeo prilaziti pokazujući na Boba kao da ga želi malo pomilovati. Nisam ga uočio sve dok nam se nije sasvim približio, saginjući se u svom napuhanom kostimu. Ali tada je već bilo prekasno.

Bobova reakcija je bila trenutačna. Samo se napeo i skočio, odjurivši u gomilu dok je za njime vijorila uzica. Prije nego što sam uspio i reagirati, nestao je u smjeru ulaza u podzemnu željeznicu.

Jao, sranje, rekao sam sebi dok mi je srce žestoko nabijalo. Nestao je. Izgubio sam ga.

Reagirao sam instinktivno, smjesta poskočivši i pojurivši za njime. Ostavio sam gitaru. Bio sam više zabrinut za Boba nego za instrument. Jednu od takvih gitara mogao bih pronaći bilo gdje.

Odmah sam se našao u moru ljudi. Uglavnom su to bili smrknuti službenici na povratku s posla, ili ljudi što su željni zabave pristizali u West End te, kao i uvijek, gomila turista, neki s naprtnjačama, drugi čvrsto držeći gradske karte, svi se doimljući silno uzbuđenima što se nalaze u pulsirajućem srcu Londona. Morao sam skakutati i tiskati se kroz njih, čak i kako bih dospio do ulaza u podzemnu. Tako sam neizbježno naletio na nekoliko ljudi, pritom umalo ne srušivši jednu gospodu.

Bilo je nemoguće vidjeti bilo što kroz nepregledni zid ljudi koji mi se primicao, ali kad sam napokon dospio do dna stubi šta u čekaonici, gužva se donekle prorijedila. Još uvijek je tu bilo mnoštvo ljudi, ali sad sam barem mogao zastati i pogledati oko sebe. Spustio sam se u čučanj i promotrio razinu tla. Nekoliko me je ljudi ošinulo začuđenim pogledom, ali to me nije suviše zabrinjavalo.

»Bobe, Bobe, gdje si, stari?« u jednom sam trenutku povikao, smjesta ustanovivši koliko je to bilo besmisleno s obzirom na svu onu buku.

Morao sam odlučiti u kojem ću smjeru nastaviti. Da odem prema rampama koje su vodile prema pokretnim stubama pa dolje prema vlakovima ili da krenem prema drugim izlazima?

Kojim bi putem otišao Bob? Slutio sam da ne bi krenuo dolje prema vlakovima. Nikad nismo bili ovdje i imao sam dojam da bi ga pokretne stube preplašile.

Tako sam krenuo prema izlazima na drugoj strani Piccadilly Circusa.

Nakon nekoliko trenutaka spazio sam nešto, tek najbljeđi bljesak riđeg krzna na jednom od spleta stuba. Zatim sam ugledao uzicu.

»Bobe, Bobe«, ponovno sam povikao tiskajući se kroz gomilu dok sam žurio u tom smjeru.

U jednom sam trenutku bio samo desetak metara udaljen od njega, ali mogao sam biti i kilometar, jer je gužva bila nesnosna. Stubama se spuštala rijeka ljudi.

»Zaustavi ga, stanite mu na uzicu«, doviknuo sam, uhvativši još jedan bljesak riđeg krzna na večernjem svjetlu iznad sebe.

Ali nitko nije obraćao pažnju. Nitko se nije obazirao.

Za nekoliko sekundi uzica je nestala i više nije bilo ni traga od Boba. Očito je dospio do izlaza koji je vodio do dna ulice Regent i odjurio dalje.

Dosad mi je već milijun misli bljeskalo glavom, nijedna pozitivna. Što ako je otrčao na ulicu prema Piccadillyju? Što ako ga je netko vidio i uzeo? Kad sam se napokon uspio probiti do vrha stuba i ponovno se našao na uličnoj razini, bio sam izvan sebe.

Istinu govoreći, mogao sam lako briznuti u plač, bio sam potpuno uvjeren da ga više nikad neću vidjeti.

Znao sam da nisam kriv, ali osjećao sam se užasno. Kog vraga nisam privezao uzicu za svoj ruksak ili za pojas hlača tako da ne može pobjeći? Zašto nisam uočio koliko se uspaničio, kad se onaj tip iz Ripley-sa prvi put pojavio, i pomaknuo se nekamo drugdje? Bilo mi je mučno.

Opet sam morao donijeti odluku. Kojim bi putem krenuo kad se jednom našao na ulici? Mogao je skrenuti lijevo prema Piccadillyju ili čak otići u onu golemu trgovinu Tower Records. Opet sam slijedio svoje instinkte i pretpostavio da bi vjerojatno nastavio ravno - niz široki pločnik ulice Regent.

Još uvijek obuzet posvemašnjom panikom, stao sam si krčiti put niz ulicu u nadi da ga je netko vidio.

Znam da sam morao izgledati potpuno izbezumljeno, jer su me ljudi podozrivo pogledavali. Neki su mi se čak i micali s puta, kao da sam kakav poremećeni tip u ubilačkom pohodu.

Srećom, nije baš svatko tako reagirao.

Nakon kojih tridesetak metara, zaustavio sam mladu djevojku koja je dolazila prema meni s vrećicom iz Appleovog dućana na križanju ulica Oxford i Regent. Očito je prešla cijelu ulicu pa sam je upitao je li vidjela mačka.

»O, da«, rekla je. »Vidjela sam mačka kako krivuda pločnikom. Imao je uzicu. Jedan tip je pokušao nagaziti na nju i uhvatiti ga, ali mačak je bio prebrz.«

Moja trenutačna reakcija je bila čista radost. Mogao sam je poljubiti. Znao sam da je to bio Bob. No radost je brzo ustupila mjesto paranoji. Tko je taj tip koji ga je pokušao uhvatiti? Sto je kanio učiniti s njime? Je li to još više preplašilo Boba? Je li se sad skrio negdje gdje ga više nikad neću pronaći?

Sa svim ovim novim mislima što su mi jurcale glavom, nastavio sam ulicom Regent, zabijajući glavu u svaku trgovinu pored koje sam prošao. Većina je trgovaca izgledala prestravljeno, ustuknuvši kad bi vidjeli dugokosog lika koji stoji na pragu. Drugi bi me tek ošinuli praznim pogledom i polako odmahivali glavom. Mislili su da sam samo komad smeća što ga je vjetar nanio s ulice.

Nakon što sam tako zavirio u otprilike pet trgovina, moje se raspoloženje počelo ponovno mijenjati, ovaj put prema rezignaciji. Nisam imao pojma koliko je vremena prošlo otkako je Bob utekao. Vrijeme kao da se zaustavilo. Kao da se sve odvijalo u usporenom kadru. Bio sam na rubu odustajanja.

Nekoliko stotina metara niz ulicu Regent nalazi se sporedna uličica koja vodi natrag na Piccadilly. Otuda je mogao krenuti u bilo kojem od desetak smjerova: u Mayfair, ili čak ponovno prijeći cestu dolje prema St Jamesu i Haymarketu. Ako je otišao tako daleko, znao sam da sam ga izgubio.

Taman sam kanio odustati i krenuti niz sporednu ulicu, kad sam zavirio glavom u jedan butik sa ženskom odjećom. Unutra su bile dvije prodavačice koje su izgledale pomalo zbunjeno i gledale su prema stražnjem dijelu butika.

Okrenule su se kako bi me pogledale i istog časa kad sam izgovorio riječ »mačak« njihova su se lica razvedrila.

»Riđi mačak?» rekla je jedna od njih.

»Da, ima ogrlicu i uzicu.«

»Eno ga tamo otraga«, rekla je jedna od njih pozvavši me rukom da uđem i zatvorim vrata.

»Zato smo zatvorile vrata«, rekla je druga. »Nismo htjele da pobjegne.«

»Zaključile smo da ga netko traži čim smo vidjele uzicu.«

Povele su me prema redu otvorenih ormara ispunjenih šminkerskom odjećom. Zamijetio sam cijene na nekim od odjevnih predmeta. Svaki je koštao više nego što sam mjesečno zarađivao. Ali onda, u kutu jednog od ormara, vidio sam Boba sklupčanog u klupko.

Kako se vrijeme tijekom proteklih nekoliko minuta usporavalo, dijelom sam se pitao nije li pokušao pobjeći od mene. Možda sam mu dojadio? Možda više nije želio voditi život kakav sam mu nudio? Zato sam, dok sam mu prilazio, bio spreman da će ponovno poskočiti i šmugnuti. Ali nije.

Samo sam nježno prošaptao: »Hej, Bobe, to sam ja«, prije nego što mi je skočio ravno u ruke.

Svi moji strahovi da me se želi riješiti isparili su dok je duboko preo i trljao se o mene.

»Tako si me uplašio, družo«, rekao sam milujući ga. »Mislio sam da sam te izgubio.«

Podigao sam pogled i ugledao dvije prodavačice kako stoje u blizini i promatraju nas. Jedna od njih je tapkala po očima, na rubu suza.

»Baš mi je drago što ste ga pronašli«, rekla je. »Izgleda kao tako divan mačak. Pitale smo se što ćemo s njime ako se nitko ne pojavi do kraja radnog vremena.«

Prišla je bliže i malo pogladila Boba. Zatim smo nekoliko minuta čavrljali dok su se ona i njezina kolegica spremale zatvoriti butik.

»Bok, Bobe«, rekle su uglas dok sam odlazio natrag u mnoštvo oko Piccadillyja s Bobom na ramenu.

Kad sam se vratio do Ripley's-a, otkrio sam - na vlastito zaprepaštenje - da mi je gitara još uvijek tamo. Možda ju je zaštitar držao na oku. Ili, možda se jedan od lokalnih pozornika pobrinuo da

je nitko ne dira. U trenutku kad je pobjegao, u našoj blizini je bila prometna policija. Svi policajci i pozornici su obožavali Boba. Postao je vrlo popularan među policijskim redovima. Nisam imao pojma tko je »dobri Samaritanac«, ali, iskreno govoreći, nisam ni mario. Bio sam samo sretan što smo se Bob i ja ponovno pronašli.

Nisam gubio vrijeme nego sam odmah pokupio svoje stvari i odlučio poći doma. Nismo zaradili previše, ali to me nije ni najmanje brinulo. Svratio sam u jednu trgovinu mješovitom robom i gotovo sav novac koji sam imao uza se potrošio na malu kopču za pojas koju sam prikvačio najprije za sebe, a potom za uzicu. Tako sam bio siguran da ćemo cijelo vrijeme biti povezani. U autobusu, umjesto da sjedne pored mene kao i obično, smjestio mi se u krilo. Znao je on biti zagonetan momak, ali nekad bih točno znao što mu je na umu. Te večeri je bio jedan od takvih trenutaka. Bili smo zajedno i nijedan od nas to nije htio promijeniti.

DESETO POGLAVLJE

Djed Šapa

Tijekom tih prvih nekoliko dana nakon drame na Piccadillyju, Bob i ja smo se držali jedan uz drugog poput dvojice brodolomaca na splavi nasred pučine. Obojica smo bili gadno potreseni zbog nemilog događaja.

Zbog toga sam dugo i duboko promišljao o našem prijateljstvu. Neko sam vrijeme neprestano mislio nije li njegov bijeg bio znak da se želi udaljiti od mene. Duboko u sebi znao sam da ga ničim nisam mogao spriječiti ako se želi vratiti na ulicu - ili tamo odakle je došao.

Čak sam razmišljao i o tome što bih trebao učiniti ako opet pokaže znakove da želi pobjeći. U tom slučaju, ako ga uspijem uhvatiti prije nego što nestane, odlučio sam da ću ga odvesti u jedan od londonskih azila za životinje gdje su se prilično dobro skrbili za mačke. Bio mi je predobar prijatelj da bih mu oduzeo pravo na slobodu. Takvo što nije zaslužio.

Srećom, međutim, to se nije dogodilo.

Jednom ili dvaput nakon incidenta, odlučio je da neće poći sa mnom. Kad bih ujutro izvadio njegov pojas, šmugnuo bi iza kauča ili se skrio pod stol kako bi mi poručio da nije raspoložen za izlazak. I ostavio bih ga. No uglavnom bi rado odlazio sa mnom svakoga dana. A kad jest, bio je ponešto drukčiji, oprezniji, ali, na jedan neobičan način, i opušteniji.

Unatoč svemu što se dogodilo na Piccadilly Circusu, nije se plašio mnoštva kao što bi to znao prije. Možda je razlog tomu bio što je bio pričvršćen za moj pojas i što sam ga čvrsto držao na uzici kad smo bili vani. Istina je bila da sam osjećao kako sad zna da smo bliži. Naš je odnos bio na iskušenju - i preživio. Stekao sam dojam da sada, više no ikad, želi ostati uz mene.

Dakako, nije sve bilo med i mlijeko; kad sviraš na londonskim ulicama, osuđen si na opasne trenutke. Nekoliko tjedana nakon događaja s onim neobičnim likom u napuhanom kostimu, na Covent

Gardenu smo vidjeli trupu uličnih izvođača na gigantskim štulama. Bili su to staromodni francuski zabavljači s uistinu jezivim, oličenim licima.

Istog časa kad ih je Bob opazio kako krivudaju naokolo nad našim glavama, osjetio sam kako se prepao i stisnuo uz mene. Pokušavao sam se usredotočiti na pjevanje, ali on bi me tu i tamo omeo kad bi prešao repom po vratu gitare.

»Prestani, Bobe«, rekao sam ispričavši se nekolicini turista koji su zastali kako bi me poslušali.

Dakako, njima je to bilo zabavno i mislili su da je sve to dio izvedbe. Kad bih barem mogao tako lako natjerati Boba da radi ono što želim.

Čim su likovi na štulama nestali, bila je to sasvim druga priča, naravno. Nakon što su otišli, ponovno se opustio i malo udaljio od mene. Kao da je znao da je na sigurnom, a meni je bilo drago što sam mu mogao pružiti taj osjećaj.

Kako se približavao Božić 2007., a time i kraj prve kalendarske godine zajedničkog života, naš je život prešao u pravu rutinu. Svakog bi se jutro probudio i zatekao ga kako strpljivo čeka pored svoje zdjele u kuhinji. Slistio bi doručak, a zatim se propisno očistio, ližući si lice i šape. Bob je i dalje nerado obavljao nuždu u stanu i uglavnom bih ga odveo dolje kako bi se olakšao. Nekad bih ga ostavio vani i pustio da sam pronađe najpogodnije mjesto negdje u grmlju. Sam bi se vratio gore bez ikakvih problema. Ja bih se potom spremio, spakirao ruksak, dograbio gitaru i krenuli bismo u grad.

Kako nas je do Božića dijelilo svega nekoliko dana, gužva na Covent Gardenu je bila sve veća, a time i broj porcija hrane i darova koje je Bob dobivao. Još od samog početka, ljudi su stekli naviku darivati ga koječime.

Prvi dar dobio je od sredovječne gospođe čiji je ured bio nedaleko od ulice James i koja bi redovito zastala i čavrljala s nama. I sama je imala sličnog mačka prije mnogo godina i rekla mi je da je Bob podsjeća na njega.

Jedne je večeri došla sa širokim osmijehom na licu i lijepom vrećicom iz neke otmjene trgovine za kućne ljubimce. »Nadam se da nećeš imati ništa protiv, ali kupila sam Bobu jednu sitnicu«, rekla je.

»Naravno da nemam ništa protiv«, odvratio sam.

»Nije ništa naročito«, rekla je izvadiвши malu plišanu igračku miša.

»Ima na sebi malo mačje metvice«, nasmiješila se. »Ali ne previše, ne brini.«

Bio sam u neprilici. Mačja metvica, između ostalog, stvara ovisnost kod mačaka. Čitao sam svakakve priče o tome kako ih zna izluditi ako se naviknu na to. Kao da nije bilo dovoljno gadno što sam se i sam pokušavao odviknuti. Nisam želio da i Bob postane ovisnik.

Ali bila je previše draga da bih je razočarao. Ostala je s nama neko vrijeme, s užitkom promatrajući Boba kako se igra s malini plišanim mišem.

Kad su se vremenske prilike pogoršale, ljudi su počeli darivati Boba praktičnijim darovima.

Jednog dana jedna se druga gospođa, naizgled Ruskinja, progurala do nas uz osmijeh.

»Nadam se da mi nećete zamjeriti, ali kad je zahladilo, pomislila sam isplesti Bobu nešto kako bi se zagrijao«, rekla je izvadiвши iz svoje torbice prelijep svijetloplavi šal.

»Ajme«, rekao sam, iskreno ganut. »Sjajan je.«

Smjesta sam ga omotao oko Bobovog vrata. Savršeno mu je pristajao i izgledao je fantastično. Žena je bila na sedmom nebu. Pojavila se tjedan ili dva kasnije s pripadajućim plavim prslučićem. Nisam bio stručnjak za modu, što je bilo jasno svakome tko bi me vidio, ali čak sam i ja uvidio koliko je Bob fenomenalno izgledao u tome. Ljudi su ubrzo stajali u redu kako bi ga fotografirali u njegovom novom odijelcu. Trebao sam to naplaćivati; zaradio bih bogatstvo.

Otada je barem još petero ljudi - odnosno, žena - donosilo raznorazne pletene stvarčice za Boba.

Jedna je gospođa čak izvezla njegovo ime na malenom šalu koji mu je isplela. Jednog mi je dana sinulo kako je Bob postao maneken. Redovito je nosio nove kreacije koje su mu isplele te dobre duše. Time je izraz catwalk dobio i sasvim novo značenje.

I samo je podvuklo ono što sam već dotad bio shvatio: nisam bio jedini koji je razvio duboku naklonost prema Bobu. Činilo se kako bi se sprijatelji gotovo sa svakim koga bi susreo. Bio je to dar koji sam i sam želio imati. Nikad mi nije bilo tako lako povezati se s ljudima.

Ipak, nitko se nije više zaljubio u Boba od moje bivše djevojke Belle. Još uvijek smo bili dobri prijatelji, vjerojatno i bolji nego dok smo bili u vezi, i redovito je navraćala do mog stana. Dijelom je to

bilo kako bi se družila sa mnom, ali bio sam prilično siguran da je dolazila i zbog Boba.

Njih bi se dvoje satima igrali na kauču. Bob ju je volio, bilo je to očito. Otprilike tri tjedna prije Božića, pojavila se s plastičnim vrećicama u ruci i širokim osmijehom na licu.

»Što to imaš?« upitao sam osjećajući daje nešto naumila.

»Nije za tebe nego za Boba«, odvratila je zadirkujući me.

Bob je sjedio na svom uobičajenom mjestu ispod radijatora, no trznuo se istog časa kad je čuo svoje ime.

»Bobe, dođi ovamo, imam za tebe jedno iznenađenje«, rekla je Belle sručivši se na kauč s vrećicom. Ubrzo je dotapkao do nje, znatiželjan otkriti što je unutra.

Belle je izvukla nekoliko malih životinjskih majica. Na jednoj je bio crtež slatke male mačkice. Ali druga je bila crvena sa zelenim uzorkom. Na prednjici su golemim slovima bile ispisane riječi »Djed Šapa« s velikom šapom otisnutom ispod.

»Cool, to je baš super, Bobe, nije li?« rekao sam. »Kakva savršena majica za blagdanske dane na Covent Gardenu. To će stvarno razveseliti ljude.«

I bome, tako je i bilo.

Nisam znao je li razlog bio božićno ozračje ili jednostavno prizor Boba u toj majici, ali učinak je bio nevjerojatan.

»Ajme, gledajte Djeda Šapu«, čuo sam ljude kako govore gotovo svake minute.

Većina bi ih se zaustavljala i bacala novčiće u moj kofer za gitaru, dok su drugi željeli nečim darivati Boba.

Jednom je prilikom ta iznimno otmjena žena zastala i počela tepati Bobu.

»Predivan je«, rekla je. »Što bi volio dobiti za Božić?«

»Ne znam, gospođo«, odvratio sam.

»Pa, recimo to ovako, što mu treba?« upitala je.

»Ne bih imao ništa protiv novog pojasa, valjda. Ili nečeg što bi ga utopilo kad još više zahladi. Ili mu samo donesite neku igračkicu. Svaki dečko voli dobiti igračke za Božić.«

»Izvršno«, rekla je ustavši i otišavši.

Nisam previše mislio na to, ali onda, nekih sat vremena kasnije, žena se ponovno pojavila. Široko se osmjehivala noseći lijepu,

rukom ispletenu čarapu s crtežom mačka. Pogledao sam unutra i vidio kako je dupkom puna svakojakim sitnicama: hranom, igračkama i još koječime.

»Morate mi obećati da je nećete otvoriti prije Božića«, rekla je. »Morate je držati pod drvcem sve do božićnog jutra.«

Nisam joj imao srca priznati da nemam dovoljno novca za božićno drveće niti za bilo kakve druge ukrase za stan. Najviše što sam si mogao priuštiti bio je USB koji je projecirao sliku božićnog drvca, a koji sam uključio u staru Xbox igraću konzolu što sam je nedavno pronašao u trgovini rabljenom robom.

U danima što su slijedili, međutim, donio sam odluku. Gospođa je bila u pravu. Barem jednom bih trebao nabaviti drveće. Imao sam što proslaviti. Imao sam Boba.

Pretpostavljam da sam postao neosjetljiv na Božić jer ga godinama nisam proveo kako spada. Bio sam jedan od onih koji su ga se aktivno grozili.

Tijekom prošlog desetljeća većinu sam božićnih blagdana proveo po raznoraznim skloništima, gdje bi pripremili veliki božićni ručak za beskućnike. Bilo je to s dobrim namjerama i znao bih se sjajno zabaviti. Ali samo bi me podsjećalo na sve ono što nisam imao: normalan život i normalnu obitelj. Podsjećalo me je na to koliko sam toga uprskao u svom životu.

Jednom ili dvaput proveo sam Božić sam, nastojeći zaboraviti činjenicu da mi je obitelj na drugome kraju svijeta. Odnosno, veliki dio obitelji. Nekoliko puta proveo sam taj dan s ocem. Nakon što sam bio nestao na godinu dana kad sam završio na ulici, kasnije sam povremeno održavao kontakt s njime. S vremena na vrijeme bih ga nazvao pa bi me on pozvao kod sebe doma u južni dio Londona. Ali nisu to bili najsretniji trenuci. Nije imao bogzna kakvo mišljenje o meni i nisam mu mogao zamjeriti. Nisam baš bio slika i prilika sina kojim se može ponositi.

Bio bih mu zahvalan na obilnom ručku i nekoliko pića i, ponajviše, na dobrom društvu. Ali, kad se sve zbroji i oduzme, posjeti nisu bili baš uspješni pa ih više nismo ponavljali.

Ove je godine, međutim, bilo drukčije. Pozvao sam Belle kod sebe na Badnjak na piće. Zatim sam na sam Božić izvadio gotova pureća prsa s raznim prilozima. Nisam baš bio vješt u kuhanju, a i da jesam,

nisam imao pravu opremu. Bobu sam kupio neke vrlo ukusne mačje delicije, uključujući i njegovo omiljeno jelo od piletine.

Kad je svanulo božićno jutro, ustali smo se prilično rano i otišli u kratku šetnju kako bi Bob mogao obaviti svoje. Na ulici je bilo dosta susjeda koji su odlazili u posjete obiteljima i prijateljima. Sa svima sam razmijenio čestitke i osmijehe. Čak mi je i to bilo puno više nego što sam odavno doživio.

Natrag u stanu, dao sam Bobu njegovu čarapu. Uočio ju je danima prije i očito je pogodio da je namijenjena njemu. Polako sam ispraznio sadržaj. Bilo je tu slatkiša, igračka, loptica i raznih stvarčica s mačjom metvicom. Bio je oduševljen i uskoro se igrao sa svojim novim igračkama poput ushićenog djeteta na božićno jutro. Prizor je bio vrlo dražestan.

Pripravio sam nam ručak ranije popodne, zatim nam obojici nataknuo kapu na glavu, uzeo sebi limenku piva i ostatak popodneva i večeri proveo gledajući televiziju. Godinama nisam proveo tako dobar Božić.

JEDANAESTO POGLAVLJE

Zamjena identiteta

Do proljeća i ljeta 2008., sviranje na ulici je postajalo sve teže, katkad gotovo i nemoguće.

Razloga je bilo nekoliko. Znam da ljudi pretpostavljaju kako gospodarska kriza ne utječe suviše na one koji rade na ulicama, ali to nimalo nije točno. Recesija - koja je u tom trenutku bila tek u začecima - prilično je gadno pogodila mene i ostale u sličnom položaju. Dobrodušni ljudi, koji bi inače bez razmišljanja ostavljali pokoju funtu meni i Bobu, sada bi dobro promislili prije nego bi se mašili za džep. Jedno ili dvoje stalnih mušterija čak mi je to otvoreno priznalo. Rekli su kako se brinu za svoja radna mjesta. I nisam im mogao zamjeriti. Posljedica je bila ta što sam često morao raditi puno dulje da bih na koncu zaradio manje novca za hranu i topli dom sebi i Bobu.

S time sam još nekako i mogao živjeti, no veći mi je problem bila činjenica što su predstavnici vlasti počeli gnjaviti ulične izvođače koji nisu izvodili na predviđenim mjestima. Nisam bio siguran zašto su tako odlučili, naročito sad, ali znao sam da su mi počeli zadavati velike glavobolje.

Većina Čuvara Coventa bila je uglavnom razumna. Upadao sam u nevolje s najagresivnijima od njih, ali općenito govoreći nikad me nisu previše gnjavili. No čak su mi i oni počeli oduzimati stvari ako bi osjetili da ih nisam previše ozbiljno shvaćao. Ne bih rekao da su dobili veće ovlasti, samo im je rečeno da ozbiljnije pristupaju svom poslu.

Među njima je bilo i nekoliko novih lica. Jedan od agresivnijih novajlija nekoliko mi je puta zaprijetio da će mi oduzeti gitaru. Uspio bih ga odvratiti obećanjem da ću svirati na određenom mjestu - ili da ću otići iz susjedstva. Zatim bih se skrio iza ugla na pola sata prije nego što bih se ponovno vratio u ulicu James.

Postala je to neprestana igra skrivača, ali ponestalo mi je mjesta na koje sam se mogao skloniti. Novi čuvari kao da su znali gdje ću biti. Većinu dana bi me u nekom trenutku preselili, ili bi me upozorili. Duboko u sebi znao sam da se moji dani uličnog svirača približavaju svome kraju. Događaj koji se zbio jednog popodneva u svibnju te godine bila je kap koja je prelila čašu.

Osoblje podzemne željeznice na stanici Covent Garden bilo je još jedan od razloga koji su mi otežavali sviranje na ulici. Loša vibra koju sam primao od njih postajala je sve neugodnija. Ne znam ni sam zašto, ali jednostavno nisu željeli da tamo sviram. Sad se tu motalo sve više konduktera koji bi redovito prelazili ulicu preko puta ulaza u podzemnu i obasipali me uvredama.

Mogao sam se s time nositi. Bio sam itekako navikao na takve riječi. Ali očito su raspravljali o meni i skovali plan kako bi se urotili protiv mene. Svako malo bi pozvali prometnu policiju koja bi se potom pojavila i gnjavila me. Još mi je samo to trebalo u životu. Naučio sam kako se nositi s njima na isti način kao i ostalim predstavnicima zakona: pokunjabih se, obećao kako više nikad neću osvanuti na njihovom kućnom pragu, a potom bih se opet vratio na položaj kad bi se zrak raščistio.

Nisam u tome vidio ništa loše. Nije da sam kome nanosio zlo, zar ne?

Sve se to promijenilo jednog popodneva.

Bio sam na putu prema Covent Gardenu, kao i obično, s Bobom na ramenu. Tih dana je kod mene boravio jedan prijatelj, Dylan se zove, kojeg sam upoznao još u vrijeme dok sam svirao u bendu. Izbacili su ga iz dotadašnjeg stana jer je odbio platiti lihvarski iznos najamnine koji mu je nametnuo njegov beščutni najmodavac. Trebalo mu je mjesto gdje će prespavati nekoliko tjedana, a kako sam i sam znao biti u takvoj situaciji, nisam ga mogao odbiti. Spavao je na mome kauču.

Bob se ispočetka nije baš radovao Dylanovom dolasku. Mislim da je imao osjećaj kako ću se manje brinuti za njega. Ali čim je shvatio da je Dylan ustvari još jedan ljubitelj životinja te otkrio da će primati još veću pažnju, primirio se. Bob je, naime, žudio za pažnjom.

Tog popodneva Dylan je odlučio poći s nama do centra i malo se promovati po Covent Gardenu. Bio je predivan sunčan dan i želio je

malo uživati na zraku. Igrao se s Bobom dok sam se pripremao na uglu ulice James. Gledajući unatrag, ne mogu vjerovati koliko sam zapravo imao sreću što je bio tamo.

Tek što sam prebacio remen gitare preko ramena kad je dojurio kombi prometne policije u punoj brzini i zaustavio se uz pločnik. Iskočila su trojica policajaca i krenuli ravno prema meni.

»Što se ovdje događa?« upitao je Dylan.

»Nemam pojma. To je manje-više uobičajeno«, rekao sam spreman na još jedan ples obećanja i selidbe na drugo mjesto.

Prevario sam se.

»Ej ti, polazi s nama«, rekao je jedan od policajaca pokazujući na mene.

»Zašto?« upitao sam.

»Privodimo te pod sumnjom nasilnog ponašanja.«

»Molim? Koga sam napao? Nemam pojma koji vrag... «

Prije nego što sam uspio dovršiti rečenicu, zgrabili su me. Dok mi je jedan od njih čitao moja prava, drugi mi je stavio lisičine.

»Objasnit ćemo ti u postaji. Skupi svoje prnje i ulazi u maricu prije nego što ti još više zapaprimo«, rekao je.

»A što je s mojim mačkom?« rekao sam pokazavši na Boba.

»Imamo neke štenare u postaji pa ćemo ga tamo strpati«, rekao je jedan drugi policajac. »Osim ako nemaš nekog tko će ga pokupiti.«

U glavi mi se vrtjelo. Nisam imao pojma što se događa. Ali onda, krajičkom oka opazio sam Dylana. Izgledao je bojažljivo i nije se želio uplitati.

»Dylane, hoćeš li se pobrinuti za Boba?« rekao sam. »Odvedi ga natrag u stan. Ključevi su u mom ruksaku.«

Kimnuo je i počeo se primicati Bobu. Promatrao sam kako ga je podigao i stao tješiti. Mogao sam opaziti izraz na Bobovom licu; bio je prestravljen onim što mi se događalo. Kroz rešetke na stražnjem dijelu kombija vidio sam obličja Dylana i Boba kako stoje na pločniku i nestaju mi iz vidokruga.

Odvezli smo se do postaje prometne policije. I dalje nisam imao blage veze što se događa.

Nakon nekoliko minuta stajao sam ispred stola policijskog službenika i bio zamoljen da ispraznim džepove i odgovorim na kojekakva pitanja. Zatim sam odveden u ćeliju gdje mi je rečeno da

pričekam dok me ne posjeti jedan od službenika. Sjedeći u pustoj ćeliji, zidova išaranih grafitima i podovima što su zaudarali na ustajalu mokraću, stala su mi navirati jeziva sjećanja.

Već sam i prije imao susrete s policijom, mahom zbog sitnih krađa.

Kad si beskućnik ili ovisnik, pokušavaš pronaći najlakši način za namaknuti koju kintu. A, iskreno govoreći, malo je toga lakše od krađe. Najviše sam krao meso. Maznuo bih janjeće butove i skupe odreske. Onakve kakve koristi Jamie Oliver. Koljenice. Dimljenu šunku. Nikad piletinu, piletina nije na cijeni. Ono što sam krao bilo je najskuplje meso. I dobivao bih pola od tržišne cijene. Prodaješ li takvo meso po pubovima, toliko možeš očekivati. Pubovi su solidna mjesta za prodaju ukradenog mesa. To je opće poznato.

Prvi put kad sam to učinio kako bih skupio lovu za drogu bilo je negdje 2001. ili 2002. Prije toga sam prožio kako bih zadovoljio svoju ovisnost. A prije toga? Bio sam na terapiji metadonom. Očistio sam se, ali onda sam ponovno zaglibio jer su stvari oko mene bile gadne. Bio sam prebačen u neko bijedno prihvatilište gdje su svi oko mene bili navučeni pa sam se vrlo brzo vratio lošim navikama.

Još uvijek pamtim trenutak kad su me prvi put priveli. Bilo je to u robnoj kući Marks and Spencer na Angelu u Islingtonu. Običavao sam se lijepo i uredno oblačiti te zalizati kosu unatrag, poput kakvog poštara koji na kraju dnevne šihite navraća kupiti karton mlijeka ili nešto za pregristi na putu do doma. Sve je bilo u pojavi. Valjalo je biti dovitljiv. Ako bih ušetao s ruksakom ili platnenom vrećicom za kupovinu, nikad ne bih imao šansu. Nosio sam sa sobom poštarsku torbu. Danas su stvari ponešto drukčije, no tada te nitko ne bi ni pogledao ako si imao jednu od takvih torbi prebačenu preko ramena.

Kako bilo, jednog su me dana presreli. Sa sobom sam imao količinu mesa u vrijednosti oko stotinu i dvadeset funti.

Odveden sam u pritvor. Tada su mi na licu mjesta zaračunali kaznu od osam funti za krađu. Imao sam sreću jer mi je to bilo prvi put.

Dakako, to me nije zaustavilo. Bio sam ovisnik i morao sam se snalaziti. Bio sam na heroinu i povremeno na cracku. Jednostavno moraš riskirati.

Kad te uhvate na djelu, to je sranje. Ali moraš progutati metak. Sjediš tamo i kukaš nad vlastitom sudbinom, ali ne smiješ se opirati višoj sili.

Pokušavaš se nekako izvući, prosipaš laži, ali ti ne vjeruju. Nikad ti ne povjeruju. Kada si na rubu, uvučen si u jedan opaki krug.

Upravo je zato sviranje na ulicama bilo tako dobro za mene. Bilo je legalno. I pomagalo mi je da ostanem čist. Ali evo me opet u ćuzi. Bilo mi je kao da me je netko udario u trbuh.

Bio sam u ćeliji nekih pola sata kad su se vrata najednom otvorila i policajac u bijeloj košulji me je izveo vani.

»Kreni«, rekao je.

»Kamo me sad vodite?« upitao sam.

»Vidjet ćeš«, rekao je.

Bio sam odveden u praznu prostoriju s nekoliko plastičnih stolaca i stolom.

Dva su policijska službenika sjedila sučelice meni. Doimali su se nezainteresiranima, iskreno govoreći. Ali onda me je jedan počeo ispitivati.

»Gdje si bio jučer navečer oko 6 i 30?« upitao je.

»Ovaj, svirao sam na Covent Gardenu«, rekao sam.

»Gdje točno?«

»Na uglu ulice James, preko puta ulaza u podzemnu«, rekao sam istinu.

»Jesi li se tijekom večeri spuštao dolje u podzemnu?« upitao je murjak.

»Nisam, nikad tamo ne idem«, odgovorio sam. »Putujem autobusom.«

»Pa, kako to da imamo najmanje dvoje svjedoka koji su izjavili da si bio dolje te verbalno napao i pljunuo službenicu koja prodaje karte?«

»Stvarno nemam pojma«, rekao sam, zbunjen.

»Vidjeli su te kako se uspinješ pokretnim stubama iz podzemne i pokušavaš preskočiti okretnu rampu bez karte.«

»Pa, kako rekoh, to nisam mogao biti ja«, odvratio sam.

»Kad ti se obratila, verbalno si je napao.«

Samo sam sjedio odmahujući glavom. Ovo je bilo suludo.

»Zatim su te odveli do kioska za karte i zahtijevali da kupiš jednu«, nastavio je on. »Kad si to učinio, protiv svoje volje, pljunuo si na prozorčić kioska.«

Ovo je prevršilo svaku mjeru, pukao sam.

»Čujte, ovo je sranje«, rekao sam. »Rekao sam vam da nisam bio u podzemnoj prošle noći. Nikad ne idem tamo. I nikad ne putujem podzemnom željeznicom. Ja i moj mačak svugdje idemo autobusom.«

Oni su me pak gledali kao da prosipam najveće laži na svijetu.

Upitali su me želim li dati izjavu, što sam učinio, objasnivši da sam cijelu večer svirao. Znao sam da će snimka s nadzornih kamera to potvrditi. No glavom su mi se rojile svakojake paranoične misli.

Što ako je ovo bila namještaljka? Što ako su montirali snimke u podzemnoj? Što ako završim na sudu i bude moja riječ protiv troje ili četvero službenika londonske podzemne željeznice?

Najgore od svega, zatekao sam se kako tjeskobno razmišljam što će se dogoditi s Bobom. Tko će se brinuti o njemu?

Hoće li uopće htjeti ostati s tom osobom ili će se vratiti lutanju po ulicama? A što bi mu se tek tamo dogodilo? Zavrtjelo mi se u glavi i na samu pomisao.

Držali su me tamo još nekih dva do tri sata. Ubrzo sam izgubio pojam o vremenu. U prostoriju nije dopirala dnevna svjetlost tako da nisam imao pojma je li se već smrklo. U jednom trenutku u ćeliju je ušla policajka zajedno s jednim vrlo samouvjerenim kolegom.

»Moramo napraviti DNK test«, rekla je dok je on zauzeo položaj u kutu i prekrižio ruke, netremice me promatrajući.

»Okej«, rekao sam ignorirajući ga. Zaključio sam da nemam što izgubiti. »Što moram učiniti?« upitao sam policajku.

»Samo sjedni, a ja ću ti uzeti uzorak pljuvačke iz usta«, rekla je.

Izvadila je nekakvu torbicu s gomilom bočica s uzorcima sline.

Odjednom sam imao osjećaj kao da sam kod zubara.

»Široko rastvori usta«, rekla je.

Zatim mi je u usnu šupljinu zabila dugački štapić s pamukom, malo zastrugala po sluznici obraza i to je bilo to.

»Gotovi smo«, rekla je stavivši štapić u bočicu i spremivši stvari.

Naposljedku sam bio pušten iz ćelije i odveden do prijamnog pulta u postaji gdje sam se potpisao i preuzeo svoje stvari. Morao sam potpisati i obrazac u kojem sam izjavio da sam uvjetno pušten te mi je rečeno da se moram vratiti za nekoliko dana.

»Kad ću znati za što sam službeno optužen?« upitao sam dežurnog policajca pretpostavljajući da mi neće znati odgovoriti. Na moje

iznenađenje, rekao mi je da ću to vjerojatno saznati kad se vratim za nekoliko dana.

»Stvarno?« upitao sam.

»Vrlo vjerojatno«, rekao je.

Bilo je to ujedno i dobro i loše, smjesta sam zaključio. Dobro, jer neću morati čekati mjesecima da doznam za što me zapravo terete, ali loše jer, ako će me zaista za nešto teretiti, tada bili se vrlo brzo mogao naći zatvoren na neko vrijeme.

Ta me je mogućnost prestravila.

Kad su me napokon pustili, zatekao sam se u uličici iza ulice Warren gdje je bilo mračno kao u grobu. Grupica beskućnika već se okupila, tražeći zaklon u okolnim sporednim uličicama.

Bilo je skoro jedanaest sati. Dok sam dospio do stanice podzemne željeznice Seven Sisters, već se primaknula ponoć, a ulice su bile prepune pijanaca i beskućnika izbačenih iz podzemne.

Duboko sam uzdahnuo od olakšanja kad sam se našao natrag u stanu.

Dylan je gledao televiziju, a Bob je bio sklupčan na svom mjestu ispod radijatora. Istog časa kad sam ušao kroz vrata, poskočio je i dotapkao do mene, nakrivivši glavu u stranu i gledajući me.

»Bok, stari moj, jesi li dobro?« rekao sam kleknuvši i pomilovavši ga.

Smjesta mi se uspenrao na koljena i počeo mi se trljati o lice.

Dylan je otišao u kuhinju, no ubrzo se vratio s limenkom piva iz hladnjaka.

»E, baš mi ovo treba, hvala«, rekao sam otkinuvši otvarač i potegnuvši gutljaj hladnog piva.

Ostao sam sjediti još nekoliko sati s Dylanom, pokušavajući pronaći smisao u svemu što se dogodilo. Znao sam da me osoblje podzemne na Covent Gardenu ne voli - ali nije mi bilo ni u peti da će otići tako daleko i pokušati mi smjestiti za prekršaj koji nisam počinio.

»Nema šanse da mogu namjestiti da se DNK podudara s tvojim, stari«, Dylan me je tješio.

Volio bih da sam i sam mogao biti tako siguran.

Te sam noći nemirno spavao. Bio sam uistinu potresen čitavim iskustvom. Ma koliko se pokušavao uvjeriti da će na koncu sve biti u redu, nisam mogao otjerati misli o tome kako bi mi se čitav život

mogao jezivo preokrenuti naglavačke. Osjećao sam se nemoćnim, bijesnim - i zbilja preplašenim.

Idućeg sam dana odlučio zaobilaziti Covent Garden u širokom luku. Bob i ja smo svirali u ulici Neal te na još nekoliko mjesta u blizini Tottenham Court Rooda. Ipak, nisam svirao srcem, bio sam previše zabrinut što će se dogoditi kad se pojavim u policijskoj postaji idućeg dana. Te sam noći ponovno jedva oka sklopio.

Morao sam se prijaviti u policijsku postaju u podne, ali krenuo sam ranije kako bih stigao na vrijeme. Nisam im želio pružiti dodatnu priliku da me gnjave. Ostavio sam Boba doma - za slučaj da me ponovno budu satima tamo držali. On je osjetio moju uznemirenost dok sam koračao gore-dolje po stanu i jeo tost za doručak.

»Ne brini, druže, vraćam se dok si rekao keks«, tješio sam ga na odlasku. Da sam barem uistinu bio toliko siguran koliko sam zvučao.

Trebalo mi je neko vrijeme da pronađem postaju koja je bila zabačena u sporednoj ulici u blizini Tottenham Court Rooda. Tamo su me dovezli u stražnjem dijelu policijskog kombija, a otišao sam kad se već smračilo, pa i ne čudi što sam je sad jedva uspio pronaći.

Kad sam je napokon pronašao, morao sam sjediti i čekati otprilike dvadeset minuta tijekom kojih mi je bilo teško usredotočiti se na bilo što. Najzad su me pozvali u prostoriju gdje me je čekalo dvoje policijskih službenika, muškarac i žena.

Pred njima su bili spisi koji su izgledali zlokobno. Pitao sam se što su sve iskopali o mojoj prošlosti. Sam Bog zna koliko sam kostura skrivao u svom ormaru.

Muškarac mi se prvi obratio. Rekao mi je da me neće teretiti za nasilno ponašanje. Pretpostavio sam razlog tomu.

»DNK se nije podudarao s pljuvačkom sa stakla kioska za karte, zar ne?« upitao sam odjednom se osjetivši moćnim zbog onoga što mi je maločas rekao.

On me je samo gledao s krutim osmijehom na licu. Nije mi imao što reći; znao sam to. Ali nije ni morao. Bilo je očito da mi je netko od osoblja podzemne željeznice pokušavao smjestiti, no nije uspio u naumu.

Ako je to bila dobra vijest, ubrzo je stigla i ona loša.

Žena mi je rekla da će me teretiti zbog nezakonitog sviranja na ulici, odnosno, službenim jezikom rečeno »prosjačenja s ciljem zarade«.

Tutnuli se pred mene list papira i rekli da se imam pojaviti na sudu za tjedan dana.

Napustio sam postaju s olakšanjem. Prosjačenje je bilo relativno beznačajan prekršaj, naročito u usporedbi s nasilnim ponašanjem. Bude li sreće, izvući ću se s manjom novčanom kaznom i packom po prstima, ništa više.

Podizanje optužnice za nasilno ponašanje bilo bi nešto sasvim drugo, dakako. Prijetila bi mi teža novčana kazna, možda čak i pritvor. Zapravo, dobro sam prošao.

Dio se mene želio osvetiti za nepravdu koja mi je učinjena. Opis osobe koja je pljunula na prozorčić kioska nije imao veze sa mnom. Držao sam se izviješća i razmišljao o tome da ih tužim zbog nezakonitog privođenja.

Ipak, dok sam tog popodneva odlazio prema stanu, preplavio me je osjećaj olakšanja jer sam imao dojam da sam okrenuo novu stranicu u životu. Samo, i dalje nisam bio siguran o čemu se točno radi.

Još uvijek sam morao proći to saslušanje na sudu. Otišao sam do lokalnog savjetovališta kako bih dobio kakav pravni savjet. Vjerojatno sam to trebao i prije učiniti, ali bio sam previše smušen da bih se sjetio.

Ispostavilo se da sam, zato što sam bio u programu odvikavanja te živio u socijalnom stanu, imao pravo na besplatnu pravnu pomoć. Svejedno, mislio sam da mi neće zatrebati odvjetnik koji bi me zastupao na sudu pa sam samo dobio određene savjete što moram reći.

Sve je bilo prilično jednostavno. Trebao sam se samo pojaviti i priznati krivnju za sviranje na ulici; bez uvijanja. Zatim sam trebao uložiti prigovor i nadati se da sudac nije nekakav sadist koji osobito mrzi ulične svirače.

Kad je svanuo taj dan, odjenuo sam čistu košulju preko pamučne majice s natpisom Izrazito nesretan, i obrijao se prije nego što ću se uputiti na sud. Čekaonica je bila prepuna ljudi svih profila, od nekih vrlo jezivih likova s obrijanim glavama i istočnoeuropskim naglaskom pa do nekolicine sredovječnih tipova u sivim odijelima koji su tu došli zbog prometnih prekršaja.

»James Bowen. Sudac poziva Jamesa Bowena«, metalni glas je najzad objavio. Duboko sam udahnuo i ušao.

Sudac me je gledao kao da sam zadnje smeće koje je vjetar unio s ulice. No, po zakonu mi nisu mogli ništa, naročito ako mi je ovo bila prva prijava za nezakonito sviranje na ulici.

Dobio sam tri mjeseca uvjetno. Nisu mi odredili novčanu kaznu.

No, jasno su mi dali do znanja da bih se, ponovim li prekršaj, mogao suočiti s novčanom kaznom, pa čak i zatvorom.

Nakon saslušanja, Belle i Bob su me čekali ispred sudnice. Bob je odmah skočio s njezinog krila i prišao mi. Nije želio biti previše melodramatičan, ali bilo je očito da je sretan što me vidi.

»Kako je prošlo?« upitala je Belle.

»Dobio sam tri mjeseca uvjetno, ali ako me ponovno uhvate na djelu, nagrabusio sam«, rekao sam.

»Pa, što ćeš sad?« upitala je.

Pogledao sam je, a potom dolje u Boba. Na licu mi se jasno vidio odgovor.

Našao sam se na kraju slijepe ulice. Svirao sam na ulicama već gotovo čitavo desetljeće. Vremena su se promijenila - kao i moj život, naročito nakon što je u njega kročio Bob. Zato mi je postajalo sve jasnije da nisam mogao dalje nastaviti s uličnim sviranjem, jer više nije imalo smisla na niti jednoj razini. Bilo je dana kad ne bih zaradio niti toliko novca da spojim kraj s krajem. Bilo je dana kad bih doveo sebe - i važnije, Boba - u zbilja opasne situacije. A sad je postojala i realna opasnost da bi me mogli strpati iza rešetaka ako me ponovno uhvate kako sviram na pogrešnom mjestu. Jednostavno nije vrijedilo riskirati.

»Ne znam ni sam što ću, Belle«, odvratio sam. »Ali znam jedno - neću više svirati na ulicama.«

DVANAESTO POGLAVLJE

Broj 683

Idućih nekoliko dana sam bio sasvim izbezumljen. U meni su se miješale svakojake emocije.

Dijelom sam još uvijek bio gnjevan zbog nepravde koja mi je učinjena. Imao sam dojam da sam izgubio posao kojim sam zarađivao za kruh samo zato što se nekoliko ljudi urotilo protiv mene. Istodobno, međutim, počeo sam uviđati kako bi ovo mogao biti i blagoslov.

U dubini duše znao sam da neću moći cijeli život ovako svirati. Bilo je sasvim sigurno da si neću preokrenuti život naglavce svirajući pjesme Johnnija Casha i Oasisa na uličnim uglovima. K tomu, ne bih bio u stanju ni skupiti dovoljno snage da se u potpunosti odviknem oslanjajući se samo na svoju gitaru. Počelo mi je svitati da sam na raskrižju i da imam priliku ostaviti prošlost za sobom. Već sam bio u ovakvoj situaciji, ali prvi put nakon tko zna koliko godina osjećao sam da sam spreman iskoristiti tu priliku.

Sve je to bilo sjajno u teoriji, jasno. Također sam znao i brutalnu istinu: moje su mogućnosti bile prilično ograničene. Kako ću sad zarađivati za kruh? Nitko me neće zaposliti. Ali ne zato što sam bio glup; toliko sam znao. Zahvaljujući poslovima s računalima koje sam obavljao kao tinejdžer u Australiji, bio sam prilično informatički potkovan. Kad god bih se našao u prilici, provodio sam vrijeme za laptopima svojih prijatelja ili za računalima u kvartovskoj knjižnici gdje bih unapređivao svoje znanje. Ali nisam imao nikakvih preporuka niti relevantnog iskustva u Engleskoj, a kad bi me potencijalni poslodavac upitao gdje sam bio proteklih deset godina, nisam baš mogao reći da sam radio za Google ili Microsoft. Tako da sam na to mogao zaboraviti.

Nije imalo previše smisla ni da se prijavim za poduku za rad s računalima, jer me ne bi primili na takvo radno mjesto. Službeno sam još uvijek bio u programu odvikavanja. Živio sam u socijalnom

stanu a nisam imao ni završenu srednju školu. Ne bi htjeli - a vjerojatno ni mogli - imati posla sa mnom. Sve u svemu, nisam imao odakle početi kad se radilo o normalnom poslu, ma što to značilo.

Brzo sam shvatio da mi je otvorena samo jedna realna mogućnost. Nisam imao taj luksuz da mogu sjediti i čekati dok nešto ne iskrсне. Morao sam zaraditi novac i brinuti se za sebe i Boba. Zato sam, nekoliko dana nakon saslušanja na sudu, otišao s Bobom do Covent Gardena - prvi put nakon tko zna koliko godina bez gitare na leđima. Stigavši na trg, krenuo sam ravno prema mjestu gdje sam znao da ću vjerojatno zateći djevojku po imenu Sam, koordinatoricu prodaje časopisa Big Issue.

Već sam jednom pokušao prodavati taj časopis, tamo krajem devedesetih, kad sam prvi put završio na ulici. Prijavio sam se i operirao po ulicama oko Charing Crossa i trga Trafalgar. Nije mi baš išlo najsajnije. Odustao sam nakon manje od godinu dana.

Još uvijek sam pamtio koliko je to bio naporan posao.

Dok sam prodavao Big Issue, previše bi mi ljudi prilazilo i režalo na mene »nađi si posao«. To bi me znalo zbilja uzrujati.

Nisu shvaćali da prodavanje časopisa jest posao. Štoviše, kolporteri Big Issuea zapravo vode svoj vlastiti biznis. Prodavanje tog časopisa podrazumijeva određena ulaganja. Morao sam otkupljivati primjerke koje bih potom prodavao. Tako bih se svakog dana pojavio na štandu koordinatora kako bih otkupio nekoliko primjeraka časopisa. Za prodavače Big Issuea vrijedi ona stara izreka, koliko i za svakog drugog: bez ulaganja nema zarade.

Previše ljudi misli da je riječ o poslu koji je pod nadzorom socijalnih ustanova te da se časopisi besplatno ustupaju kolporterima. To, međutim, naprosto nije slučaj. Da jest, ljudi bi ga puno više prodavali. Njihova je filozofija da pomažu ljudima da pomognu samima sebi. No, u to vrijeme nisam bio sasvim siguran želim li bilo kakvu pomoć. Očito nisam bio dovoljno spreman.

Još uvijek se mogu sjetiti sumornih i beznadnih dana koje sam proveo sjedeći na nekom vlažnom i vjetrovitom uglu ulice, pokušavajući uvjeriti Londonce da se pozdrave sa svojom gotovinom i zauzvrat dobiju primjerak časopisa. Bio je to uistinu težak zadatak, naročito jer je mojim životom u to vrijeme još uvijek upravljala droga.

Sve što bih najčešće dobio za svoj trud bile su uvrede ili pokoji udarac pod rebra.

No, ponajviše je bilo teško jer sam zapravo bio nevidljiv. Većina ljudi mi naprosto ne bi pružila priliku. Štoviše, činili bi sve samo da me izbjegnu. Zato sam se okrenuo sviranju jer sam tako barem imao glazbu kojom bih mogao privući pažnju drugih i pokazati im da sam i sam, zapravo, živo biće. Čak bi me i tada većina ignorirala.

Ne bi mi bilo ni na kraj pameti da se vratim prodavanju časopisa Big Issue da nije bilo Boba. Bilo je nevjerojatno koliko mi je zapravo donio sreću na ulicama - i promijenio duh. Ako bi mi prodavanje časopisa s Bobom išlo onako dobro kao sviranje, tada bih se možda mogao odlučiti na taj veliki iskorak. Dakako, postojao je samo jedan problem: najprije se moram pobrinuti da me prime.

Pronašao sam Sam na mjestu gdje su se inače okupljali kolporteri Big Issuea kako bi nabavili svoje primjerke časopisa, u sporednoj ulici nadomak glavnog trga u Covent Gardenu. Tamo je bilo nekoliko kolportera, sve muškarci, i neke od njih sam prepoznao. Među njima je bio i momak koji se zvao Steve, a za kojeg sam znao da radi kao dostavljač za Big Issue. Viđao bih ga tu i tamo kako isporučuje časopise ponedjeljkom kad bi izišao novi broj.

Registrirali bismo jedan drugog na Covent Gardenu nekoliko puta i bili bismo pomalo suzdržani. Imao sam dojam da mu nije bilo baš drago kad me je ugledao, ali nisam mario. Ionako nisam došao vidjeti njega; Sam je bila ta s kojom sam želio razgovarati.

»Bok, zar vas dvojica danas ne svirate?« rekla je prepoznavši mene i Boba i prijateljski ga potapšavši.

»Ne, s time ću morati zauvijek prestati«, odgovorio sam. »Upao sam u neke probleme s murjom. Ako me ponovno uhvate da sviram, nadrljao sam. Ne mogu to riskirati sad kad se moram brinuti za Boba. Zar ne, stari moj?«

»Okej«, rekla je Sam, a lice joj je odavalo da sluti što slijedi.

»Dakle«, nastavio sam njišući se na petama. »Pitao sam se...«

Sam se nasmiješila i prekinula me. »Pa, sve ovisi zadovoljavaš li uvjete«, rekla je.

»O da, itekako«, rekao sam, znajući da kao socijalni slučaj imam pravo na prodaju časopisa.

»Ali morat ćeš proći uobičajenu proceduru, nabaviti potvrdu o svom statusu i zatim otići do Vauxhalla kako bi se prijavio«, rekla je.

»Dobro.«

»Znaš li gdje su uredi?« upitala je posegnuvši za posjetnicom.

»Nisam siguran«, rekao sam. Bio sam uvjeren da su bili na nekom drugom mjestu kad sam se prošli put prijavljivao.

»Uzmi autobus do Vauxhalla i sidi kod željezničke postaje. Uredi su odmah preko puta, u jednosmjernoj ulici nedaleko od rijeke«, pojasnila je. »Kad dobiješ iskaznicu, samo se vrati ovamo i možeš početi.«

Uzeo sam posjetnicu i uputio se doma zajedno s Bobom. »Trebali bismo se organizirati, Bobe«, rekao sam. »Idemo na razgovor za posao.«

Morao sam riješiti nekakvu papirologiju prije nego što ću otići do ureda Big Issuea, tako da sam idućeg dana otišao do svoje socijalne radnice. S njom sam se ionako trebao redovito vidati. Objasnio sam joj trenutačnu situaciju kao i incident s policijom. Rado mi je izdala potvrdu u kojoj je napisala da sam korisnik »nužnog smještaja« te da bi mi prodaja časopisa pomogla da se ponovno socijaliziram.

Idućeg dana sam se uredio, svezao kosu u rep, odjenuo pristojnu košulju i krenuo prema Vauxhallu sa svime što mi je bilo potrebno.

Poveo sam i Boba sa sobom. Mislio sam da bi mi mogao pomoći pri prodaji časopisa kao što mi je pomagao da zaradim svirkom. Bit će dio mog tima, tako da sam želio i njega prijaviti ako to uopće bude moguće.

Uredi Big Issuea nalaze se u običnoj uredskoj zgradi na južnoj obali Temze, u blizini mosta Vauxhall i zgrade M16-a.

Prvo što sam zamijetio kad sam došao na recepciju bio je golemi natpis zabranjen ulaz psima. Navodno je prije bio dopušten, no zabranili su kad su se psi počeli međusobno napadati. Nije, međutim, pisalo ništa za mačke.

Nakon što sam ispunio nekoliko obrazaca, rečeno mi je da sjedim i čekam. Nakon nekog vremena pozvali su me unutra na razgovor s momkom u jedan od ureda. Bio je vrlo pristojan tip i neko smo vrijeme neobavezno čavrljali. I sam je nekoć davno bio na ulicama te je iskoristio prodaju Big Issuea kako bi ponovno stao na noge.

Objasnio sam mu svoju situaciju. Bio je vrlo suosjećajan.

»Znam kako je tamo vani, James, vjeruj mi«, rekao je.

Prošlo je svega nekoliko minuta prije nego što je podigao palac gore i rekao mi neka odem po iskaznicu u drugi ured.

Morao sam se fotografirati, a potom pričekati dok mi ne izrade iskaznicu i dodijele kolporterski broj. Pitao sam momka koji je izrađivao iskaznice može li i Bob dobiti jednu.

»Žao mi je«, rekao je odmahujući glavom. »Ljubimcima nije dopušteno da nose iskaznice. Imali smo slične zahtjeve za pse, ali još nikad za mačke.«

»Pa, što mislite, može li onda barem biti na slici zajedno sa mnom?« upitao sam.

Namjestio je izraz lica kao da želi reći: »Nisam baš siguran.« Ali, na koncu je popustio. »Dobro, može«, pristao je.

»Nasmiješi se, Bobe«, rekao sam kad smo se namjestili ispred objektiva.

Dok je čekao da se fotografija izradi, momak je nastavio s postupkom registracije. Kad postaješ kolporter Big Issuea, dodjeljuje ti se nasumičan broj. Brojevi se ne izdaju po redu, jer bi inače sad moj broj bio nekoliko tisuća. Toliko se, naime, osoba prijavilo za prodaju časopisa tijekom svih ovih godina da bi potom jednostavno nestali s lica zemlje. Zato, ako se netko određeno vrijeme ne pojavljuje u izvješćima, broj se vraća u opticaj. Nema druge. Nakon što sam čekao petnaestak minuta, momak se vratio.

»Izvolite, gospodine Bowen«, rekao je predavši mi plastificiranu iskaznicu.

Vidjevši fotografiju, nisam mogao suspregnuti široki osmijeh. Bob je bio s moje lijeve strane. Bili smo tim. Kolporteri časopisa Big Issue, broj 683.

Povratak do Tottenhama je bio dug, morali smo promijeniti dva autobusa. Zato sam tih sat i pol vremena proveo proučavajući brošuru koju su mi dali. Nešto slično sam čitao i prije desetak godina, ali nisam ništa zapamtio. Iskreno govoreći, tada to nisam uzimao za ozbiljno. Većinu sam vremena bio sasvim nezainteresiran. Ovaj put sam čvrsto odlučio da svemu pristupim ozbiljnije.

Uvodne riječi predstavljale su glavnu filozofiju časopisa:

»Časopis Big Issue postoji kako bi beskućnicima i osobama u programu posebne skrbi ponudio mogućnost legalne zarade, i to

prodajom časopisa. Vjerujemo da društvo pojedincu mora pružiti ruku, a ne okretati glavu, te mu omogućiti da preuzme nadzor nad svojim životom.«

Ovo je upravo ono što želim, rekao sam sebi, da mi netko pruži ruku. I ovaj put ću je prihvatiti.

U idućoj rečenici navedeno je da moram proći »početnu obuku i potpisati izjavu o kodeksu ponašanja«. Znao sam da ovo prvo znači kako ću morati raditi na probnom prodajnom mjestu, gdje će područni koordinatori nadzirati i ocjenjivati moj rad.

Dobijem li prolaznu ocjenu, dodijelit će mi fiksno područje rada. Dobit ću također i deset besplatnih primjeraka časopisa kako bih imao s čime početi. Jasno su mi dali do znanja da nakon toga sve ovisi o meni. »Jednom kad rasprodaju te primjerke, kolporteru mogu otkupiti nove za jednu funtu i potom ih prodati za dvije te time zaraditi funtu po primjerku.«

Pravilnik je nadalje objašnjavao kako su kolporteru u službi časopisa Big Issue. »Troškovi za neprodane primjerke se ne nadoknađuju, stoga svaki pojedinac mora oprezno voditi prodaju i vlastite financije. Te su vještine, zajedno sa samopouzdanjem i samopoštovanjem koje stječu prodajom časopisa, ključne u procesu društvene reintegracije beskućnika.«

Bila je to njihova jednostavna ekonomija. No, podrazumijevala je i mnogo više od toga, što ću vrlo brzo i otkriti.

Iduće jutro uputio sam se do Covent Gardena kako bih se našao s koordinatoricom Sam. Jedva sam čekao početi sa svojom »obukom«.

»Je li sve bilo okej dolje u Vauxhallu?« upitala je kad smo joj Bob i ja prišli.

»Valjda jest. Dali su mi ovo«, nacerio sam se, ponosno pokazavši plastificiranu iskaznicu ispod kaputa.

»Sjajno«, rekla je Sam nasmiješivši se kad je ugledala fotografiju mene i Boba. »Onda, bolje mi je da te čim prije priprelim za početak.«

Počela je prebrojavati mojih deset besplatnih primjeraka.

»Izvoli«, rekla je. »Znaš da nakon ovih primjeraka druge moraš kupovati?«

»Aha, jasno mi je«, odgovorio sam.

Nekoliko je minuta proučavala papire.

»Samo pokušavam skužiti koje ću ti probno područje dodijeliti«, rekla je ispričavajući se.

Trenutak kasnije mogao sam uvidjeti da je donijela odluku.

»Nešto si pronašla?« upitao sam prilično uzbuđen.

»Mislim da jesam«, rekla je Sam.

Nisam mogao vjerovati u ono što je potom izgovorila.

»Okej, neka ti probno prodajno mjesto bude upravo tamo«, rekla je pokazujući u smjeru stanice podzemne željeznice Covent Gardena, nekoliko metara dalje uz ulicu James.

Nisam se mogao suzdržati i prasnuo sam u smijeh.

»Jesi li okej? Je li ti to problem?« upitala je doimljući se smetenom.

»Mogu provjeriti radi li tamo još netko.«

»Ne, nije mi nikakav problem«, odvratio sam. »Bit će mi sjajno tamo. Bit će to prava šetnja ulicom uspomena. Odmah počinjem.«

Nisam gubio vrijeme i odmah sam se pripremio. Bilo je rano prijepodne, nekoliko sati prije nego što bih se inače smjestio za svirku, ali mnoštvo je ljudi mililo uokolo, mahom turista. Bilo je vedro, sunčano jutro, zbog čega su, kako sam znao iz iskustva, ljudi uvijek bili bolje raspoloženi i velikodušniji.

Kad sam svirao, uvijek sam imao osjećaj da sam se morao braniti od predstavnika zakona jer tamo sviram. No prodaja časopisa Big Issue bila je sasvim druga stvar. Bio sam službeno ovlašten da budem tamo. Zato sam se smjestio što sam mogao bliže ulazu u stanicu podzemne željeznice. Nisam mogao odoljeti a da ne zavirim unutra ne bih li vidio ima li koga od osoblja koje mi je prije stvaralo nevolje. I dakako, ugledao sam jednog krupnog, oznojenog i gojaznog muškarca u plavoj košulji. Bio je previše zauzet poslom da bi me u tom trenutku uočio, ali znao sam da će kad-tad doći i to toga.

U međuvremenu sam nastavio sa svojim poslom pokušavajući prodati svojih deset primjeraka Big Issuea.

Znao sam da će mi dodijeliti ovo prodajno mjesto jer je, što se tiče iskusnih prodavača časopisa, ovo područje bilo prava noćna mora. Ulaz i izlaz iz podzemne željeznice nije mjesto gdje ljudi inače imaju vremena usporiti i baviti se nekim tko im nešto prodaje. U žurbi su, moraju nekamo stići, moraju se s nekim sastati. Iskusan bi kolporter prošao dobro ako bi uspio zaustaviti jednog od tisuću prolaznika koji

jure mimo njega. Bio je to nezahvalan zadatak. Tijekom svih ovih godina koje sam proveo svirajući preko puta ulice, previše sam vremena proveo promatrajući čitav niz kolportera kako bezuspješno pokušavaju privući pažnju prolaznika a da ne bih znao realnu situaciju.

Ali, znao sam i to da nisam običan prodavač Big Issuea. Imao sam tajno oružje, ono koje je već jednom očaralo Covent Garden. I koje je ubrzo počelo ponovno bacati svoje čini.

Spustio sam Boba na pločnik gdje je sjedio i zadovoljno promatrao oko sebe. Puno ga prolaznika ne bi ni zamijetilo kad bi prohujali mimo nas razgovarajući na mobitel ili prekapajući po džepovima u potrazi za kartama. Ali isto tako, bilo je puno onih koji su ga zamijetili.

Nije prošlo ni nekoliko minuta otkako smo se smjestili, a nekolicina se mladih američkih turistkinja zaustavila i počela pokazivati na Boba.

»Ajme«, rekla je jedna smjesta posegnuvši za fotoaparatom.

»Smijemo li fotografirati tvog mačka?« upitala je druga.

»Naravno, zašto ne?« rekao sam zadovoljan što su, za razliku od mnogih drugih, bile barem toliko pristojne da pitaju. »Biste li željele kupiti primjerak Big Issuea kad ste već tu. Time biste nam pomogle da zaradimo za večeru.«

»O, naravno«, rekla je druga djevojka doimljući se gotovo posramljenom što se sama nije toga sjetila.

»Nema problema ako nemate novca«, rekao sam. »Nije obavezno.«

No, prije nego što sam dospio bilo što drugo reći, pružila mi je novčanicu od pet funti.

»Oh, nisam siguran da imam sitno. Doslovno sam tek počeo«, rekao sam zbunjeno. Znam da mnogo ljudi misli kako kolporteri ovo izgovaraju rutinski, ali zaista nisam imao puno u džepovima. Kad sam sve izbrojio, skupio sam tek nešto manje od jedne funte u sitnim kovnicama i predao joj.

»U redu je«, rekla je. »Zadrži ostatak i kupi svome mačku nešto fino za jelo.«

Kad su Amerikanke otišle, prošla je i druga grupica turista, ovaj put Nijemci. I oni su počeli tepati Bobu. Nisu kupili časopis, ali to nije bilo

ni važno.

Već sam znao da mi neće biti problem prodati tih deset primjeraka. Štoviše, možda se do kraja dana budem morao vratiti do Sam po novu zalihu.

I bome, već sam u prvih sat vremena prodao šest primjeraka. Većina mi je kupaca davala točan iznos, ali jedan stariji gospodin u lijepom odijelu od tvida, dao mi je novčanicu od pet funti. Već sam se bio pripremio na ovaj potez. Znao sam da neću uvijek dobro proći, i da će biti uspona i padova. Ali već sam imao osjećaj da sam napravio veliki korak u novom smjeru.

Dotad je dan već bio prilično uspješan, ali šlag na torti je uslijedio nešto kasnije, nakon što sam proveo tamo nekih dva i pol sata. Ostala su mi samo još dva primjerka časopisa. Odjednom sam postao svjestan blagog komešanja. Odmah zatim, usred meteža, pojavilo se nekoliko službenika londonske podzemne željeznice i imali su otvoren pogled na mene. Činilo se kako su zaokupljeni razgovorom, a nekoliko ih je imalo voki-toki prislonjen na uho.

Nisam mogao a da se ne sjetim onoga što mi se nedavno dogodilo. Pitao sam se hoće li se dogoditi novi incident i hoće li nekom drugom jadniku smjestiti za prekršaj koji nije počinio.

Kako bilo da bilo, gužva je ubrzo prošla i oni su se počeli razilaziti. U tom trenutku onaj krupni, oznojeni lik primijetio je mene i Boba ispred ulaza. Smjesta je stao marširati u našem smjeru.

Izgledao je nasilno i gadno raspoložen, a u licu je bio crven kao cikla. Kažu da je osveta jelo koje se najbolje poslužuje hladno pa sam odlučio ostati pribran.

»Kog vraga ti radiš ovdje?« rekao je. »Mislio sam da su te strpali iza rešetaka. Znaš da ne bi smio biti ovdje.«

Isprva nisam ništa odgovorio. Umjesto toga, polako sam i pažljivo izvadio svoju iskaznicu Big Issuea i pokazao je.

»Samo radim svoj posao, stari«, rekao sam uživajući u mješavini zaprepaštenja i bijesa koje mu se odmah počelo širiti licem. »Predlažem da i ti nastaviš sa svojim.«

TRINAESTO POGLAVLJE

Savršena lokacija

U životu nisam donio previše dobrih odluka. Tijekom proteklih deset godina, kad god bi mi se za to ukazala prilika, pošteno bih zaribao. Nekoliko dana nakon što sam odlučio biti kolporter, međutim, bio sam prilično siguran da sam barem jednom krenuo u dobrom smjeru.

Učinak je bio gotovo trenutačan na moj i Bobov život. Za početak, imali smo mogućnost da se dobro ustrojimo. Imao sam redovan posao od ponedjeljka do petka, odnosno, bolje rečeno, od ponedjeljka do subote.

Prva dva tjedna Bob i ja smo radili na Covent Gardenu od ponedjeljka do subote, što je bilo povezano s novim izdanjem časopisa. Novi broj je izlazio svakog ponedjeljka ujutro.

Došli bismo tamo sredinom jutra, i obično bismo bili gotovi do kraja večernje špice, negdje oko sedam sati uvečer. Ostajali smo sve dok ne bismo prodali svoju dnevnu zalihu.

Druženje s Bobom već me je podosta podučilo odgovornosti, ali prodaja časopisa je sve to podigla na jednu višu razinu. Da nisam bio odgovoran i organiziran, ne bih zaradio novac. A da nisam zarađivao, Bob i ja ne bismo imali što za jesti. Zato sam od samog početka morao smisliti način kako ću voditi prodaju Big Issuea kao svoj vlastiti posao.

Za nekoga čiji je život posljednjih desetak godina bio kompletno neorganiziran, ovo je bio golemi skok. Nikad nisam bio vješt s novcem i morao sam preživljavati od danas do sutra. Iznenadio sam sebe kako sam se dobro prilagodio novim uvjetima.

Bilo je tu i negativnih strana, jasno. Nije postojala mogućnost povrata neprodanih primjeraka pa sam ubrzo naučio da bih, preračunam li se u količini otkupljenih časopisa, mogao prilično izgubiti. Zaglaviš li s pedeset primjeraka u subotu uvečer, bio bi u golemom gubitku. Dođe li ponedjeljak, a ti nemaš sredstva za otkup novih primjeraka, nitko te neće kreditirati, a oni neprodani primjerci

su zapravo škart. Istodobno, nije pametno otkupiti ni premalu količinu primjeraka. Imaš li ih premalo i prodaš ih prebrzo, prepustit ćeš sve one koji bi ga htjeli kupiti. Čitav se posao zapravo nije previše razlikovalo od upravljanja Marks and Spencerom - pa, barem teoretski.

Druga stvar koju valja imati na umu jest golema razlika u kvaliteti pojedinih izdanja. Katkad bi bila riječ o izvrsnom broju prepunom zanimljivih članaka. Drugim bi tjednima pak bio prilično dosadan pa bi se stvarno jedva prodavao, naročito ako na naslovnici ne bi bio nekakav poznati film ili rock zvijezda. Borba je, dakle, katkad bila prilično nepoštena.

Trebalo je proći neko vrijeme prije nego što su stvari došle na svoje.

Dok sam smišljao najbolji način za prodaju časopisa, još uvijek sam živio od danas do sutra. Ono što bih zaradio između ponedjeljka i subote uvečer obično bi se istopilo do ponedjeljka ujutro. Ponekad bih se na početku tjedna pojavio na štandu koordinatora sa svega nekoliko funti. Ako bi tamo bila Sam, zamolio bih je da mi učini uslugu i otkupi desetak primjeraka uz uvjet da ću joj vratiti novac čim nešto zaradim. Obično bi na taj način izlazila u susret kolporterima kojima je mogla vjerovati da će joj vratiti novac. Tako sam i ja to učinio nekoliko puta kad sam bio očajan i uvijek bih joj vratio novac već za nekoliko sati. Znao sam da je novac bio iz njezinog džepa, a ne Big Issuea, i tako je jedino bilo pošteno.

Onda bih se, kad bih prodao te primjerke, vratio do nje, platio ono što sam dugovao i otkupio nove primjerke. Tek od tog trenutka zarada bi bila samo moja.

Sve u svemu, objektivno gledajući, zapravo sam zarađivao bitno manje nego dok sam svirao s Bobom. Ali kad sam se malo privikao, zaključio sam da je to cijena koju moram platiti. Činjenica da sad radim legalan posao na ulicama puno mi je značila. Ako bi me zaustavila policija, mogao sam im pokazati iskaznicu i ostavili bi me na miru. Nakon onog iskustva s prometnom policijom to mi je puno značilo.

Idućih nekoliko mjeseci rada pred ulazom u podzemnu željeznicu prohujalo je za čas. Na mnogo je načina bilo slično sviranju. Bob i ja smo privlačili istu vrst ljudi: gomilu sredovječnih i starijih gospođa,

grupice studentica, homića, ali također i osobe iz svih slojeva društva.

Jednog dana, početkom jeseni 2008. godine, prišao nam je jedan vrlo neobičan tip. Imao je izblajhanu kosu i nosio je traperice i kaubojske čizme. Odmah sam uočio da su njegova kožnata jakna i traperice koštale čitavo bogatstvo. Bio sam uvjeren da je bio nekakva američka rock zvijezda; barem je tako izgledao.

Prolazeći pored nas, smjesta je opazio Boba. Zaustavio se i nasmiješio.

»Ovo je baš jedan cool mačak«, otegnuo je nekim prekooceanskim naglaskom.

Izgledao mi je poznato, ali nisam ga nigdje mogao smjestiti. Umirao sam od želje da ga pitam tko je, ali sam pomislio da bi to bilo nepristojno. I bilo mi je drago što nisam.

Čitavu je minutu klečao na koljenima i milovao Boba.

»Jeste li vas dvojica dugo zajedno?« upitao je.

»Hm, joj, moram promisliti«, rekao sam. »Pa pronašli smo jedan drugog u proljeće prošle godine, tako da smo sada zajedno otprilike godinu i pol.«

»Super. Izgledate baš kao da ste srodne duše«, nasmiješio se. »Kao da pripadate zajedno.«

»Hvala«, rekao sam sad već očajnički želeći znati tko je taj tip.

Prije nego što sam ga stigao pitati, ustao je i pogledao na sat.

»Ej, moram ići, vidimo se«, rekao je posegnuvši u džep i izvadiвши snop novčanica.

Zatim mi je spustio tenera u ruku.

»Zadrži ostatak«, rekao je kad sam počeo petljati tražeći sitniš. »Lijepo se provedite.«

»Hvala, hoćemo«, obećao sam. I tako je i bilo.

Sad kad sam radio legalan posao ispred ulaza u podzemnu željeznicu, situacija je bila uvelike povoljnija. Ponovno sam znao doživjeti pokoji neugodan trenutak, uvijek s istim djelatnicima od kojih me je nekolicina i dalje šibala prijetećim pogledima. Ignorirao sam ih. Ostatak je osoblja zapravo bio sasvim u redu. Znali su da radim svoj posao i sve dok nisam vrijeđao niti maltretirao druge, nisu imali ništa protiv.

Neizbježno, Bob i ja smo privukli pažnju ostalih kolportera Big Issuea koji su prodavali na tom području.

Nisam bio baš toliko naivan misleći da će sve teći glatko s drugim kolporterima i sličnim uličnim radnicima. Život na ulici nije bio takav. Nije to bila zajednica izgrađena na međusobnom uvažavanju, bio je to svijet u kojem je svatko gledao samo na sebe. Ali, za početak, barem je veliki dio kolega kolportera reagirao ljubazno na pojavu novog momka s mačkom na ramenu.

Oduvijek su se uokolo vrzmali kolporteri sa psima. Neki su bili baš upečatljivi likovi. Ali, koliko sam znao, na Covent Gardenu - niti bilo gdje drugdje u Londonu - nikad prije nije postojao prodavač Big Issuea s mačkom.

Neki od kolportera su bili prilično dragi. Prilazili bi nam i dragali Boba, raspitujući se o tome kako smo se našli i što sam znao o njegovom porijeklu. Odgovor je bio, dakako, ništa. Bio je prazna ploča, prava zagonetka, što je, čini se, samo još više privlačilo ljude.

Nitko nije bio previše zainteresiran za mene osobno, jasno. Prvo što bi pitali kad bi nas sreli, bilo je: »Kako je Bob danas?« Nitko ne bi pitao kako sam ja. Ali bilo je to u redu. Prilično očekivano. Ipak, znao sam da prijateljsko ozračje neće dugo potrajati. Tako je to bilo na ulicama.

S Bobom pored sebe, otkrio sam da mogu prodati između trideset i pedeset primjeraka dnevno. Uz cijenu od dvije funte, koliko je tada koštao primjerak, mogao sam prilično dobro zaraditi. Naročito s napojnicama koje su mi neki ostavljali - ili, bolje rečeno, Bobu.

Jedne večeri, početkom jeseni, Bob je sjedio na mom ruksaku upijajući posljednje zrake dnevnog sunca, kad je jedan naizgled imućan par prolazio ulicom. Sudeći prema njihovoj odjeći, uputili su se u kazalište ili operu. On je nosio smoking i leptir-mašnu, a ona je imala crnu svilenu haljinu.

»Vas dvoje baš lijepo izgledate«, rekao sam kad su se zaustavili i razgalili na Boba.

Žena mi se nasmiješila, ali tip me je ignorirao.

»Predivan je«, rekla je gospođa. »Jeste li dugo zajedno?«

»Prilično«, rekao sam. »U neku ruku smo se pronašli na ulici.«

»Evo, izvoli«, rekao je tip, odjednom izvukavši novčanik i izdvojivši novčanicu od dvadeset funti.

Prije nego što sam uspio uopće posegnuti u džep kaputa kako bih izvadio sitniš, on me je otpravio rukom. »Ne, u redu je, zadrži ostatak«, rekao je smiješeći se svojoj pratilji.

Pogled koji mu je uputila govorio je tisuću riječi. Imao sam dojam da su na prvom spoju. Očito je bila zadivljena što mi je dao toliko novca.

Dok su se udaljavali, zamijetio sam kako se oslonila na njega i uhvatila ga pod ruku.

Nije mi bilo važno je li njegova gesta bila iskrena ili ne. Bilo je to prvi put da mi je netko dao dvadeset funti odjednom.

Nakon još nekoliko probnih tjedana ispred stanice podzemne željeznice, shvatio sam da to prodajno mjesto ne samo da nije bilo loše, nego je zapravo bilo idealno za Boba i mene. Zato sam bio silno razočaran kad je Sam objavila da je moj probni rok završio i da će me za dva tjedna premjestiti nekamo drugdje.

Nisam bio toliko iznenađen. Stvar je bila u tome da, kad si član kolporterske zajednice Big Issuea, svatko može vidjeti kako ti ide posao. Kad kolporteri dođu do štanda koordinatora, mogu vidjeti tko kupuje koje količine na popisu koji je svima izložen. Vrlo lako možeš pročitati i uočiti tko sve kupuje časopis u svežnjevima od deset ili dvadeset primjeraka, kao i koliko svežnjeva kupuje. Tako su tijekom tih prvih dva tjedna mogli lako vidjeti da kupujem gomilu časopisa.

Ubrzo je postalo očito da su to uočili neki drugi kolporteri. Tijekom tog drugog tjedna, zamijetio sam gotovo neprimjetnu, ali definitivno prisutnu promjenu u njihovom odnosu prema meni.

Stoga nisam bio sasvim iznenađen kad mi je Sam rekla da će me po završetku probnog rada preseliti na drugo mjesto. Naša nova lokacija bila je nedaleko od stanice podzemne željeznice, na uglu ulice Neal i Short s Gardena, ispred trgovine cipela Size.

Stekao sam određeni dojam da su neki stariji kolege zamrzili mene i Boba, i nije im bilo po volji što nam tako dobro ide na prodajnom mjestu koje bi trebalo biti nepovoljno. Ali ovaj sam put, međutim, držao jezik za zubima i bez pogovora prihvatio nove okolnosti. Biraj svoje bitke, James, savjetovao sam sebe.

I ispostavilo se da je to bio dobar savjet.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

Zimske boljke

Te je godine jesen bila hladna i kišovita. Stabla su brzo ostala bez lišća, ogoljena čestim hladnim vjetrovima i kišom. Jednog jutra, dok smo Bob i ja odlazili od naše zgrade prema autobusnoj stanici, sunca nije bilo ni za lijeka i padala je lagana, sitna kišica.

Bob nije naročito obožavao kišu pa sam najprije pomislio da je to razlog njegovom pospanom i usporenom hodu. Činilo se kao da lijeno stavlja nogu pred nogu, jedva se pomičući. Možda se premišlja bi li me danas pratio, pomislio sam. Možda je istina kad kažu da mačke mogu osjetiti u zraku kako se sprema nevrijeme. Kad sam bacio pogled gore na nebo, gigantski čeličnosivi oblaci skupljali su se nad sjevernim Londonom poput kakvog gorostasnog svemirskog broda.

Vjerojatno će cijeli dan biti ovako. Bilo je sigurno da prijeti pljusak. Možda je Bob bio u pravu i trebali bismo se okrenuti i vratiti doma, pomislio sam na trenutak. Ali onda sam se podsjetio da je kraj tjedna i da nemamo dovoljno novca. Tko prosi, nema što birati - makar nemo troškova, rekao sam sebi pokušavajući se razvedriti.

Nikad nisam s užitkom radio na londonskim ulicama, ali danas mi se to činilo još većom gnjavažom nego inače.

Bob se i dalje kretao puževim korakom i trebalo nam je nekoliko minuta da prijeđemo stotinjak metara niz ulicu.

»Hajde, stari, ukrcaj se na mene«, rekao sam okrenuvši se i pozvavši ga da se popne na svoje omiljeno mjesto.

Uspentrao mi se na rame pa smo se odvukli prema autobusnoj stanici na Tottenham High Roadu. Kiša je postajala sve jača. Debele, krupne kapi odskakivale su o pločnik. Bob je izgledao u redu dok smo napredovali dalje, tražeći zaklon pod svakom mogućom nadstrešnicom na koju smo putem naišli. Ali kad smo se smjestili u autobus, shvatio sam da nisu samo vremenske neprilike razlog njegovom neraspoloženju.

Inače, najdraži trenuci u danu bili su mu kad bismo se vozili autobusom. Bob je vrlo znatiželjan mačak. Svijet bi mu obično bio beskrajno zanimljivo mjesto. Ma koliko to često činili, nikad mu ne bi dojadilo pritisnuti njuškicu na prozorsko staklo autobusa. Ali toga dana nije želio niti zauzeti mjesto pored prozora - doduše, nije da bi bogzna što i vidio kroz zamagljene prozore i potočiće kiše koji su priječili pogled na vanjski svijet. Umjesto toga, samo se sklupčao na mome krilu. Doimao se umornim. Tijelo mu je odavalo da je iscrpljen. Pogledavši mu u oči, vidio sam da je pomalo omamljen, kao da napola spava. Svakako nije bio onako uobičajeno živahan.

Ipak, tek kad smo skrenuli iz Tottenham Court Rooda, stanje mu se značajno pogoršalo. Srećom, dotad je kiša bila malo popustila i mogao sam gacati kroz sporedne uličice u smjeru Covent Gardena. Nije to bio lagan put, neprestano sam poskakivao kako bih izbjegao veće lokve i gigantske kišobrane koji su me svako malo salijetali.

Prolazeći ulicom Neal, najednom sam postao svjestan kako se Bob čudno ponaša na mom ramenu. Umjesto da kao i inače sjedi mirno, stalno se trzao i vrpeljio.

»Jesi li dobro tamo gore, družo?« upitao sam usporivši.

Iznenada se strahovito uznemirio i stao ispuštati čudne zvukove, kao da se guši ili pokušava pročistiti grlo. Bio sam uvjeren da će skočiti ili pasti pa sam ga spustio na pločnik kako bih provjerio što nije u redu. No, prije nego što sam uspio i kleknuti, počeo je povraćati. Nije to bilo ništa kruto, samo žuč. Ali nije prestajao. Mogao sam vidjeti kako mu se tijelo grči dok je hroptao i pokušavao izbaciti ono što mu je izazvalo mučninu, ma što to bilo. Na trenutak-dva pitao sam se jesam li sam kriv za ovo stanje jer sam onako krivudao ulicama.

Ali onda je ponovno stao povraćati, kašljucajući i izbacujući još više žuči. Bilo je sasvim očito kako se radi o nečem ozbiljnijem od obične kinetoze, odnosno bolesti kretanja. Vrlo brzo nije imao više što za izbaciti, što je bilo neobično s obzirom na to da je dobro jeo i sinoć i jutros. U tom sam trenutku shvatio da mora biti u pitanju nešto drugo. Mora da je već ranije toga dana osjećao mučninu, čak i prije nego što smo napustili stan, vjerojatno dok je bio dolje u dvorištu obavljajući nuždu. Sigurno mu je bila muka i tijekom vožnje

autobusom, sinulo mi je. Krivio sam sebe što nisam to ranije primijetio.

Čudno je kako čovjek reagira u ovakvim situacijama. Siguran sam da su se u meni probudili instinkti kao što bi u svakom roditelju, ali i vlasniku kućnih ljubimaca. Svakojake sulude, čak i proturječne, misli rojile su mi se glavom. Je li jutros pojeo nešto što mu je naškodilo? Je li progutao nešto u stanu ili je bila riječ o nečem opasnijem? Hoće li mi sad uginuti, tu pred nosom? Čuo sam priče kako bi mačke kolabirale pred vlasnicima nakon što bi slučajno popile nekakvo sredstvo za čišćenje ili se ugušile komadićem plastike. U trenutku mi je u glavi bljesnuo prizor Boba kako je uginuo. Uspio sam se nekako pribрати prije nego što mi misli nisu sasvim podivljale.

Ma daj, James, budi razuman, rekao sam sebi. Znao sam da sve to povraćanje, kao i činjenica da više nije imao što za povratiti, znači da je dehidrirao. Ako ništa ne poduzmem, mogao bi oštetiti jedan od organa. Zaključio sam da bi bilo pametno nabaviti nešto hrane, i važnije - vodu. Zato sam ga podigao i nosio u rukama dok smo nastavili prema Covent Gardenu i obližnjoj trgovini. Nisam uza se imao mnogo novca, ali skupio sam dovoljno da mu kupim tekući obrok od piletine koji je volio i nešto mineralne vode. Nisam želio riskirati i dati mu vjerojatno kontaminiranu vodu iz slavine. To bi mu moglo samo još dodatno pogoršati stanje.

Nosio sam ga sve do Covent Gardena i smjestio na pločnik blizu našeg uobičajenog mjesta. Izvukao sam iz ruksaka Bobovu zdjelicu i žlicom izvadio piletinu.

»Izvoli, družo«, rekao sam pomilovavši ga kad sam spustio zdjelicu ispred njega.

Obično bi smjesta navalio i slistio porciju u tren oka, ali ne i danas. Umjesto toga, samo je stajao i neko vrijeme gledao prije nego što je odlučio kušati. Čak je i tada bio prilično neodlučan. Samo bi tu i tamo nešto gricnuo. Pojeo je samo hladetinu, a meso nije ni dotaknuo. I ponovno su u meni zazvonila zvona na uzbunu. Ovo nije bio Bob kojeg sam poznao i volio. Nešto definitivno nije bilo kako valja.

Nevoljko sam se natjerao da počnem prodavati časopis. Trebalo nam je barem nešto novca da preživimo idućih nekoliko dana, naročito ako budem morao odvesti Boba veterinaru i platiti za neke lijekove. Ali nisam radio sa srcem. Bio sam više zaokupljen

motrenjem Boba nego što sam nastojao privući pažnju prolaznika. Ležao je tamo, miran kao bubica, nezainteresiran za bilo što. Nije bilo čudno što se nije previše ljudi zaustavilo pored nas i dalo nam donaciju. Skratio sam radni dan, odustavši nakon manje od dva sata. Bob više nije imao mučninu, ali sasvim sigurno nije bio u redu. Morao sam ga odvesti doma na toplo i suho.

Rekao bih da sam, sve do tog dana, imao sreću s Bobom. Sve otkako sam ga primio pod svoj krov, zdravlje mu je bilo besprijekorno. Bio je u vrhunskoj formi. U početku je imao buhe, ali takvo što se i očekuje kod uličnih mačaka. Kako sam se za to pobrinuo i na vrijeme mu dao lijekove protiv nametnika, nije imao nikakvih zdravstvenih tegoba.

Tu i tamo bih ga odveo do mobilne veterinarske stanice Plavog križa na Islington Greenu, gdje sam ga odveo i na mikročipiranje. Veterinari i tehničarke već su ga dobro poznavali i uvijek bi primijetili kako je u dobrom stanju. Zato je ovo za mene bilo nepoznat teritorij. Bio sam prestravljen da nije riječ o nečemu ozbiljnom. Dok je ležao na mome krilu u autobusu na putu do Tottenhama, osjetio sam kako me preplavljuju emocije. Jedva sam se uspijevao suspregnuti da ne briznem u plač. Bob mi je bio nešto najbolje što mi se dogodilo u životu. Pomisao da bih ga mogao izgubiti bila mi je strašna. Nisam je mogao izbaciti iz glave.

Kad smo stigli doma, Bob je smjesta krenuo prema radijatoru kamo se sklupčao i odmah zaspao. Nije se satima micao odatle. Te noći nisam oka sklopio od brige. Bio je previše slab da bi me mogao slijediti do kreveta i drijemao je ispred radijatora u dnevnoj sobi. Stalno sam se izvlačio iz kreveta kako bih ga provjerio. Došuljao bih se u mraku i osluškivao mu disanje. U jednom sam trenutku bio uvjeren da je prestao disati pa sam kleknuo i položio mu ruku na dijafragmu kako bih se uvjerio: nisam mogao povjerovati vlastitom osjećaju olakšanja kad sam shvatio da nježno prede.

Bio sam toliko kratak s novcem da sam jednostavno morao otići na posao idućeg dana. Bio sam u silnoj nedoumici. Trebam li ostaviti Boba samog u stanu? Ili bih ga trebao umotati i utopiti te odvesti sa sobom u centar grada kako bih ga mogao držati na oku?

Srećom, tog je dana vrijeme bilo puno bolje. Sunce se najzad odlučilo promoliti. A kad sam izišao iz kuhinje sa zdjelom pahuljica u

ruci, vidio sam Boba kako me gleda. Danas je izgledao malo življe, a kad sam mu ponudio malo hrane, stao ju je grickati s ponešto boljim apetitom.

Odlučio sam ga povesti sa sobom. Bio je tek početak tjedna pa sam svakako morao pričekati nekoliko dana prije nego što ga budem mogao odvesti na pregled u kombi Plavog križa. Zato sam odlučio malo pročačkati pa sam se uputio u obližnju knjižnicu gdje sam se sjeo za računalo i počeo pretraživati internet o Bobovim simptomima.

Zaboravio sam koliko je zapravo loša ideja pretraživati internetske medicinske stranice. Uvijek te zaspnu najgorim mogućim scenarijima.

Utipkao sam neke ključne riječi i nabasao na nekoliko stranica koje su mi se činile dovoljno pouzdane. Kad sam utipkao glavne simptome - letargija, povraćanje, gubitak apetita i još nekoliko - pojavila se sva sila mogućih bolesti.

Neke nisu bile toliko ozbiljne, primjerice, uzrok je mogao biti kuglica dlake ili čak teži oblik nadutosti. Ali onda sam stao pretraživati druge mogućnosti. Već su one koje su počinjale slovom A bile jezive, poput Addisonove bolesti, akutne upale bubrega ili, primjerice, trovanja arsenom. Kao da to nije bilo dovoljno zastrašujuće, druge su mogućnosti na dugačkom popisu navodile mačju leukemiju, kolitis, dijabetes, trovanje olovom, salmonelu i tonzilitis. A najgore od svega, barem što se mene ticalo, jedna je stranica navodila da bi to mogao biti prvi simptom raka crijeva.

Nakon kojih petnaestak minuta čitanja bio sam nervozan k'o sam vrag.

Odlučio sam promijeniti ključne riječi u pretrazi i potražiti najbolje načine za ublažavanje povraćanja. To je već bilo nešto optimističnije. Stranice koje sam čitao predlagale su unos tekućine, odmor i nadzor, što sam i imao u planu za iduća dva dana. Jednostavno ću ga neprestano držati na oku. Ako ponovno počne povraćati, jasno da ću ga smjesta odvesti veterinaru. A ako ne bude povraćao, u četvrtak ga svakako vodim u Plavi križ.

Idući dan sam odlučio ostati doma sve do kasnog popodneva kako bi se Bob mogao dobro odmoriti. Spavao je kao klada, sklupčan na svom omiljenom mjestu. Želio sam ga budno paziti. Izgledao mi je okej pa sam ga odlučio ostaviti na dva-tri sata i pokušati barem nešto prodati. Nisam imao previše mogućnosti.

Bauljajući ulicama što su vodile prema Tottenham Court Roadu i Covent Gardenu, ponovno sam postao svjestan vlastite nevidljivosti. Kad sam stigao na Covent Garden, svi su me samo pitali za Boba. Kad sam rekao ljudima da je bolestan, svi su bili iskreno zabrinuti. »Hoće li biti dobro?«; »Je li nešto ozbiljno?«; »Vodiš li ga veterinaru?«; »Može li ostati sam kod kuće?«

I tada mi je sinula jedna ideja. Sjetio sam se veterinarske tehničarke Rosemary. Njezin dečko Steve radio je u trgovini sa stripovima u blizini mjesta gdje smo Bob i ja nekad znali prodavati časopis. Često bismo navratili do njega i brzo smo se sprijateljili. Jednog dana je kod Stevea bila i Rosemary te smo zapodjenuli razgovor o Bobu.

Odlučio sam svratiti do tamo kako bih vidio ima li koga od njih dvoje. Srećom, u trgovini je bio Steve i dao mi je Rosemaryn broj telefona.

»Neće imati ništa protiv ako je nazoveš«, rekao je. »Naročito ako se radi o Bobu. Obožava ga.«

Kad sam potom s njom razgovarao, stala me je rešetati pitanjima.

»Što je jeo? Jede li ikad nešto drugo kad je vani?«

»Pa, nekad zna prekapati po koševima za smeće«, odgovorio sam.

Bila je to navika koje se nikad nije sasvim riješio. Bilo je to neizdrživo. Uhvatio bih ga kako u kuhinji trga vrećice za smeće. Morao sam ih na kraju staviti ispred ulaznih vrata. Bio je on ulični mačak. Možeš istjerati mačka s ulice, ali ulicu iz mačka nikad.

Mogao sam čuti olakšanje u njezinom glasu, kao da joj se upalila lampica.

»Hm«, rekla je. »To bi moglo biti objašnjenje.«

Predložila mi je neke probiotike, zatim neke antibiotike te nekakvu posebnu tekućinu kako bi mu se smirio želudac.

»Daj mi svoju adresu«, rekla je. »Dobacit ću ti ih kad budem prolazila biciklom.«

Bio sam zapanjen.

»Oh, nisam siguran da si to mogu priuštiti, Rosemary«, rekao sam.

»Ma ne brini, neće te ništa koštati. Samo ću ih pridodati drugim dostavama na tom području«, rekla je. »Večeras, može?«

»Da. Super«, rekao sam.

Bio sam ganut. Tako spontan i velikodušan čin nije nešto s čime sam se često susretao posljednjih godina. Povremeno nasilje, da; ljubaznost, ne. Bila je to jedna od najvećih promjena koje je Bob donio sa sobom. Zahvaljujući njemu, ponovno sam otkrio dobru stranu ljudske prirode. Ponovno sam počeo vjerovati ljudima.

Rosmary je bila dobra kao i njezine riječi. Nisam ni na čas u to posumnjao. Dovezla se biciklom ranije te večeri i odmah sam mu dao prvu dozu lijekova.

Bobu se nije svidio okus probiotika. Iskrivio je lice i malo ustuknuo kad sam mu dao žlicu.

»Nemaš sreće, stari moj«, rekao sam. »Da nisi zabijao njušku u koševu za smeće, ne bi morao uzimati ovo.«

Lijek je imao gotovo trenutačan učinak. Te je noći spavao mirno i bio puno življi idućeg jutra. Morao sam mu držati glavu u rukama kako bih bio siguran da će progutati probiotike.

Do četvrtka se prilično oporavio. Ali, zbog predostrožnosti, odlučio sam s njime skoknuti do kombija Plavog križa na Islington Greenu.

Dežurna tehničarka ga je odmah prepoznala i doimala se zabrinutom kad sam joj rekao da se Bob ne osjeća najbolje.

»Na brzinu ćemo ga pregledati, može?« rekla je.

Izvagala ga je i provjerila mu usnu šupljinu, a potom ga dobro ispipala po tijelu.

»Čini se da je sve u redu«, rekla je. »Mislim da se počeo oporavljati.«

Čavrljali smo još nekoliko minuta prije nego što sam otišao.

»Samo prestani kopati po tim koševima, Bobe«, rekla je tehničarka dok smo napuštali improviziranu kliniku.

Bobova bolest je ostavila dubok dojam na mene. Dotad mi se činio neuništivim. Nikad nisam ni pomišljao da bi se mogao razboljeti. Šokiralo me je otkriće da je i on smrtnik.

To je samo još više potaknulo odluku koja je već neko vrijeme sazrijevala u meni. Došlo je vrijeme da se u potpunosti očistim.

Dozlogrdilo mi je ovako živjeti. Dojadila mi je zatupljujuća rutina odlazaka u kliniku svakih dva tjedna, kao i svakodnevni odlasci u ljekarnu. Iscrpio me je neprestani osjećaj da bih svaki čas mogao ponovno zaglibiti u ovisnosti.

Zato sam za idućeg posjeta svome savjetniku, upitao za mogućnost skidanja s metadona i poduzimanje posljednjeg koraka prema potpunom odvikavanju. Već smo i prije o tome razgovarali, ali mislim da me nikad nije shvaćao suviše ozbiljno. Danas je, pak, mogao uvidjeti da sam prilično ozbiljan.

»Neće biti lako, James«, rekao je.

»Aha, to znam.«

»Morat ćeš uzimati lijek Subutex. Zatim možemo početi polako smanjivati dozu kako bi nakon određenog vremena mogao sasvim prestati«, nastavio je.

»Okej«, odvratio sam.

»Prijelaz može biti gadan, možeš imati ozbiljne apstinencijske simptome«, rekao je nagnuvši se naprijed.

»To je moj problem«, rekao sam. »Ali želim to učiniti. Želim to zbog sebe i zbog Boba.«

»Okej, onda, pokrenut ću postupak i početak ćemo za nekoliko tjedana.«

Prvi put nakon tko zna koliko godina, osjećao sam kako vidim najtanji snop svjetlosti na kraju vrlo mračnog tunela.

PETNAESTO POGLAVLJE

Crna lista

Mogao sam osjetiti da nešto nije u redu istog časa kad sam stigao na štand koordinatora u Covent Gardenu jednog vlažnog, hladnog ponedjeljka ujutro. Nekoliko drugih kolportera se motalo tu u blizini, tapkajući nogama u mjestu ne bi li se ugrijali i ispijajući čaj iz kartonskih šalica. Kad su ugledali mene i Boba, stali su se došaptavati i dobacivati mi prijeteće poglede kao da sam kakav uljez.

Kad se koordinatorica Sam pojavila iza distribucijskih kolica gdje je preslagivala svežnjeve časopisa, smjesta je uperila prst u mene.

»James, moram porazgovarati s tobom«, strogo je rekla.

»Naravno, u čemu je problem?« upitao sam prišavši joj s Bobom na ramenu.

Gotovo bi ga uvijek pozdravila i podragala, ali ne i danas. »Imam jedan prigovor na tebe. Zapravo, više prigovora.«

»Zašto?« upitao sam.

»Nekoliko kolportera je reklo da zalaziš na tuđi teren. Uočen si nekoliko puta na području oko Covent Gardena. Znaš da time kršiš pravila.«

»To nije istina«, rekao sam, ali ona je samo podigla dlan kako bi me na klasičan način ušutkala.

»Nema smisla prepirati se sa mnom. Uprava želi da odeš do njih na razgovor.«

Pretpostavio sam da je to bilo sve i krenuo sam prema svežnjevima časopisa koji su netom stigli.

»Žao mi je, ali ne možeš otkupljivati nove časopise sve dok ne riješiš problem tamo u Vauxhallu.«

»Molim? Znači danas ne mogu dobiti niti jedan časopis?« prosvjedovao sam. »Kako ću zaraditi novac za sebe i Boba?«

»Žao mi je, ali suspendiran si dok ne riješiš problem s upravom.«

Bio sam silno uzrujan, ali ne i sasvim iznenađen. Stvari su se kuhale već neko vrijeme.

Jedno od glavnih pravila koje valja poštovati kao prodavač Big Issuea jest da se strogo držiš prodavanja na svom određenom prodajnom mjestu. Ne smiješ prodavati na tuđem. I ne smiješ »vrludati«, odnosno prodavati dok hodaš ulicom. Apsolutno sam se slagao sa svim tim pravilima. Ne bih ni sam volio da mi se netko počne motati oko mog prodajnog mjesta i mahati s primjerkom Big Issuea. Bilo je to najpoštenije i najjednostavnije pravilo u londonskoj vojsci kolportera.

Ali tijekom proteklih nekoliko mjeseci nekoliko se kolportera požalilo da »vrludam«. Zaključili su da su me vidjeli kako prodajem časopis dok hodam uokolo s Bobom. To, dakako, nije bila istina, ali bilo mi je jasno zašto su to mogli pomisliti.

Hodanje po ulicama s Bobom oduvijek je podrazumijevalo neprestano zastajanje. Kamo god bismo pošli u Londonu, svakih nekoliko metara bi nas netko zaustavio želeći ga pomilovati, obratiti mu se ili ga fotografirati.

Jedina razlika je bila što bi sad usput netko zatražio i primjerak Big Issuea.

Kako sam objasnio drugim kolporterima, to me je znalo dovesti u zbilja nezgodne situacije. Ono što sam pritom tehnički mogao reći bilo je: »Žao mi je, ali morat ćete svratiti do mog prodajnog mjesta, ili kupiti primjerak od najbližeg kolportera.« Ali znao sam kakav bi bio krajnji ishod: potencijalni kupac bi odustao, što nikome u konačnici ne bi koristilo.

Nekoliko kolportera s kojima sam razgovarao imali su razumijevanja za to. Nekolicina drugih, međutim, nisu.

Odmah sam pretpostavio tko me je prijavio. Nisam zato trebao biti genij.

Otprilike mjesec dana prije nego što mi je Sam izdala zabranu prodaje; prolazio sam niz Long Acre, pored trgovine Body Shop gdje je bilo prodajno mjesto kolportera koji se zvao Geoff. Gordon Roddick, čija je supruga Anita utemeljila Body Shop, otpočetak je bio tijesno povezan s Big Issueom, tako da su pred njegovim trgovinama uvijek bili kolporteri. Površno sam poznao Geoffa i taj dan sam ga

pozdravio u prolazu. Ali onda, nekoliko trenutaka kasnije, stariji par Amerikanaca zaustavio je mene i Boba na ulici.

Bili su izrazito ljubazni, klasični bračni par s američkog Srednjeg zapada.

»Oprostite, gospodine«, rekao je suprug, »ali bi li mogao snimiti fotografiju vas i vašeg kompanjona? Naša kći obožava mačke i silno bi je razveselilo kad bi vidjela tu fotografiju.«

Bio sam više no sretan da im udovoljim. Nitko me nije nazvao gospodinom već godinama - ako i ikad!

Toliko sam se navikao pozirati turistima da sam usavršio nekoliko poza u kojima je Bob najbolje izgledao. Podigao bih ga na desno rame i okrenuo mu lice prema objektivu, glavu mu priljubivši uz svoju. Tako sam učinio i tog jutra.

Par Amerikanaca je bio presretan. »Joj krasno, ne mogu vam dovoljno zahvaliti. Naša kći će biti naprosto oduševljena ovom fotografijom«, rekla je žena.

Nisu se prestajali zahvaljivati te su ponudili kupiti primjerak časopisa. Uljudno sam odbio i pokazao na Geoffa koji je bio udaljen nekoliko metara.

»On je službeni kolporter Big Issuea za ovo područje pa biste trebali kupiti od njega«, rekao sam.

Oni su se predomislili i krenuli dalje. Ali onda, taman na odlasku, žena se nagnula prema meni i tutnula mi pet funti u šaku.

»Izvolite«, rekla je. »I počastite sebe i svog divnog mačka.«

Bila je to jedna od onih klasičnih situacija u kojim se percepcija i stvarnost potpuno sukobljavaju. Svatko tko je bio na licu mjesta mogao je vidjeti da nisam tražio novac te da sam ih svojski pokušao uputiti na Geoffa. Njemu je, s druge strane, izgledalo kao da sam uzeo novac bez da sam im prodao časopis, još nešto što je bilo strogo zabranjeno, a k tomu i još više zgriješio rekavši im da ga zaobiđu.

Odmah sam znao da je to izgledalo loše pa sam otišao do njega i pokušao mu objasniti. No bilo je prekasno. Počeo je obasipati uvredama mene i Boba prije nego što sam mu se uspio i približiti. Znao sam da Geoff ima gadnu narav i da je se ne libi pokazati. Nisam želio riskirati. Bio je toliko bijesan da nisam niti pokušao

raspravljati nego sam krenuo dalje svojim putem i ostavio ga na miru.

Uskoro je bilo prilično očito da je incident morao postati, pa, velika stvar među kolporterima Big Issuea. Nakon toga su vjerojatno pokrenuli kampanju protiv mene.

Počelo je sa zlobnim primjedbama.

»Opet vrludaš danas, je li?« rekao mi je ironično jedan kolporter kad sam jednog jutra prolazio pored njegovog prodajnog mjesta. No, barem je bio donekle pristojan.

Drugi kolporter, u blizini St Martins Lanea, bio je puno izravniji.

»Čiju ćete zaradu ti i ta tvoja mačketina danas oteti?« zarežao je na mene.

Opet sam pokušao objasniti situaciju, ali kao da sam govorio zidu. Bilo je očito da me kolporter tračaju među sobom, donoseći sasvim pogrešne zaključke.

Isprva se nisam previše brinuo, ali situacija je ubrzo eskalirala.

Nedugo nakon incidenta s Geoffom, počeli su mi prijetiti i ostali kolporter, često u pripitom stanju. Kolporter Big Issuea ne bi nipošto smjeli piti tijekom radnog vremena. Bilo je to jedno od najosnovnijih pravila. Ali, većina njih su bili alkoholičari i uvijek su imali limenku piva u džepu. Drugi bi skrivali pljoskice s nečim jačim i tu i tamo otpijali iz nje kako bi lakše izdržali hladnoću. Moram priznati: i sam sam jednom to učinio, jednog osobito hladnog dana. Ali ovi dečki su bili drukčiji. Bili su pijani kao čep.

Jednog dana Bob i ja smo šetali trgovom kad se jedan od njih zaletio prema nama, frfljajući i mlatarajući rukama.

»Ti vražji gade, jebeno ćemo te srediti«, rekao je. Volio bih kad bih mogao reći da je to bio izoliran slučaj, ali slično se počelo ponavljati gotovo svakoga tjedna.

Konačni zaključak da nešto doista nije u redu sinuo mi je jednog popodneva kad sam se vrzmao oko štanda koordinatora na Covent Gardenu. Samin kolega Steve često bi je znao zamijeniti u popodnevnoj smjeni.

Uvijek je bio dobar prema Bobu. Mislim da se nisam previše sviđao Steveu, ali uvijek bi se razgalio kad bi vidio Boba. Toga dana, međutim, bio je neugodan prema obojici.

Sjedio sam na klupi i gledao svoja posla kad mi je prišao Steve.

»Da se mene pita, ti ne bi prodavao«, rekao je s primjetnom zlobom u glasu. »Što se mene tiče, ti si najobičniji prosjak. To je ono što ti i taj tvoj mačak zapravo radite.«

Ovo me je strahovito uzrujalo. Prešao sam toliki put i toliko sam se silno trudio uklopiti u obitelj Big Issuea na Covent Gardenu. Po tko zna koji put pokušao sam objasniti što se događa kad sam s Bobom, ali uzalud. Kao da bi im na jedno uho ušlo, a na drugo izišlo.

Stoga, kako rekoh, nisam bio suviše začuđen kad mi je Sam objavila vijest da moram otići do uprave. Ali svejedno mi se zavrtjelo u glavi.

Udaljio sam se od Covent Gardena, zbunjen i prilično ošamućen. Stvarno nisam znao što ću sad kad sam dospio na »crnu listu«.

Te noći smo Bob i ja pojeli našu večeru, a onda otišli ranije na počinak. Sad je već dobrano zahladnjelo, a s ovako beznadnom financijskom situacijom nisam želio previše trošiti struju. Zato sam se, dok se Bob sklupčao u podnožju kreveta, ušuškao ispod pokrivača očajnički pokušavajući smisliti što i kako dalje.

Nisam imao pojma što zapravo znači suspenzija. Možda mi je zauvijek zabranjeno prodavati? Ili je to bila tek packa po prstima? Nisam imao blage veze.

Dok sam tako ležao, u meni su navirala sjećanja na nepravdu zbog koje sam morao prestati sa sviranjem na ulicama. Nisam mogao podnijeti pomisao da mi je drugi put zaredom, zbog tuđih laži, oduzeto pravo da zaradim za koranicu kruha.

Ovaj put mi se nepravda činila još većom. Dotad nisam upadao u nevolje, za razliku od brojnih drugih kolportera Big Issuea koje sam viđao oko Covent Gardena i koji su učestalo kršili pravila, stalno se prepirući sa Sam i ostalim koordinatorima.

Znao sam jednog tipa koji je bio ozloglašen među svim prodavačima časopisa. Bio je to krupni, jezičavi lik vrlo gadne naravi; doslovce bi režao na ljude, i to zbilja zastrašujućim glasom. Naročito bi se znao okomiti na žene, prilazeći im s riječima: »Ajde, mala, kupi časopis.« Bilo je to gotovo kao da im je prijetio. »Kupi časopis, ili...«

Navodno je imao običaj smotati časopis i onda ga u prolazu ljudima ugurati u torbu. Čuo sam i da bi ih potom zaustavio i govorio: »To će biti dvije funte, molim lijepo«, a onda bi ih slijedio sve dok mu na koncu ne bi dali novac samo kako bi ga se riješili. Takvo ponašanje

šteti svima nama. Žrtve bi uglavnom odmah odbacile časopis u najbliži koš za smeće. Novac koji su mu davali ionako nije trošio na hranu. Pričalo se, naime, da je taj grubijan ovisnik o kocki i ostali su kolporteru govorili kako bi sve odmah istresao u poker-automate.

On je, recimo, očito prekršio toliko osnovnih pravila da je to bilo suludo, pa ipak, koliko mi je bilo poznato, nikad nije bio pozvan na red.

Kakav god da sam prekršaj navodno počinio, nije se mogao s time usporediti. Uostalom, ovo je prvi put da sam za nešto bio prijavljen. Sigurno će mi to ići u prilog? Sigurno neće biti jedan prekršaj - i letiš vani? Ali, jednostavno nisam znao. Što je bio razlog zašto sam počeo paničariti.

Što sam više razmišljao o tome, sve sam se više osjećao zbunjenim i bespomoćnim. Ali znao sam da ne mogu sjediti prekriženih ruku. Zato sam odlučio kako ću iduće jutro najnormalnije izići i jednostavno pokušati objasniti situaciju koordinatoru u drugom dijelu Londona. Bio je to rizik, znam, ali zaključio sam da vrijedi pokušati.

Kao prodavač Big Issuea vrlo brzo upoznaš sve koordinatore u gradu i cijelu mrežu zaposlenika, naročito oko ulica Oxford i Liverpool te King's Crossa. Zato sam odlučio okušati sreću tamo u ulici Oxford gdje sam još prije upoznao nekoliko ljudi.

Stigao sam do štanda nešto prije podne i pokušao biti što diskretniji. Pokazao sam iskaznicu i kupio svežanj od dvadeset primjeraka. Momak je bio zaokupljen drugim stvarima pa jedva da me je i zamijetio. Ipak, nisam se predugo zadržavao kako mu ne bih pružio priliku. Samo sam se uputio prema mjestu gdje nije bilo ni traga nekom drugom prodavaču i odlučio pokušati.

U svemu tome, bilo mi je strahovito žao Boba. Bio je prilično nervozan i doimao se izgubljenim, što je bilo razumljivo. Volio je rutinu, uživao je u stabilnosti i predvidljivosti. Nije želio da mu kaos još jednom zavlada životom. Kao ni ja, iskreno govoreći. Mora da se pitao zašto je naša svakodnevna rutina tako iznenada i neobjašnjivo promijenjena.

Toga sam dana uspio prodati pristojan broj primjeraka - što sam ponovio i sutradan. Cijelo vrijeme sam mijenjao položaj, zamišljajući kako mi je za petama tim Big Issuea. Znao sam da je to bilo

nelogično i pomalo blesavo, ali bio sam paranoičan i prestravljen pomišlju da bih mogao ostati bez posla.

Glavom su mi jurcali prizori kako me odvlače pred nekakav odbor i oduzimaju iskaznicu te potom izbacuju na ulicu. »Zašto nam se ovo događa?« rekao sam Bobu dok smo jedne večeri odlazili prema autobusu. »Nismo ništa loše napravili. Zašto nas jednostavno ne ostave na miru?« Pomirio sam se s time da ću idućih nekoliko tjedana morati iskušavati sreću u drugim londonskim četvrtima, nadajući se da koordinatori neće otkriti da sam persona non grata.

Sjedio sam pod slomljenim starim kišobranom na ulici u blizini stanice Victoria jednog subotnjeg popodneva, kad sam napokon priznao sebi da sam pogriješio. Pa, pravo govoreći, Bob je bio taj koji mi je na to ukazao.

Kiša je lila kao iz kabla gotovo već četiri sata i jedva da se itko zaustavio kako bi kupio časopis. Nisam im mogao zamjeriti. Samo su željeli čim prije pobjeći od potopa.

Kako smo počeli prodavati ranije tog popodneva, jedini koji su pokazali nekakvo zanimanje za mene i Boba bili su zaštitari okolnih zgrada pred kojima smo se zaustavljali ne bismo li pronašli zaklon od pljuska.

»Žao mi je, momak, ali ne možeš ostati ovdje«, redovito bi govorili monotonim glasom.

Pronašao sam kišobran odbačen u košu za smeće i odlučio ga upotrijebiti u posljednjem pokušaju da spriječim još jednu katastrofu tog dana. Nije mi uspjelo.

Dotad sam već mjesec dana uspješno prodavao časopis na prodajnim mjestima mnogih kolportera. Oprezno sam birao kome ću prići i kad god bih imao priliku, nagovorio bih nekog kolportera da otkupi časopis od mene. Mnogi su znali tko sam. Ali bilo je dovoljno i onih koji nisu znali da sam pod suspenzijom pa su od mene otkupljivali svežnjeve od deset i dvadeset primjeraka kako bi mi progledali kroz prste. Nisam im želio stvarati nevolje. Ali, kako nisu znali da mi je zabranjen rad, nitko ih nije mogao ni ukoriti. Zaključio sam da je situacija sigurna. Nakon svega što sam pretrpio posljednjih nekoliko mjeseci, samo sam želio zaraditi za kruh i skrbiti o Bobu.

Nije nam baš sjajno išlo, međutim. Najveći problem bio je pronalazak dobre lokacije, najčešće zato što većina tih mjesta nisu bila ovlašteni prodajni punktovi. Bob i ja selili smo se od ugla do ugla oko ulice Oxford, Paddingtona, King's Crossa, Eustona i obližnjih stanica podzemne željeznice. Jednog dana, nakon što me je isti policajac triput zamolio da odem nekamo drugdje, dobio sam polu-službeno upozorenje da će me idući put privesti. Nisam želio ponovno prolaziti to iskustvo.

Bio je to začarani krug. Vodio sam računa o tome da se držim podalje od glavnih prodajnih mjesta i pokušavao odlaziti na ona koja su bila pomalo zabačena, ali zato sam jedva uspijevao prodati koji primjerak, čak i s Bobom. Big Issue nije slučajno odredio svoja glavna prodajna mjesta. Točno su znali na kojim će se područjima časopis prodavati - a na kojima neće. A to su bila upravo ona područja na kojima sam operirao.

Bob je i dalje privlačio prolaznike, dakako, ali lokacija jednostavno nije bila dobra. Neizbježno, to je me udarilo po džepu i otežalo mi upravljanje financijama. Štoviše, te večeri sam dotaknuo samo dno. Ostalo mi je nekih petnaestak primjeraka i znao sam da ih neću uspjeti prodati te da u ponedjeljak, kad iziđe novi broj, više neće biti aktualni. Bio sam u nevolji.

Kad se počela spuštati noć, a kiša nije prestajala padati, rekao sam sebi da ću probati na još nekoliko mjesta u nadi da ću rasprodati preostale primjerke. Nisam pomišljao na Boba, međutim.

Sve dotad, bio je miran kao bubica, stoički podnoseći sve, čak i tijekom ovog najsumornijeg dana. Podnosio je i redovito zapljuskivanje automobila i ljudi u prolazu, iako sam znao da mrzi biti mokar i na hladnoći. Ali kad sam pokušao stati i sjesti na prvom uličnom uglu koji sam uočio, odbio se zaustaviti. Bilo je izuzetno rijetko da navlači uzicu poput psa, ali upravo je to radio.

»Okej, Bobe, skužio sam, ne želiš se ovdje zaustavljati«, rekao sam misleći kako mu se jednostavno ne sviđa lokacija. Ali kad je isto to ponovio na idućem mjestu, a onda opet i na idućem, napokon mi je sinulo.

»Želiš poći doma, Bobe, zar ne?« rekao sam. Još uvijek je navlačio uzicu, ali kad je čuo moje riječi, usporio je i gotovo neprimjetno nagnuo glavu prema meni, uputivši mi mačju verziju podignute

obrve. Zatim se zaustavio i uputio mi poznati pogled kojim mi je poručio kako želi da ga podignem.

U tom sam času donio odluku. Sve dosad, Bob je bio poput stijene, bio mi je odan i ostao je uz mene unatoč činjenici da je posao zapinjao i da mu je zdjela zbog toga bila nešto manje puna. To mi je samo još više dokazalo njegovu privrženost. Sad sam ja morao pokazati odanost i pokušati ispraviti nesporazum s upravom Big Issuea.

Znao sam da je to bila ispravna odluka. Prodaja časopisa Big Issue bila je za mene veliki iskorak. Odavno nisam imao takav poticaj, odnosno, sve otkako je Bob došao u moj život. Jednostavno sam morao raščistiti situaciju s njima. Nisam ih mogao više izbjegavati i morao sam se suočiti s problemom, kako zbog Boba, tako i zbog sebe. Nisam mu to više mogao raditi.

I tako sam se idućeg jutra, u ponedjeljak, lijepo istuširao, odjenuo pristojnu košulju i zaputio u Vauxhall. Poveo sam i Boba sa sobom kako bi mi pomogao objasniti slučaj.

Zapravo, nisam znao što mogu očekivati. Najgori scenarij, jasno, bio bi da mi oduzmu iskaznicu i zabrane prodaju časopisa, što bi bilo strahovito nepravедno. Ali znao sam da moram biti na neki način kažnjen ako me uistinu okrive za »vrludanje«. Nadao sam se svim srcem da ću ih uspjeti uvjeriti u suprotno.

Stigavši u urede Big Issuea, objasnio sam razlog dolaska te mi je rečeno da pričekam.

Bob i ja smo sjedili nekih dvadesetak minuta prije nego što su nas pozvali. Mlađahan tip i starija žena odveli su nas do bezličnog ureda i zamolili da zatvorim vrata za sobom. Zadržao sam dah, očekujući najgore.

Tada su me zasuli drvljem i kamenjem. Tvrdili su da sam prekršio nekoliko osnovnih pravila.

»Dobili smo pritužbe da si vrludao i prosio«, izjavili su.

Znao sam tko se žalio, ali nisam ništa rekao. Znao sam da ovo ne smijem pretvoriti u osobni sukob. Kolporter i su se trebali držati zajedno, i započnem li tužakati druge kolege, neću ništa postići. Umjesto toga, pokušao sam objasniti kako je teško s Bobom prolaziti Covent Gardenom a da mi netko ne ponudi novac za časopis.

Naveo sam nekoliko primjera, kao kad me je pred pubom zaustavila nekolicina mladića i divila se Bobu pa su mi ponudili pet funti za tri primjerka časopisa. U tom je broju bio intervju s glumicom koju su voljeli, rekli su.

»Takve mi se stvari stalno događaju«, rekao sam im. »Ako me netko zaustavi pred pubom, bilo bi jednostavno nepristojno da mu odbijem prodati primjerak.«

Slušali su s razumijevanjem i kimali glavom na neke činjenice koje sam istaknuo.

»Jasno nam je da Bob privlači pažnju. Razgovarali smo s nekolicinom kolportera koji su potvrdili da je magnet za ljude«, rekao je mladić s nagovještajem simpatije u glasu.

Ali kad sam dovršio s iznošenjem obrane, nagnuo se naprijed i objavio mi lošu vijest. »Pa, ipak ćemo ti morati dati usmeni ukor.«

»Oh, okej. Usmeni ukor, što to znači?« upitao sam iskreno iznenađen.

Pojasnio je da mi time neće zabraniti prodaju časopisa. Ali da bi se situacija mogla promijeniti ako me ponovno netko optuži za isti prekršaj.

Poslije sam se osjećao pomalo blesavo. Usmeni ukor nije bio ništa naročito. Shvatio sam da sam se potpuno uspaničio i, tipično, odmah zaključio ono najgore. Nije mi bilo jasno što će se dogoditi. Bio sam prestravljen mogućnošću da izgubim posao. Prizori kako se nalazim pred nekakvim odborom koji mi oduzima iskaznicu i izbacuje me bili su samo djelić onoga što sam zamišljao. Nisam shvaćao da stvari zapravo nisu toliko ozbiljne.

Vratio sam se na Covent Garden kako bih vidio Sam, osjećajući se pomalo neugodno zbog svega što se dogodilo.

Kad je ugledala mene i Boba, značajno se nasmiješila.

»Nisam bila sigurna hoću li ikad više vidjeti vas dvojicu«, rekla je. »Jesi li riješio situaciju u upravi?«

Objasnio sam joj što se dogodilo. Zatim sam predao list papira koji su mi dali na kraju sastanka.

»Izgleda da su te ponovno vratili na probni rad«, rekla je. »Nekoliko tjedana radit ćeš samo nakon 4 i 30 popodne, i to nedjeljom. Onda te možemo vratiti u normalnu smjenu. Samo se pobrini da ne ponavljaš pogreške. Ako netko priđe tebi i Bobu i želi kupiti časopis, reci mu da

ih nemaš kod sebe, a bude li očito da imaš, reci da su rezervirani za redovite kupce. I nemoj se previše prepirati s kolegama.«

Bio je to dobar savjet, jasno. Samo, nevolja je bila ta da će se drugi vjerojatno htjeti prepirati sa mnom. A tako je i bilo.

Jedne nedjelje popodne Bob i ja smo bili na putu do Covent Gardena kako bismo odradili nekoliko sati. S obzirom na ograničenja, morali smo ugrabiti svaku priliku.

Sjedili smo u blizini štanda koordinatora u ulici James kad sam najednom postao svjestan golemog i prilično prijetećeg prisustva. Bio je to tip koji se zvao Stan.

Stan je bio itekako poznat lik u krugovima Big Issuea. Godinama je radio za tvrtku. Nevolja je bila u tome što je bio pomalo nepredvidljiv. Kad je bio dobro raspoložen, znao je biti najljubazniji momak kojeg ste ikad upoznali. Sve bi učinio za tebe, što je mnogo puta i dokazao.

Više puta me je izvukao i dao mi nekoliko besplatnih primjeraka.

Međutim, kad je Stan bio loše raspoložen, ili još gore, pijan, znao je biti najgrintaviji, najsvadljiviji i najagresivniji davež na svijetu.

Ubrzo sam uvidio da je ova potonja verzija Stana sada stajala preda mnom.

Stan je bio krupan tip, visok najmanje metar i devedeset. Nadvio se nada mnom i zagrmio: »Ne bi smio biti ovdje, zabranjena ti je prodaja na ovom području.«

Mogao sam mu nanjušiti alkohol u dah, zaudaralo je kao iz bačve.

Morao sam ostati priseban.

»Ne, Sam je rekla da mogu dolaziti nedjeljom ili nakon 4 i 30 popodne«, rekao sam.

Srećom, drugi momak koji je radio sa Sam, Peter, bio je također tamo pa me je podržao, što je Stana još više izivciralo.

Odmaknuo se na trenutak, a onda se ponovno nadvio nad mene, zapahnuvši me alkoholnim parama. Sad je gledao Boba i to nimalo prijateljski.

»Da se mene pita, odmah bi pridavio tog tvog mačka«, rekao je.

Njegove su me riječi zbilja prestravile.

Da je krenuo prema Bobu, smjesta bih ga napao. Branio bih ga kao što majka brani dijete. To je ista stvar. Bob je bio moja beba. Ali znao

sam da bi to bila fatalna pogreška što se tiče uprave Big Issuea. Bio bi to kraj.

Zato sam na licu mjesta donio dvije odluke. Podigao sam Boba i krenuo na neko drugo mjesto. Nisam kanio raditi u blizini Stana kad je bio onako raspoložen. K tomu, odlučio sam otići iz Covent Gardena.

Čekala nas je teška borba. Bob i ja smo tamo imali bazu odanih kupaca i, uza sve ostalo, bilo je to zabavno mjesto za rad. Ali neizbježna je istina bila, međutim, da je postalo neugodno, čak i opasno mjesto za rad. Bob i ja smo se morali preseliti u dio Londona s manjom konkurencijom, negdje gdje nismo bili toliko poznati. Postojala je samo jedna očita mogućnost.

Nekad bih znao svirati oko stanice podzemne željeznice Angel u Islingtonu prije nego što bih otišao do Covent Gardena. Bila je dobra četvrt, doduše ne toliko popularna kao Covent Garden. Zato sam odlučio idućeg dana posjetiti tamošnjeg koordinatora, sjajnog momka koji se zvao Lee, a kojeg sam površno poznao.

»Postoji li šansa da mi ovdje pronađeš dobro prodajno mjesto?« upitao sam ga.

»Pa, prolaz Camden je prilično prometan, kao i Green, ali možeš pokušati pred stanicom podzemne, ako želiš«, rekao je. »Tamo nitko ne voli raditi.«

Imao sam osjećaj kao da se povijest ponavlja. Bilo je to kao u Covent Gardenu. Drugim su prodavačima Big Issuea stanice podzemne željeznice bile prava noćna mora, najgora moguća mjesta za prodaju časopisa. Imali su teoriju da ljudi u Londonu uvijek nekamo jure, nemajući vremena da uspore i odluče posegnuti u džep kako bi nešto kupili. Već moraju biti negdje drugdje, uvijek u žurbi.

Kako sam otkrio u Covent Gardenu, međutim, Bob je imao tu čarobnu sposobnost da ih uspori. Ljudi bi ga ugledali i najednom više ne bi bili u tako silnoj žurbi. Kao da im je pružao djelić olakšanja, djelić topline i prijateljstva u njihovim inače mahnitim, otuđenim životima. Siguran sam da je gomila ljudi kupovala Big Issue u znak zahvalnosti što bi im pružio takav trenutak. Zato sam više nego objeručke prihvatio ono što je navodno bilo loše prodajno mjesto, točno ispred ulaza u stanicu podzemne željeznice Angel.

Počeli smo istog tjedna. Ostavio sam Covent Garden ostalim kolporterima. Gotovo smo odmah uspjeli natjerati ljude da uspore i pozdrave Boba. Ubrzo smo nastavili tamo gdje smo stali u Covent Gardenu.

Nekoliko nas je ljudi prepoznalo. Jedne večeri, lijepo odjevena gospođa u poslovnom odijelu zastala je i malo se zamislila.»Zar vas dvojica ne radite na Covent Gardenu?» upitala je.

»Više ne radimo, gospođo«, odvratio sam uz osmijeh, »više ne radimo.«

ŠESNAESTO POGLAVLJE

Dobre duše Angela

Selidba na Angel Bobu je definitivno bila po volji; trebao sam samo promatrati govor njegovog tijela na putu do posla.

Kad bismo sišli iz autobusa na Islington Greenu, ne bi tražio da ga stavim na rame kao što je običavao u centru Londona. Umjesto toga, većinu bi jutara odvažno koračao ispred mene na uzici, niz prolaz Camden, pored trgovina s antikvitetima, kafića, puhova i restorana, pa niz ulicu Islington High i široku popločanu šetnicu oko ulaza u podzemnu željeznicu.

Katkad bismo morali otići do štanda koordinatora u sjevernom dijelu Greena, pa bismo krenuli drugim putom. U tom bi slučaju uvijek krenuo prečicom prema zatvorenom području s parkovima u srcu Greena. Čekao bih i gledao ga kako čeprka po grmlju, njušeći i tražeći glodavce, ptice ili bilo koje drugo siroto, nevino stvorenje na kojem bi mogao iskušati svoje predatorske vještine. Dotad je bio neuspješan, ali čini se da nije izgubio početni polet, zabijajući glavu u svaki kutak i procjep u okolici.

Kad bismo najzad dospjeli do njegovog omiljenog mjesta, nasuprot štandu s cvijećem i trafici u blizini jedne od klupa kod ulaza u podzemnu, stajao bi tamo i promatrao kako obavljam svoj ritual, spuštam torbu na pločnik i ispred nje stavljam jedan primjerak Big Issuea. Jednom kad bih dovršio, on bi se posjeo, polizao se i očistio od puta te pripremio za radni dan.

I samome mi se podjednako sviđalo naše novo radno okruženje. Nakon svih nevolja koje sam pretrpio na Covent Gardenu tijekom godina, Islington mi se činio kao novi početak za obojicu. Imao sam dojam kao da smo kročili u novo doba, i da će ovaj put to potrajati.

Angel je bio drukčiji od Covent Gardena i ulica oko West Enda na mnogo suptilnih načina. U centru Londona, ulice su danju uglavnom bile prepune turista, a navečer svima onima koji su se slijevali u West End, u tamošnje klubove i kazališta. Angel nije bio toliko

prometan, ali ipak je mnoštvo prolaznika svakodnevno naviralo iz stanice podzemne željeznice.

Ali razlika među ljudima je bila značajna. Još uvijek je tu bilo puno turista, jasno, mnogi su bili privučeni restoranima, kazalištem Sadler's Wells ili Islington Business Design Centerom.

No, ozračje je, također, bilo puno poslovnije; ili, u nedostatku bolje riječi, otmjenije. Svake večeri zamijetio bih horde ljudi u poslovnim odijelima kako izlaze i ulaze u stanicu podzemne. Loša vijest je bila ta da većina njih jedva da bi i zamijetila riđeg mačka kako sjedi pred ulazom u stanicu. Dobra vijest pak bila je da se gomila njih ipak zaustavljala jer bi ih Bob u trenu očarao. Odmah sam uočio da su napojnice u prosijeku bile nešto veće od onih u Covent Gardenu.

Stanovnici Angela također su bili velikodušniji na jedan drukčiji način od onih iz Covent Gardena. Gotovo odmah kad smo počeli prodavati Big Issue, ljudi su počeli donositi hranu za Boba.

Prvi put kad se to dogodilo, bio je naš drugi ili treći radni dan. Lijepo odjevena gospođa zaustavila se i stala s nama čavrljati. Pitala nas je hoćemo li sad svakodnevno biti ovdje, zbog čega sam postao malo sumnjičav. Zar će se na nešto požaliti? Bio sam sasvim u krivu, međutim. Idućeg dana pojavila se s malom vrećicom iz trgovine Sainsbury's s mačjim mlijekom i vrećicom mačje hrane.

»Izvoli, Bobe«, veselo je rekla smjestivši poslastice ispred Boba.

»Vjerojatno ću mu to dati večeras kad dođemo doma, ako nemate ništa protiv«, rekao sam zahvalivši joj.

»Naravno«, rekla je. »Najvažnije je da uživa u tome.«

Nakon toga, sve više i više domaćeg svijeta počelo je darivati Boba svakojakim sitnicama.

Naše prodajno mjesto bilo je nešto dalje niz ulicu od velikog supermarketa Sainsbury's. Ubrzo je postalo očito da ljudi, koji tamo odlaze u svakodnevnu kupovinu, usput kupuju i nešto čime bi počastili Boba. Zatim bi na povratku ostavljali svoje darove.

Jednog dana, svega nekoliko tjedana nakon našeg početka rada na Angelu, otprilike desetak ljudi mu je nešto kupilo. Do kraja dana, nisam imao kamo sa svim tim limenkama mačjeg mlijeka, vrećicama hrane, konzervama tunjevine i druge ribe što su se natiskale u moje ruksaku. Naposljetku sam sve morao ostaviti u jednoj velikog vrećici iz supermarketa. Kad sam se vratio u stan, napunio sam cijelu policu

u jednom od kuhinjskih ormarića. Bilo je tu hrane dovoljno za najmanje tjedan dana.

Još nešto što se značajno razlikovalo od Covent Gardena bilo je ponašanje osoblja podzemne željeznice. Na Covent Gardenu sam bio sam Nečastivi, gotovo da su me obožavali mrziti. Mogao bih na prste jedne ruke nabrojati s koliko sam se ljudi sprijateljio tijekom svih onih godina sviranja i prodavanja Big Issuea. Štoviše, nisam morao čak ni to. Mogao sam se sjetiti najviše dvoje.

Nasuprot tomu, osoblje stanice na Angelu od samog je početka bilo uistinu ljubazno i velikodušno prema Bobu. Jednog dana, primjerice, sunce je nemilosrdno pržilo. Živa je u jednom trenutku morala biti blizu 40 stupnjeva. Svi su hodali u kratkim rukavima iako je kalendarski već bila jesen. Znojio sam se kao lud u svojim crnim trapericama i crnoj majici.

Namjerno sam smjestio Boba u sjenu obližnje zgrade kako mu ne bi bilo prevruće. Znao sam da vrućina škodi mačkama. Nekih sat vremena nakon što smo se smjestili za rad, uskoro mi je postalo jasno da ću morati nabaviti nešto vode za Boba. No prije nego što sam uspio bilo što poduzeti, pojavila se žena iz stanice podzemne s lijepom, čistom metalnom posudicom punom vode. Smjesta sam je prepoznao. Zvala se Davika, jedna od službenica za prodaju karata, koja se dotad bezbroj puta zaustavila kako bi pozdravila Boba.

»Izvoli, Bobe«, rekla je pomilovavši ga po zatiljku dok je spuštala posudicu ispred njega. »Ne bismo htjeli da dehidriraš, zar ne?« dodala je.

Nije gubio vrijeme nego se bacio i za tili čas sve polizao.

Bob je oduvijek imao tu sposobnost da se sviđa ljudima, ali nikad me nije prestajalo iznenađivati koliko je bilo onih koji su mu bili istinski privrženi. Osvojio je ljude na Islingtonu za samo nekoliko tjedana. Bilo je to zaista zapanjujuće.

Dakako, nije sve bilo savršeno na Angelu. Na kraju krajeva, ovo je London. Nikad ne može sve biti med i mlijeko. Najveći problem je bio broj onih koji rade u blizini stanice podzemne željeznice. Za razliku od Covent Gardena, gdje su sve okolne ulice prštale životom, na Angelu je sve bilo koncentrirano oko stanice. Zbog toga je puno drugih uličnih radnika operiralo uokolo, počevši od onih koji su dijelili

besplatne časopise pa do onih koji su volontirali za razne dobrotvorne organizacije, takozvani »milosrdni otimači«.

Bila je to je jedna od najvećih promjena koje sam uočio otkako sam počeo raditi na ulici prije gotovo desetljeća. Konkurencija na ulicama bila je daleko veća nego tada. Volonteri su bili mahom poletni mladi ljudi koji su radili za dobrotvorne organizacije. Zadatak im je bio da oblijeću oko naizgled imućnih prolaznika i turista i pokušaju ih natjerati da saslušaju njihove monologe o dobročinstvu. Potom bi ih nastojali uvjeriti da potpišu za direktan prijenos sredstava sa svojih bankovnih računa. Bilo je to kao da te pljačkaju oni iz Karitasa - odatle im i ime: »milosrdni otimači«.

Neki su prikupljali sredstva za Treći svijet, drugi pak za medicinske svrhe, poput raka ili drugih bolesti kao što je cistična fibroza i Alzheimerova bolest. Nije mi nimalo smetalo to što se vrzmaju uokolo nego način kojim su maltretirali prolaznike. Imao sam svoju vlastitu spiku za prodaju Big Issuea, jasno. No nije bila ni blizu toliko nametljiva niti dosadna kao njihova. Slijedili bi ljude niz ulicu i tjerali ih na razgovor u kojem ovi nisu željeli sudjelovati.

Često bih svjedočio kako ljudi naviru iz podzemne i nalete na zid tih gnjavatora, obično u majicama drečavih boja, te bježe glavom bez obzira. Gomila njih bili su potencijalni kupci Big Issuea pa me je to strahovito živciralo.

Ako bi netko baš očito otjerao moje potencijalne kupce, prigovorio bih. Neki su imali razumijevanja. Poštovali su me i ostavljali mi dovoljno prostora za rad. No, drugi nisu.

Jednog dana sam se uvukao u žučnu raspravu sa studentom s busenom kovrčave kose kao u Marca Bolana, pjevača grupe T. Rex. Stvarno je živcirao ljude skakućući uokolo i hodajući uz njih dok su oni pokušavali umaknut! Odlučio sam porazgovarati s njime.

»Ej, stari, otežavaš posao ostalima koji rade ovdje«, rekao sam pokušavajući biti pristojan. »Možeš li se samo pomaknuti nekoliko metara dalje i ostaviti drugima malo prostora?«

On se narogušio. »Imam svako pravo biti ovdje«, rekao je. »Nećeš mi ti govoriti što da radim, i radit ću što hoću.«

Želio sam da me shvati pa sam ga odmah suočio s činjenicom da, dok on pokušava nešto na brzinu zaraditi kako bi popunio rupe u

svom studentskom budžetu, ja s druge strane pokušavam zaraditi kako bih platio račune i zadržao krov nad glavom za sebe i Boba.

Lice mu se malo objesilo kad sam mu to na taj način objasnio.

Ostali koji su mi stvarno dizali živce bili su oni koji su dijelili one besplatne časopise što se danas uvelike tiskaju. Neki od njih - poput StyleLista i ShortLista - zapravo su bili i kvalitetni pa su mi time prouzročili beskrajne probleme, od kojih se najjednostavniji sveo na pitanje: zašto bi itko od mene kupio časopis kad od ovih tamo mogu dobiti besplatne primjerke?

Zato, kad god bi netko od njih ušetao na moje područje, pokušao bih mu to objasniti. Rekao bih bez okolišanja: »Svi mi trebamo raditi, tako da mi moraš dati malo prostora da radim svoj posao, moraš biti barem dvadeset metara dalje od mene.« Ne bi uvijek upalilo, dakako, najčešće zato što veliki broj tih kolportera nije govorio engleski. Trudio sam se objasniti situaciju, ali nisu razumjeli što im pokušavam reći. Drugi jednostavno nisu željeli slušati moje pritužbe.

No, daleko najiritantnije osobe koje su radile na ulici oko mene bili su volonteri dobrotvornih organizacija koji bi se pojavili s onim golemim plastičnim kantama u koje su skupljali sredstva za kojekakve dobrotvorne akcije.

Dakako, podržavao sam većinu akcija za koje su pokušavali prikupiti novac: Afrika, zaštita okoliša, prava životinja. Sve su to bili sjajni, hvale vrijedni ciljevi. Ali, ako su priče koje sam načuo o tome koliko novca zapravo završi u džepovima nekih od ovih tipova bile istinite, nisam imao nimalo simpatija. Mnogo njih nije imalo ovlaštenja niti bilo kakvu akreditaciju. Kad bi malo bolje pogledao u njihove plastificirane iskaznice oko vrata, mogle su biti i s nekog dječjeg rođendana. Bile su kompletno amaterski izrađene.

Ipak, unatoč tomu, bio im je dopušten rad u stanicama podzemne željeznice, mjestima koja su bila apsolutno zabranjena zona za prodavače Big Issuea. Zbilja bi me razbjesnilo kad bih ugledao nekog od njih dolje u podzemnoj kako maltretira ljude. Katkad bi se namjestili točno ispred okretnih rampa. Kad bi izišli iz stanice, prolaznici i posjetitelji obično ne bi bili raspoloženi slušati još i momka koji prodaje Big Issue.

Bila je to, pretpostavljam, stanovita zamjena uloga. Na Covent Gardenu sam bio izopćenik koji se nije pridržavao propisanih

područja i pomalo zaobilazio pravila, a sad sam ja bio taj koji je sve to morao trpjeti.

Bio sam jedini ovlašteni kolporter na području oko stanice podzemne željeznice Angel. A radio sam na područjima gdje sam lako mogao zalutati na teren drugih prodavača - naročito kolportera dnevnih novina i cvjećara. Svi oni volonteri i ulični prodavači bezobzirno su kršili ta pravila. Pretpostavljam da će neki pomisliti kako je to ironično, ali katkad, moram priznati, nisam uspijevaao uvidjeti smiješnu stranu priče.

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

Četrdeset osam sati

Mladi liječnik na odjelu za liječenje ovisnosti o drogama nažvrljao je svoj potpis na dnu recepta i predao mi ga sa strogim izrazom na licu.

»Zapamti, uzmi ovo, a onda se vrati ovamo četrdeset i osam sati nakon što osjetiš simptome apstinencijske krize«, rekao je netremice me gledajući u oči. »Bit će gadno, ali bit će ti još gadjije ako se ne budeš pridržavao mojih uputa, okej?«

»Okej, shvatio sam«, kimnuo sam ustavši i krenuvši prema vratima njegove ordinacije. »Samo se nadam da ću uspjeti. Vidimo se za nekoliko dana.«

Pojavljivao sam se na svojim redovitim konzultacijama svakih dva tjedna već nekoliko mjeseci otkako smo prvi put razgovarali o mom skidanju s metadona. Mislio sam da sam spreman, ali savjetnici i liječnik očito nisu dijelili moje mišljenje. Svaki put kad bih došao, oni bi odgađali. Nisam dobivao nikakvo objašnjenje zašto je tomu tako. Sada su napokon zaključili daje došlo vrijeme: upravo ću poduzeti posljednji korak prema potpunom odvikavanju.

Recept koji mi je liječnik netom prepisao bila je moja posljednja doza metadona. Metadon je pomagao suzbiti moju ovisnost o heroinu. Ali dosad sam smanjio dozu do te mjere da je došao trenutak da ga zauvijek prestanem uzimati.

Kad idući put dođem ovamo, za nekoliko dana, dat će mi moju prvu dozu puno blažeg lijeka, Subutexa, koji će mi u potpunosti olakšati odvikavanje. Savjetnik je usporedio postupak sa prizemljenjem zrakoplova, što je po mom mišljenju bila izvrsna analogija. Tijekom sljedećih mjeseci polako će mi smanjivati dozu, sve do minimuma. Pritom ću se, rekao je, polako spuštati na zemlju te - nadao se - nježno sletjeti.

Dok sam čekao da mi tog dana recept bude prepisan, nisam naročito mozgao oko značenja svega toga. Bio sam previše

zaokupljen mislima o onome što me je čekalo idućih četrdeset i osam sati.

Liječnik mi je potanko objasnio što mogu očekivati. Skidanje s metadona nije bilo lako. Štoviše, bilo je neopisivo teško. Savladat će me drhtavica i takozvano cvokotanje, serija neugodnih fizičkih i mentalnih simptoma apstinencijske krize. Morao sam čekati da simptomi postanu prilično snažni prije nego što se budem mogao vratiti u kliniku kako bih dobio prvu dozu Subutexa. U suprotnom, riskirao sam još težu apstinencijsku krizu. Nisam mogao podnijeti pomisao na to.

U tom sam trenutku bio uvjeren da ću uspjeti. No, istodobno, imao sam taj jezivi uporni osjećaj da bih mogao pokleknuti i zateći se kako se pošto-poto želim domoći nečeg što će mi pomoći da se bolje osjećam. Ali stalno sam govorio sebi da moram to učiniti, da moram svladati tu posljednju prepreku. Inače će sve biti isto idućeg dana, i idućeg, i dan nakon toga. Ništa se neće promijeniti.

Napokon sam postao svjestan stvarnosti. Ovako sam živio već deset godina, i veći dio života mi je jednostavno procurio kroz prste. Potratio sam toliko vremena sjedeći i gledajući kako dani prolaze. Kad si ovisnik, minute postaju sati, a sati dani. Sve samo prolazi mimo tebe; vrijeme postaje nevažno, brineš samo o tome kako ćeš doći do idućeg šuta.

No tada počinje biti jezivo. Tada možeš samo misliti na to kako se domoći novca da nabaviš još. Postigao sam golem napredak otkako sam pao u bezdan heroinske ovisnosti. Uz pomoć djelatnika centra za odvikavanje uspio sam se vratiti na pravi put. Ali sad mi je jednostavno sve to dojadilo. Svakodnevni odlasci do ljekarne, posjeti centru svakih dva tjedna, dokazivanje da se ne drogiram. Bilo mi je dosta svega. Sada sam imao osjećaj da moram nešto poduzeti sa svojim životom.

Na određeni način otežao sebi inzistirajući na tome da sve prođem sam. Nekoliko puta su mi ponudili da odem na grupnu terapiju, ali meni se nije sviđao program odvikavanja u dvanaest koraka. Nisam mogao prolaziti kroz te kvazi-religijske stvari. Imao sam dojam da bih se tamo morao prepustiti nekoj višoj sili. To jednostavno nisam bio ja.

Shvatio sam da bih time sebi još više otežao život. Razlika je bila u tome što više nisam mislio da sam sam. Imao sam Boba.

Kao i obično, nisam ga poveo sa sobom u kliniku. Nisam ga želio voditi na to mjesto. Bio je to dio mogega života kojim se nisam ponosio, iako sam osjećao da sam postigao puno od mogeg prvog posjeta.

Kad sam stigao doma, bilo mu je drago što me vidi, naročito jer sam svratio u supermarket na putu do kuće i napunio punu vreću namirnica kako bismo preživjeli nekoliko idućih dana. Svatko tko se ikad pokušao riješiti neke ovisnosti, zna kako je to. Bilo da je riječ o duhanu, ili alkoholu, prvih četrdeset i osam sati je najteže. Toliko si navikao na svoju dozu da nisi u stanju misliti ni na što drugo. Kvaka je u tome da nečim drugim zaokupiš misli, očito, i nadao sam se da ću uspjeti. Bio sam jednostavno silno zahvalan što sam imao Boba koji će mi pritom pomoći.

U vrijeme ručka sjeli smo pred televizor i zajedno objedovali i - čekali.

Djelovanje metadona obično traje oko dvadeset i četiri sata pa je prvi dio dana prošao prilično lako. Bob i ja smo se igrali te otišli u kratku šetnju kako bi mogao obaviti svoje. Igrao sam neku stvarno prastaru verziju originalne Halo 2 igrice na mom starom Xboxu. U tom trenutku činilo se da sve ide glatko. Znao sam da neće potrajati.

Vjerojatno je najpoznatiji prikaz apstinencijske krize onaj iz filma Trainspotting kad se lik kojeg glumi Ewan McGregor, Renton, odluči riješiti ovisnosti. Zaključan je u svojoj sobi sa zalihama hrane i pića dostatnih za nekoliko dana i ostavljen da se sam snalazi kako zna i umije. Prolazi kroz najužasnija psihička i tjelesna iskustva koja se mogu zamisliti - ne prestaje se tresti, halucinirati, povraćati i tomu slično. Svi pamte onu scenu kad umišlja kako se probija kroz zahodsku školjku.

Ono kroz što sam prolazio tih četrdeset i osam sati bilo je deset puta gore od toga.

Simptomi apstinencijske krize počeli su me lupati samo dvadeset i četiri sata nakon što sam uzeo posljednju dozu metadona. Niti osam sati nakon toga počeo sam se obilno znojiti i nekontrolirano grčiti. Dotad je već bilo gluho doba noći i trebao sam spavati. Povremeno bih zaključao, ali imao sam osjećaj da sam cijelo vrijeme bio pri

svijesti. Bila je to vrlo neobična vrsta sna, ispunjena košmarima ili, točnije, halucinacijama.

Teško mi je točno se prisjetiti, ali sjećam se da sam imao te lucidne snove kako nabavljam heroin. Takvih je snova bilo napretek i uvijek su bili isti: ili bih ga nabavio pa rasuo, ili bih ga nabavio pa ne bih mogao pogoditi žilu, ili bih ga nabavio pa bio uhićen prije nego što bih ga stigao ubrizgati. Bilo je to uvrnuto. Očito je moje tijelo na taj način registriralo činjenicu da mu je uskraćena supstanca koju je inače naviklo dobivati svakih dvanaest sati. No bila je to i moja podsvijest koja me je pokušavala uvjeriti da bi možda bilo dobro da se ponovno počnem drogirati. Duboko u mom mozgu očito je postojao taj kolosalni sukob volja. Činilo se gotovo kao da sam promatrač koji sa strane gleda kako se sve to događa nekome drugome.

Sve mi je to bilo silno čudno. Skidanje s heroina prije toliko godina nije bilo ni upola ovoliko gadno. Prijelaz na metadon bio je prilično jednostavan. Ovo je, sve u svemu, bilo sasvim drukčije iskustvo.

Vrijeme nije imalo nikakvo stvarno značenje, no idućeg jutra dobio sam strahovitu glavobolju, gotovo na razini migrene, zbog čega mi je bilo naporno podnositi svjetlost i buku. Pokušao sam sjediti u mraku, ali onda bih počeo sanjariti ili halucinirati i želio sam se probuditi. Bio je to opaki krug.

Više od ičeg trebao sam nešto što će mi odvratiti misli od svega, a tada mi se Bob dokazao kao pravi spasitelj.

Postojali su trenuci kad bih se pitao nije li između mene i Boba vladalo nekakvo telepatsko razumijevanje. Katkad mi je nedvojbeno mogao pročitati misli, i činilo se da je tako bilo i tada. Znao je da ga trebam pa se neprestano motao oko mene, njuškajući i gurkajući me kad bih ga pozvao, no držeći se podalje kad bi mi bilo baš loše.

Kao da je znao kako se osjećam. Tu i tamo bih zaključao, a on bi mi prišao i unio mi se u lice, kao da želi reći: »Jesi li dobro, stari? Ja sam tu ako me zatrebaš.« Drugi put bi samo sjeo uz mene, predući i trljajući repom po meni i povremeno mi lickajući lice. Dok sam tako uranjao i izranjao iz čudnog halucinogenog univerzuma, bio je moje sidro stvarnosti.

Bio je bogom dan i na druge načine. Za početak, imao sam što raditi. Još uvijek sam ga morao nahraniti, što nisam preskakao.

Postupak odlaženja u kuhinju, otvaranja vrećica s hranom i miješanja u zdjeli bio je upravo ono što mi je trebalo da odvratim misli od svega kroz što sam prolazio. Nisam imao volje niti sam bio sposoban odlaziti s njime dolje kako bi obavio nuždu, ali kad bih ga pustio vani, on bi odjurio i vratio se stubištem gore kroz nekoliko minuta. Činilo se da me nije želio predugo ostavljati samoga.

Imao sam razdoblja kad se ne bih osjećao toliko loše. Nekoliko sati tijekom drugog jutra, primjerice, osjećao sam se zaista bolje. Bob i ja smo se igrali. Malo sam i čitao. Bilo je naporno, ali time sam zaokupio misli. Čitao sam stvarno dobru knjigu o američkoj mornarici koja je spašavala pse u Afganistanu. Bilo je dobro razmišljati o nečemu što se odnosilo na tude živote.

Do popodneva i rane večeri drugog dana, međutim, apstinencijski simptomi su ponovno podivljali. Najgora od svega bila je fizička kriza. Bio sam upozoren da ću, kad me svlada drhtavica, osjetiti ono što se naziva sindrom nemirnih nogu. Zapravo, neprestano osjećaoš neopisivo neugodno, nervozno pulsiranje koje struji tijelom, zbog čega je nemoguće mirno sjediti. Kad je počelo, noge su mi se odjednom i protiv moje volje stale bacakati na sve stane - ne zove se ovo bez razloga odbacivanje navike. Mislim da je to malo prestrašilo Boba. Nekoliko puta me je začuđeno, iskosa pogledao. Ali, nije me napustio. Ostao je tu, uz mene.

Ta je noć bila najgora. Nisam mogao gledati televiziju, jer su mi svjetlost i buka probijali glavu. Kad sam ugasio svjetla, misli su mi jurcale, puneći me svakojakim ludim, a katkad i jezivim stvarima. Čitavo su se vrijeme moje noge trzale i neprestano su se izmjenjivale vrućica i zimica. U jednom mi je trenutku bilo toliko vruće da sam imao dojam kao da sam u peći, a već u idućem smrzavao bih se do kosti. Znoj mi je navirao iz svake pore, a onda bih se odjednom sledio i počeo tresti. Tada bih se morao pokriti pa bih opet počeo gorjeti. Bio je to pakleni krug.

Povremeno bih imao trenutke lucidnosti i jasnoće. Sjećam se da sam razmišljao kako istinski razumijem zašto je tolikom broju ljudi teško odbaciti ovisnost. To je fizička stvar podjednako kao i psihička. Ta bitka volja koje se odvija u mozgu je vrlo nepoštena. Sile ovisnosti nedvojbeno su jače od onih koje te pokušavaju odvratiti od droge.

U drugom trenutku pak bio sam u stanju sagledati svoj život tijekom proteklog desetljeća i jasno uvidjeti što mi je droga učinila. Vidio sam - a katkad i nanjušio - sve one prolaze i mjesta pod mostovima na kojima bih prespavao, hostele gdje sam se bojao za vlastiti život, užasne stvari koje sam činio i mislio napraviti samo kako bih si pribavio dozu dovoljnu da izdržim idućih dvanaest sati. S nevjerojatnom sam jasnoćom vidio koliko ti ovisnost uništi život.

Nekad bi mi misli bile sasvim čudne, gotovo nerealne. Primjerice, u jednom mi je času palo na um da bih, probudim li se s amnezijom, mogao izdržati apstinencijsku krizu, jer ne bih znao što mi se događa. Veliki je dio mojih problema proizlazio iz činjenice da mi je tijelo točno znalo što nije u redu i čime bih to mogao popraviti. Ne želim zanijekati da su postojali trenuci slabosti kad bi mi prošlo mislima kako nabavljam drogu. No bio sam u stanju odbaciti takve misli prilično lako. Bila je ovo moja prilika da se očistim, možda posljednja. Morao sam ostati snažan, morao sam sve podnijeti: proljev, grčeve, povraćanje, glavobolje, divljanje tjelesne temperature.

Ta druga noć kao da je trajala vječno. Pogledao bih na sat i katkad bi mi se učinilo kao da se kazaljke vrte unatrag. Vani se činilo kao da noć postaje sve dublja i sve crnja umjesto da počinje svitati. Bilo je užasno.

No imao sam svoje tajno oružje. Bob me je ponekad strahovito živcirao. U jednom sam trenutku ležao što je moguće mirnije, samo se pokušavajući isključiti iz svijeta. Najednom sam osjetio Boba kako mi je zario pandžu u nogu, zakopavši mi je kroz kožu prilično bolno.

»Bobe, kog vruga radiš?« dreknuo sam možda previše agresivno, na što je on poskočio. Smjesta sam se pokajao.

Pretpostavljam da je bio pomalo zabrinut jer sam bio previše miran i tih pa je želio provjeriti jesam li još uvijek živ.

Najzad, tanki tračak sive svjetlosti počeo se promaljati kroz prozor, naznačujući da je jutro napokon svanulo. Izvukao sam se iz kreveta i pogledao na sat. Bilo je skoro osam sati. Znao sam da se klinika otvara tek u devet. Više nisam mogao čekati.

Ispljuskao sam lice hladnom vodom. Osjećaj je bio krajnje užasan na mojoj ljepljivoj koži. U zrcalu sam mogao vidjeti da izgledam izmoždeno i da mi je kosa znojna i neuredna. Ali u tom trenutku

nisam za to mario. Umjesto toga, nabacio sam na sebe odjeću i krenuo ravno prema autobusnoj stanici.

Put od Tottenhama do Camdena u to doba dana uvijek je bio pravo mučenje. A danas mi se činilo još i gorim.

Na svakom je semaforu bilo crveno svjetlo. Svaka ulica kao da je bila ispunjena nepreglednim redom automobila. Bilo je to putovanje iz pakla.

Dok sam sjedio u autobusu, još uvijek sam imao one goleme promjene u tjelesnoj temperaturi, u jednom se trenutku znojeći, a u idućem drhteći, udovi su mi se svako malo grčili, iako ne onako gadno kao tijekom noći. Ljudi su me gledali kao da sam sišao s uma. Vjerojatno sam izgledao neopisivo loše. U tom me trenutku nije bilo ni briga. Samo sam se želio čim prije domoći centra za liječenje ovisnosti.

Stigao sam tamo nešto iza devet i otkrio da je čekaonica već napola puna. Nekoliko je ljudi izgledalo podjednako loše kao i ja. Pitao sam se jesu li i sami upravo proživjeli paklenih četrdeset i osam sati.

»Bok, James, kako se osjećaš?« upitao je liječnik kad sam ušao u ordinaciju. Trebao me je samo pogledati i odmah bi mu sve bilo jasno, ali cijenio sam ljubaznost i brigu.

»Ne baš sjajno«, odvratio sam.

»Pa, dovoljno si dobro da si uspio prebroditi posljednja dva dana. To je golemi napredak«, nasmiješio se.

Pregledao me je i uzeo uzorak mokraće. Zatim mi je dao jednu tabletu Subutexa i napisao za njega novi recept.

»Od ovoga bi ti trebalo biti puno bolje«, rekao je. »Sad ćemo ti početi postupno smanjivati dozu kako bi se mogao u potpunosti osloboditi toga - i ovog mjesta.«

Ostao sam tamo neko vrijeme kako bismo provjerili hoće li novi lijek imati neke neobične nuspojave. Ali nije. Upravo suprotno, zapravo, osjećao sam se tisuću puta bolje.

Dok sam stigao natrag u Tottenham, bio sam kompletno preporođen. Bio je to sasvim drukčiji osjećaj od onoga kad bih uzeo metadon. Svijet mi se činio življim mjestom. Imao sam dojam kao da sve mogu jasnije vidjeti, čuti i namirisati. Boje su bile svjetlije i

intenzivnije. Zvukovi čišći. Bilo je to baš neobično. Možda zvuči čudno, ali ponovno sam se osjećao živim.

Usput sam svratio u trgovinu i kupio Bobu nekoliko vrećica mačje hrane s novim okusima koji su se pojavili na tržištu. Također sam mu kupio i malu igračku, gumenog miša.

Natrag u stanu, napravio sam čitavu strku oko njega.

»Uspjeli smo, družo«, rekao sam. »Uspjeli smo.«

Osjećaj uspjeha bio je neopisiv. Tijekom idućih nekoliko dana, preobrazba mog zdravstvenog stanja, ali i života općenito, bila je nesaglediva. Imao sam dojam kao da je netko rastvorio zastore i pustio sunčevu svjetlost u moj život.

Što je, dakako, na određeni način tako i bilo.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

Povratak kući

Mislio sam da se Bob i ja ne možemo više zbližiti, ali iskustvo koje smo upravo zajedno prebrodili još je više učvrstilo sponu među nama. U danima što su slijedili, držao me se kao priljepak, gotovo kao da me je želio imati na oku u slučaju da se nešto slično ponovi.

Za takvo što, međutim, nije postojala opasnost. Odavno se nisam ovako dobro osjećao. Pomisao da se vratim mračnim ovisnostima prošlosti tjerala me je da zadrhtim. Predaleko sam dospio da bih se tome vratio.

Odlučio sam proslaviti oporavak time što ću malo urediti stan. Zato smo Bob i ja svakog dana radili nekoliko sati duže ispred ulaza u podzemnu željeznicu, a potom zaradom kupili boju, nekoliko ukrasnih jastučića te nekoliko plakata koje sam kanio objesiti na zid.

Zatim sam otišao do jednog dobrog salona s rabljenim namještajem u Tottenhamu i kupio lijepi novi kauč. Bio je boje burgundca, presvučen kvalitetnom tkaninom koja će, uz malo sreće, uspješno odoljeti Bobovim kandžama. Onaj stari je bio do kraja otrcan, dijelom zbog dugotrajne upotrebe, ali također i zbog Bobove navike da mu grebe noge i jastuke. Bobu je bilo zabranjeno grepsti ovaj novi.

Kako su tjedni prolazili, a noći postajale sve tamnije i hladnije, sve smo više i više vremena provodili sklupčani na kauču. Već sam se radovao lijepom Božiću koji ćemo zajedno provesti, ali, kako se na koncu ispostavilo, bilo je to malo preuranjeno.

Rijetko sam poštom dobivao bilo što drugo osim računa pa kad sam ugledao pismo u poštanskom sandučiću u hodniku, jednog jutra početkom studenog 2008., smjesta sam ga primijetio. Bila je to omotnica s poštanskom markom avionske pošiljke iz Tasmanije u Australiji.

Pismo je poslala moja majka.

Godinama nismo bili u kontaktu. Unatoč otuđenosti koja se stvorila među nama, pismo je bilo veselo i toplo. Obavijestila me je da se

preselila u novu kuću u Tasmaniji. Činilo se da je tamo vrlo sretna.

Poanta pisma, međutim, bio je poziv. »Ako ti platim povratnu avionsku kartu do Australije, bi li mi došao u posjet?« pitala je u pismu. Objasnila je da mogu doći tijekom božićnih blagdana. Predložila je da bih mogao također otići do Melbournea, u posjet svojim kumovima s kojima sam nekoć bio iznimno blizak.

»*Obavijesti me o svojoj odluci*«, napisala je na kraju i potpisala pismo riječima: »*Voli te mama.*«

Nekad prije, bacio bih pismo ravno u koš za otpatke. Bio sam prkosan i tvrdoglav, previše ponosan da bih prihvatio pomoć obitelji.

Ali promijenio sam se, glava mi je sad bila na drukčijem mjestu. Počeo sam jasnije gledati na život i gotovo da sam mogao osjetiti kako sav onaj bijes i paranoja nestaju iz mene. Zato sam odlučio o svemu promisliti.

Nije to bila jednostavna odluka, daleko od toga. Bilo je mnogo razloga za moju nedoumicu.

Najveći razlog za odlazak, dakako, bilo je to što bih ponovno vidio majku. Bez obzira na uspone i padove koje je naš odnos pretrpio tijekom godina, bila mi je majka i silno mi je nedostajala.

Nekoliko puta smo stupili u kontakt otkako sam zaglibio i završio na ulici, ali nikad joj nisam iskreno priznao što se događa. Jednom smo se i sreli u ovih deset godina, kad je nakratko doputovala u Englesku. Sastali smo se u pubu u blizini Epping Foresta. Otišao sam tamo podzemnom i proveo s njom tri do četiri sata. Kad se nisam vratio nakon šest mjeseci, kao što je očekivala, prodao sam joj priču da sam osnovao bend u Londonu i rekao da se nemam namjeru vratiti u Australiju dok pokušavamo »nešto napraviti«.

Držao sam se te priče i kad smo se našli u pubu.

Nije mi bilo lako izgovoriti sve te laži, ali nisam imao hrabrosti ni snage priznati da spavam gdje stignem, da sam zakačen na heroin i da, zapravo, uništavam svoj život.

Nisam imao pojma je li mi povjerovala. U tom trenutku svog života nisam ni mario.

Povremeno bismo se čuli nakon toga susreta, ali najčešće bi prošli mjeseci bez ikakvog kontakta, zbog čega je očito bila silno žalosna.

Poduzimala je sve i svašta ne bi li stupila sa mnom u kontakt. Nisam joj se sjetio javiti ni kad se dogodio teroristički napad u

Londonu, u srpnju 2005. Srećom, nisam bio nigdje u blizini, ali ona tamo na drugom kraju svijeta nije imala pojma jesam li dobro. Nick, s kojim je i dan-danas, u to je vrijeme radio u tasmanijskoj policiji. Nekako je uspio nagovoriti jednog službenika londonske policije da učini njemu i mojoj majci uslugu. Potražili su me u svojim dosjeima i jednog jutra poslali patrolu do mog prihvatilišta u Dalstonu.

Nasmrt su me isprepadali kad su stigli i stali mi lupati po vratima.

»Ne brini, momak, nisi ništa skrivio«, rekao je jedan od njih kad sam otvorio vrata, vjerojatno skamenjen od straha. »Samo, to dvoje ljudi na drugoj polutki žele znati jesi li živ.«

Bio sam u iskušenju našaliti se kako su me umalo stajali srčanog udara, ali predomislio sam se. Nisu izgledali previše oduševljeni time što su dobili zadatak da me provjere.

Nazvao sam mamu i uvjerio je da sam dobro. Opet, nije mi bilo ni na kraj pameti da bi netko mogao biti zabrinut za mene. U to vrijeme nisam na taj način razmišljao. Bio sam prepušten sam sebi i zanimalo me je jedino vlastito preživljavanje. Ali, sad sam se promijenio.

Nakon svih tih godina zanemarivanja i laganja, ovo bi bila prilika da joj nekako nadoknadim i pokušam ispraviti stvari. Imao sam osjećaj da to moram učiniti.

Druga očito pozitivna stvar jest da bih konačno otišao na pravi godišnji odmor pod suncem, nešto što sam si godinama uskraćivao živeći u Londonu i uglavnom radeći navečer. Još uvijek sam osjećao iscrpljenost nakon prelaska na novi lijek i znao sam da bi mi nekoliko tjedana u ugodnom okruženju itekako dobro došlo. Majka mi je rekla da živi na maloj farmi usred ničega, a blizu rijeke. Zvučalo mi je idilično. Australija, odnosno bolje rečeno, australski krajolik uvijek je imao posebno mjesto u mome srcu. Boravak tamo bio bi melem za moju dušu.

Popis razloga za odlazak je bio podugačak. Popis razloga protiv, međutim, bio je još dulji. A na vrhu popisa bila je moja najveća briga: Bob. Tko bi se brinuo za njega? Kako mogu biti siguran da će me čekati kad se vratim? Na kraju krajeva, zar zaista želim tjednima biti razdvojen od svoje srodne duše?

Odgovor na prvo pitanje sinuo mi je gotovo odmah.

Istog časa kad sam to spomenuo, Belle je rado pristala čuvati Boba u svome stanu. Znao sam da joj u potpunosti mogu vjerovati i da će se dobro brinuti o njemu. No još uvijek sam se pitao kakav će to učinak imati na Boba.

Druga velika briga je bila novac. Moja majka mi jest ponudila platiti kartu, ali ipak, i dalje me ne bi pustili u Australiju bez gotovine. Malo sam se raspitao i doznao da mi treba najmanje petsto funti u gotovini da bih dobio dopuštenje za ulazak u zemlju.

Nekoliko dana sam vagao, no na koncu sam ipak odlučio poći. Zašto ne? Promjena okoline i malo sunca samo mi mogu goditi.

Imao sam štošta za obaviti. Za početak, morao sam nabaviti novu putovnicu što nije bilo lako s obzirom da mi je život bio u rasulu proteklih godina. Socijalna radnica mi je priskočila u pomoć i pomogla mi prikupiti potrebnu dokumentaciju, uključujući i rodni list.

Zatim sam morao riješiti detalje oko leta. Daleko najpovoljniji bio je let kompanijom Air China do Pekinga, a zatim odatle do Melbournea. Bilo je to puno dulje putovanje i podrazumijevalo je dugo čekanje u Pekingu. Ali bilo je i puno jeftinije nego bilo što drugo u ponudi. Moja mi je majka dotad već dala svoju e-mail adresu. Poslao sam joj podatke o letu, uključujući broj moje nove putovnice. Nekoliko dana kasnije dobio sam potvrdu od internetske stranice preko koje je majka kupila kartu. Bio sam na korak bliže odlasku kući.

Sad mi je samo još preostalo prikupiti petsto funti. Ništa lakše.

Let koji sam pronašao za Australiju bio je u prvom tjednu prosinca. Zato sam tijekom idućih nekoliko tjedana radio po cijele dane u svim vremenskim uvjetima. Bob je većinom odlazio sa mnom, iako bih ga ostavio doma uvijek kad je padala jaka kiša. Znao sam da to ne voli i nisam želio riskirati da se prehladi ili razboli prije nego što odem. Nije bilo šanse da bih mogao otputovati u Australiju znajući da je ponovno bolestan.

Uskoro sam prištedio nešto novca koji sam skupljao u maloj limenoj kutijici za čaj što sam je jednom negdje pronašao. Polako, ali sigurno, počela se puniti. Kad se približio dan mog odlaska, imao sam dovoljno za putovanje.

Uputio sam se na Heathrow teška srca. Pozdravio sam se Bobom u Bellinom stanu. Nije se doimao previše zabrinutim, ali opet, nije da je znao kako ću biti odsutan gotovo šest tjedana. Znao sam da će kod

Belle biti na sigurnom, ali ni to mi nije umanjilo brigu. Stvarno sam se pretvorio u paranoičnog roditelja.

Ako sam zamišljao da će put u Australiju biti opuštajuća, lijepa pustolovina, grdno sam se prevario. Trideset i šest sati, koliko je trajalo putovanje, bili su prava noćna mora.

Počelo je prilično mirno. Let Air Chinom do Pekinga trajao je jedanaest sati i bio je uglavnom nezanimljiv. Pogledao sam nekakav film i nešto pojeo, ali bilo mi je teško zaspati jer se nisam baš najbolje osjećao. Bilo je to dijelom zbog mojih lijekova, ali dijelom i zbog vlažnog londonskog vremena. Možda sam previše sati proveo prodajući Big Issue dok je lijevalo kao iz kabla. Navukao sam jezivu prehladu i cijelim letom kihao. Stjuardese su me čudno pogledavale, kao i neki suputnici svaki put kad bi me svladali gadni napadaji kihanja, ali nisam time previše razbijao glavu sve dok nismo sletjeli u Peking.

Dok je zrakoplov rulao pistom prema terminalu, preko raz-glasa nam se obratio kapetan. Najprije je govorio na kineskom, a onda je uslijedio engleski prijevod. Sve u svemu, obavijestio nas je da bismo trebali ostati na sjedalima sve dok nas se ne zamoli da napustimo zrakoplov.

Čudno, pomislio sam.

Zatim sam ugledao dvojicu kineskih službenika u odorama i s maskama na licu. Hodali su niz prolaz - uputivši se ravno prema meni. Kad su mi se približili, jedan od njih je izvadio toplomjer.

S njima je bila stjuardesa koja je prevodila.

»Ova gospoda su iz kineske vlade. Moraju vam izmjeriti temperaturu«, rekla je.

»Okej«, složio sam se osjetivši kako nije vrijeme za prepirku.

Poslušno sam otvorio usta i mirno sjedio dok je jedan od službenika neprestano provjeravao sat. Nakon što su promumljali nešto na kineskom, stjuardesa je rekla: »Morat ćete poći s ovom gospodom kako bi vas podvrgli rutinskim zdravstvenom pregledu.«

Bila je to 2008., kad je paranoja zbog svinjske gripe bila na vrhuncu, a naročito je Kinom vladala histerija. Gledao sam izvješća u vijestima nekoliko dana ranije u kojima je rečeno kako su ljude deportirali iz Kine ako je postojala i najmanja sumnja u zarazu. Gomila ljudi je bila smještena u karantene gdje su ih držali danima.

Zato sam bio pomalo preplašen dok sam odlazio s njima. Glavom su mi se vrtjeli prizori kako me čitav mjesec drže u nekakvoj kineskoj ćeliji.

Podvrgli su me svakojakim pretragama, od onih krvnih do raznih brisova. Vjerojatno su pronašli svakojake zanimljive stvari - ali nisu pronašli ni traga svinjskoj gripi, SARS-u niti bilo čemu zaraznom. Nakon nekoliko sati, jedva se ispričavši, službenik mi je objavio da sam slobodan.

Jedini je problem bio što sam se sad morao vratiti na svoj let, a bio sam sasvim izgubljen u ogromnom prostoru pekinške zračne luke koja je nalikovala kakvom hangaru.

Imao sam otprilike tri sata za pronaći prtljagu i terminal. Prošle su godine otkako sam posljednji put bio u zračnoj luci. Zaboravio sam koliko su ogromne i nehumane, a ova je bila gora od svih. Morao sam uzeti vlak s jednog kraja terminala do drugog.

Nakon nekoliko pogrešnih skretanja, najzad sam pronašao svoj izlaz, stigavši tamo nekih sat vremena prije nego što sam trebao poletjeti.

Duboko sam uzdahnuo od olakšanja kad sam utonuo u svoje sjedalo u zrakoplovu i spavao sam kao klada na letu do Melbournea, uglavnom zbog iscrpljenosti. Ali onda sam u Melbourneu naišao na novu prepreku.

Dok sam napredovao u redu za carinsku kontrolu, odjednom sam postao svjestan labradora kako živahno njuška oko moje prtljage.

»Oprostite, gospodine, biste li pošli s nama ovamo«, rekla je službenica na carini.

»O, Bože«, pomislio sam. »Nikad neću stići do majke.«

Odveli su me u posebnu prostoriju gdje su stali prekapati po mojim stvarima. Prelazili su električnim detektorom za drogu preko moje torbe. Po izrazu na njihovim licima, mogao sam vidjeti da postoji problem.

»Bojim se da smo u vašoj prtljazi otkrili tragove kokaina«, rekao je carinik.

Bio sam zaprepašten. Nisam imao pojma kako je to uopće bilo moguće. Nikad nisam trošio kokain niti sam poznavao nekoga tko jest. Nitko od mojih prijatelja nije si ga mogao priuštiti.

Kako se kasnije ispostavilo, zapravo nije bilo protuzakonito posjedovanje malih količina kokaina za osobnu uporabu.

»Ako ste povremeni korisnik, i ako je to zbog osobne konzumacije, samo nam morate reći i možete otići«, rekao je carinik.

Objasnio sam svoju situaciju. »Ja sam u programu odvikavanja tako da ništa ne uzimam povremeno«, rekao sam. Zatim sam im predao pismo mog liječnika koje je objašnjavalo zašto sam na Subutexu.

Naposljetku su morali popustiti. Potapšali su me po ramenu i pustili. Kad sam konačno izišao iz carine, prošlo je skoro sat vremena. Morao sam uhvatiti drugi avion za Tasmaniju koji je trebao poletjeti za nekoliko sati. Kad sam konačno sletio, bila je rana večer i bio sam krajnje iscrpljen.

Susret s majkom bio je fantastičan. Dočekala me je u zračnoj luci u Tasmaniji i nekoliko me puta dugo i čvrsto zagrlila. Plakala je. Mislim da je bila sretna što me vidi živog.

I sam sam bio jako sretan što je vidim, iako nisam plakao.

Njezina je kućica bila upravo onako divna kao što ju je opisala u pismu. Bio je to komforan, prozračan bungalov s golemim vrtom u stražnjem dijelu, okružen prostranom livadom i rijekom što je obrubljivala zemljište. Mjesto je bilo iznimno mirno i pitoreskno. Tijekom idućeg mjeseca, samo sam se odmarao, oporavljao i punio baterije.

Nakon dva tjedna osjećao sam se kao sasvim nova osoba. Londonske tjeskobe bile su - doslovce - tisućama kilometara daleko, odnosno, da budem sasvim precizan, više od petnaest tisuća kilometara. Mamu su preplavili majčinski osjećaji pa se brinula da sam uvijek sit. Mogao sam osjetiti kako mi se vraća snaga. Također sam mogao osjetiti kako majka i ja obnavljamo naš odnos.

Isprva nismo preduboko zalazili u razgovore, ali s vremenom sam se počeo otvarati. Jedne večeri, dok smo sjedili na verandi i promatrali zalazak sunca, popio sam nekoliko pića i odjednom je sve provalilo iz mene. Nije to bilo nikakva velika ispovijed, nije bilo holivudske dramatike. Samo sam govorio... i govorio.

Emocionalne brane već su neko vrijeme prijetile da će popustiti. Godinama sam se drogirao ne bih li pobjegao od vlastitih osjećaja,

zapravo, želio sam se pobrinuti da ne osjećam ništa. Polako, ali sigurno, to sam promijenio. A sad su se moji osjećaji počeli vraćati.

Dok sam joj opisivao neke od situacija koje sam proživio tijekom posljednjih godina, moja je majka djelovala zgroženo, kao što bi i svaki roditelj.

»I pretpostavila sam da nisi u najboljem stanju čim sam te ugledala, ali nikad ne bih mogla ni zamisliti da je situacija bila toliko loša«, rekla je na rubu suza.

Povremeno bi samo sjedila s glavom u rukama, tu i tamo promumljavši »Zašto?«.

»Zašto mi nisi rekao da si izgubio putovnicu?«

»Zašto me nisi zvao da ti pomognem?«

»Zašto nisi nazvao oca?«

Dakako, svu je krivnju svalila na sebe. Kazala je da ima osjećaj kao da me je iznevjerila, ali rekao sam da je ne krivim ni za što. Istina je bila da sam sebe iznevjerio. U konačnici, nisam mogao kriviti nikoga drugog.

»Nisi ti odlučila spavati na kartonskim kutijama i svake se večeri fiksati, nego ja«, rekao sam joj u jednom trenutku. A to ju je ponovno natjeralo u plač.

Jednom kad smo razbili led, takoreći, lakše smo razgovarali. Prisjećali smo se prošlosti i mog djetinjstva u Australiji i Engleskoj. Bilo mi je ugodno što konačno mogu biti iskren s njom. Rekao sam joj da sam prije imao dojam kako je otuđena te da su na mene veliki utjecaj ostavile stalne selidbe, ali i to što su me odgajale dadilje.

To ju je, dakako, uznemirilo, ali istaknula je da se samo trudila kako bi nam priskrbila dovoljno za život te da zadržimo krov nad glavom. Shvatio sam što je željela reći, no svejedno bih volio da je mogla biti više uz mene.

Puno smo se smijali, također; nije se sve vrtjelo oko sumornih i teških razgovora. Priznali smo jedno drugome koliko smo slični i hihotali smo se nad nekim našim svađama dok sam bio tinejdžer.

Složila se da se radilo o velikom sukobu osobnosti.

»Ja sam snažne osobnosti, kao i ti. Od mene si to naslijedio«, rekla je.

Ali, dosta smo vremena proveli razgovarajući o sadašnjosti umjesto o prošlosti. Raspitivala se o procesu rehabilitacije te o tome što želim

postići sad kad sam gotovo čist. Objasnio sam joj da me još uvijek čeka postupno odvikavanje, ali da ću, uz malo sreće, za godinu dana biti potpuno čist. Nekad bi me jednostavno samo slušala, što nije često radila u prošlosti. Kao ni ja, uostalom. Mislim da smo oboje naučili puno jedno o drugome, a ponajviše činjenicu da smo duboko u srži bili vrlo slični, što je bio razlog naših učestalih sukoba dok sam bio mlađi.

Tijekom tih dugih razgovora, često sam spominjao Boba. Ponio sam i njegovu fotografiju koju sam pokazivao svakome tko bi iole pokazao zanimanje.

»Izgleda mi kao mudro stvorenje«, nasmiješila se majka kad ga je vidjela.

»O, itekako«, rekao sam ozaren od ponosa. »Ne znam gdje bih bio danas da nije bilo Boba.«

Boravak u Australiji je bio divan. Omogućio mi je da pročistim misli. Također mi je omogućio da uvidim gdje sam i kamo želim stići.

Dio je mene žudio da se ponovno preselim ovamo. Ovdje mi je bila obitelj. Sasvim sigurno, ovdje bih imao daleko veću potporu nego u Londonu. No nisam prestajao misliti na Boba i činjenicu da bi bio izgubljen bez mene podjednako kao i ja bez njega. Nisam predugo razmišljao o toj ideji. Kad je počeo moj šesti tjedan boravka u Australiji, već sam u mislima bio u avionu za Englesku.

Ovaj put sam se propisno pozdravio s majkom. Dovezla me je u zračnu luku i mahala mi dok sam ulazio u zrakoplov za Melbourne, kamo sam kanio provesti neko vrijeme sa svojim kumovima. Oni su bili prilično značajne figure u mom djetinjstvu. Bili su vlasnici najveće privatne tvrtke za telekomunikacijske usluge u Australiji i prvi koji su osnovali tvrtku za proizvodnju radio-pagera u državi pa su u jednom trenutku bili iznimno imućni. Kao dječak, naravno, obožavao sam provoditi vrijeme u vili koju su izgradili u Melbourneu. Čak sam i neko kraće vrijeme živio s njima kad mojoj majci nije najsajnije išlo s poslom.

Njihova reakcija na moju priču bila je kao i majčina - bili su šokirani.

Ponudili su mi financijsku pomoć, čak i mogućnost da mi pronađu posao u Australiji. Ali opet, morao sam im objasniti da imam odgovornosti natrag u Londonu.

Putovanje kući proteklo je bez značajnih dogodovština. Osjećao sam se mnogo bolje, zdravije i snažnije, a vjerojatno sam tako i izgledao pa nisam privlačio pozornost na carini. Boravak u Australiji me je toliko odmorio i oporavio da sam spokojno spavao veći dio puta.

Umirao sam od želje da opet vidim Boba, iako je dio mene bio zabrinut da se promijenio ili čak da me je zaboravio. Ipak, nisam se morao brinuti.

Istog časa kad sam ušao u Bellin stan, podigao je rep i skočio s kauča pojurivši prema meni. Donio sam mu nekoliko darova, među ostalim i dvije plišane figurice klokana. Ubrzo je čeprkao pandžama po jednoj od njih. Kad smo te večeri krenuli doma, smjesta mi se uspenrao uz ruku i smjestio na moje rame kao i inače. Emotivno i tjelesno putovanje na drugi kraj svijeta u trenu je bilo zaboravljeno. Opet smo bili ja i Bob, sami protiv svih; imao sam dojam kao da nikad nisam ni otišao.

DEVETNAESTO POGLAVLJE

Miljenik Angela

U Australiji je bilo sjajno, oporavio sam se tjelesno i psihički. Natrag u Londonu, osjećao sam se snažnijim i sigurnijim u sebe nego što sam to bio godinama. A ponovni susret s Bobom još mi je više podigao duh. Bez njega, kao da je jedan dio mene nedostajao tamo dolje u Tasmaniji. Sad sam se ponovno osjećao čitavim.

Uskoro smo se vratili staroj rutini, dijeleći svaki aspekt svakodnevice. Čak i sad, nakon gotovo dvije godine zajedničkog života, ostao mi je nepresušan izvor iznenađenja.

Dok smo bili razdvojeni, nisam prestajao govoriti o Bobu i tome koliko je pametan. U nekim trenucima, siguran sam, ljudi su me gledali kao da sam prolupao. »Mačak ne može biti baš toliko pametan«, uvjeren sam da su mislili.

Nekoliko tjedana nakon mog povratka, međutim, shvatio sam da sam ga čak i podcijenio.

Obavljanje nužde Bobu je oduvijek bila rutinska stvar. Nikad nije koristio kutije s pijeskom koje sam mu kupio. Još uvijek imam nekoliko takvih posuda koje u ormariću skupljaju prašinu. Tamo su od prvog dana.

Bila je prava gnjavaža spuštati se stubama s petog kata i odlaziti do dvorišta gdje bi obavio svoje svaki put kad mu je bila sila. No, tijekom proteklih nekoliko mjeseci, prije mog odlaska u Australiju, ali i sad opet kad sam se vratio, primijetio sam kako više ne odlazi toliko često dolje niz stube.

Neko vrijeme sam se pitao nije li u pitanju kakav zdravstveni problem pa sam ga odveo do veterinarske stanice Plavog križa na Islington Greenu kako bi ga pregledali. Veterinar nije otkrio ništa neobično, rekavši da bi mogla biti riječ o promjenama u metabolizmu kako postaje stariji.

Objašnjenje, međutim, nije bilo nimalo biološke prirode, nego se radilo o nečem daleko zabavnijem. Jednog jutra, nedugo nakon

povratka iz Australije, probudio sam se ranije, negdje oko 6 i 30. Moj tjelesni sat je još uvijek bio poremećen zbog vremenske razlike. Izvukao sam se iz kreveta i krenuo, mamuran, prema zahodu. Vrata su bila odškrinuta i mogao sam čuti blagi zvuk nalik zveckanju. Čudno, pomislio sam. Napola sam očekivao da se netko ušuljao u stan kako bi se poslužio zahodom, ali kad sam blago gurnuo vrata dočeka me je prizor koji me je ostavio sasvim bez teksta: Bob je zaposjeo zahodsku školjku.

Prizor je bio upravo poput onog iz filma *Dozvola za brak*, kad mačak Roberta de Nira, gospodin Jinxie čini to isto. Samo što u ovom slučaju to nije bila fikcija. Bob je očito zaključio da mu je odlazak dolje prevelika gnjavaža. Zato se, vidjevši mene kako idem na zahod mnogo puta tijekom ovih godina, dovinuo što mora napraviti i jednostavno me je oponašao.

Kad me je ugledao kako zurim u njega, Bob je sijevnuo jednim od svojih ozbiljnih pogleda, kao da želi reći: »Što si se zapiljio? Samo obavljam nuždu, ima li što normalnije i prirodnije od toga?« I, dakako, bio je u pravu. Zašto sam uopće bio iznenađen? Bio je sposoban za bilo što, to sam dosad već shvatio.

Naš višetjedni nedolazak na posao definitivno je upao u oči mnogim stanovnicima Angela. Kad smo se vratili na svoje uobičajeno prodajno mjesto, cijeli taj prvi tjedan ljudi su nam prilazili sa širokim osmijehom na licu. Govorili bi: »Ah, vratili ste se.« Ili: »Mislili smo da ste osvojili zgoditak na lutriji.« Bili su to gotovo bez iznimke iskreni i topli izrazi dobrodošlice.

Jedna nam je gospođa čak ostavila čestitku na kojoj je pisalo »Nedostajali ste nam«; bio je sjajan osjećaj ponovno biti »doma«.

Kao i uvijek, naravno, našlo se tu dvoje-troje onih koji nisu bili presretni što nas vide.

Jedne sam se večeri zapleo u prilično žučnu raspravu s jednom Kineskinjom. Već sam je prije zamijetio kako s očitim neodobravanjem gleda mene i Boba. Ovaj put mi je prišla, uperivši prst u mene.

»To nije dobro, nije dobro«, bijesno je režala.

»Oprostite, što nije dobro?« upitao sam iskreno zbunjen.

»Taj mačak, to nije normalno«, nastavila je. »On previše miran, ti njega drogirati. Ti drogirati mačak.«

Bila je to kap koja je prelila čašu. Ovo sam morao raspraviti.

Daleko da je to bio prvi put da je netko takvo što insinuirao. Još tamo na Covent Gardenu, dok smo svirali, jedan šmrkavac s izgledom profesora, zaustavio se pored nas jednog dana i rekao mi prilično nedvosmisleno da me je »skužio.«

»Znam ja što ti radiš. I mislim da znam što mu daješ da bude ovako miran i poslušan«, rekao je prilično samozadovoljno.

»A što bi to bilo, gospodine?« upitao sam.

»Ah, kažem li ti, bit ćeš u prednosti i kasnije ćeš to moći iskoristiti«, rekao je pomalo zatečen jer sam mu se suprotstavio.

»A ne, ne može to tako. Optužili ste me, i sad to povucite«, rekao sam u samoobrani.

Prilično je brzo ispario, što je bilo mudro, pretpostavljam, jer mislim da sam ga mogao jednom pošteno odalimiti da je nastavio istim tonom.

Kineskinja je u osnovi iznijela iste optužbe. Pa sam joj se na isti način suprotstavio.

»A što mislite da mu dajem da bude ovakav?« upitao sam.

»Ne znam«, odvrtila je. »Ali nešto mu daješ.«

»Pa, kad bih ga drogirao, zašto bi ostao sa mnom sve ovo vrijeme? Zašto ne bi pokušao pobjeći kad dođe u priliku? Ne mogu ga drogirati ispred svih.«

»Pih«, rekla je, okrenuvši se na peti i mlatarajući rukama. »Nije dobro, nije dobro«, ponovila je prije nego što će nestati u mnoštvu.

Bila je to stvarnost koju sam odavno prihvatio. Znao sam da će uvijek biti onih koji će sumnjati da na neki način zlostavljam Boba, kao i onih koji nisu voljeli mačke ili im je jednostavno smetala činjenica da kolporter Big Issuea ima mačku umjesto psa, što nije bila rijetkost. Nekoliko tjedana nakon prepirke s Kineskinjom, bio sam uvučen u još jedan sukob, ali ovaj put prilično drukčiji.

Još od samih početaka na Covent Gardenu, redovito su mi nudili novac za Boba. Svako toliko, netko bi mi prišao s pitanjem: »Koliko tražiš za mačka?« Obično bih im rekao neka se nose dovraga.

I ovdje gore na Angelu često su mi prilazili s istim prijedlozima, a naročito jedna žena. Nekoliko puta mi je prišla, svaki put neobavezno čavrljajući prije nego što bi prešla na razlog svog posjeta.

»Čuj, James«, rekla bi. »Mislim da Bob ne bi smio boraviti na ulici. Mislim da bi trebao biti u lijepom, toplom domu i bolje živjeti.«

Svaki put bi privela razgovor kraju istim pitanjem: »Koliko bi tražio za njega?«

I svaki put bih je odbio, a ona bi se potom stala nabacivati iznosima: počela bi sa stotinu funti, da bi na kraju došla do petsto.

Jedne večeri, nema tomu dugo, došla je do mene i izjavila: »Dat ću ti tisuću funti za njega.«

Samo sam je pogledao i upitao: »Imate li djece?«

»Ovaj, da, zapravo imam«, zamucala je pomalo iznenađena.

»Znači imate. U redu. Koliko tražite za svoje najmlađe dijete?«

»O čemu ti to?«

»Koliko tražite za najmlađe dijete?«

»Ne bih rekla da to ima ikakve veze s... «

Presjekao sam je u pola rečenice. »Zapravo, mislim da itekako ima veze s ovim. Što se mene tiče, Bob je moje dijete, moja beba. I kad me pitate želim li ga prodati, to je upravo isto kao da ja pitam vas koliko tražite za svoje najmlađe dijete.«

Samo je bez riječi odjurila dalje. Nikad je više nisam vidio.

Stav osoblja podzemne željeznice u potpunosti je bio suprotan ovome. Jednog dana sam razgovarao s jednom od kontrolorki, Vanikom. Voljela je Boba i smijuljila se dok se bezbroj ljudi zaustavljao, sa željom da ga pozdrave ili fotografiraju.

»Zbog njega je stanica Angel postala baš popularna, zar ne?« nasmijala se.

»Bome jest, trebali biste ga zaposliti, poput onog mačka u Japanu koji je šef stanice. Čak ima i svoju kapu«, rekao sam.

»Nisam sigurna da imamo slobodnih mjesta«, zahihotala se.

»Pa, onda biste mu barem trebali izdati iskaznicu ili nešto slično«, šalio sam se.

Pogledala me je sa zamišljenim izrazom na licu i otišla. Nisam više o tome razmišljao.

Nekoliko tjedana kasnije, Bob i ja smo sjedili ispred stanice jedne večeri kad se Vanika ponovno pojavila. Odmah sam nešto posumnjao.

»Što ima?« rekao sam.

»Ništa, samo sam željela dati ovo Bobu«, nasmiješila se. Zatim je izvadila plastificiranu putnu kartu s Bobovom fotografijom.

»Pa ovo je fantastično«, rekao sam.

»Skinula sam sliku s interneta«, rekla je na moje golemo zaprepaštenje. *Kojeg vruga Bob radi na internetu?*

»Pa, što zapravo znači ova karta?« upitao sam.

»Znači da može besplatno putovati podzemnom«, nasmijala se.

»Mislio sam da je prijevoz za mačke ionako besplatan«, nasmiješio sam se.

»Pa, zapravo znači da nam je svima iznimno drag. Smatramo ga članom naše obitelji.«

Morao sam prikupiti svu snagu kako ne bih briznuo u plač.

DVADESETO POGLAVLJE

Najduža noć

Bližilo se proljeće 2009., ali večeri su još uvijek bile mračne i sumorne. Do trenutka kad bih završio s prodajom časopisa na Angelu, obično oko sedam sati uvečer, mrak bi se već spustio, ulične svjetiljke upalile, a pločnici bi oživjeli.

Nakon što je prvih mjeseci u godini bilo prilično tiho, jer je bilo i manje turista, Angel je najednom živnuo. Za večernjih špica činilo se kako tisuće i tisuće ljudi naviru iz stanice podzemne željeznice.

Možda je to bilo zbog imućnijeg svijeta, ali promjene su privukle i druge na ovo područje - nažalost.

Život na ulicama Londona prilično ti izoštri instinkte i vrlo dobro umiješ procijeniti koga treba izbjegavati u širokom luku. Bilo je između pola sedam i sedam uvečer, vrijeme kad sam obično imao najviše posla, kad mi se u vidokrugu pojavio tip koji je već nekoliko puta dotad uključio moj radar.

Već sam ga opazio jednom ili dvaput, srećom u daljini. Vidjelo se na prvi pogled da je nekakav grubijan. Znam da nisam najdražesniji tip koji se može sresti na londonskim ulicama, ali ovaj je izgledao baš opako. Vjerojatno je spavao na ulici, a koža mu je bila crvena i prljava, kao i odjeća. Ono najstrašnije u vezi njega, međutim, bio je njegov pas, krupni rotvajler. Dlaka mu je bila crna, mjestimice prošarana smeđim šarama, i čim sam ga prvi put ugledao, znao sam da je agresivan. Prizor njih dvojice kako hodaju zajedno podsjetio me je na Billa Sikesa i njegovog krvoločnog psa iz filma Oliver Twist. Vidjelo se na njima da su sama nevolja.

Pas je bio s njim i te večeri kad je došao pred ulaz u podzemnu i pridružio se nekolicini podjednako opakih likova koji su sjedili i ispijali pivo već otprilike nekih sat vremena. Nisu mi se nimalo sviđali.

Gotovo odmah sam mogao vidjeti kako je rotvajler uočio Boba i stao natezati povodac, umirući od želje da se otrgne i napadne ga. Činilo se da je pas pod kontrolom vlasnika, ali to nipošto nije značilo

da će tako i ostati. Ovaj se pak doimao kao ga više zanima razgovor s drugim tipovima - kao i to da se domogne njihove cuge.

Ja sam se ionako bio počeo pakirati. Dolazak te bande samo je zacementirao moju odluku. Pratio me je osjećaj nelagode, zbog njih - i zbog psa. Želio sam da Bob i ja odemo što dalje od njih.

Počeo sam spremati primjerke Big Issuea i ostale stvari u ruksak. Iznenada sam čuo stvarno glasan, prodoran lavež. Događaj što je uslijedio odvijao se kao u usporenom kadru, poput loše akcijske scene u lošem akcijskom filmu.

Okrenuo sam se i opazio bljesak nečeg crno-smeđeg kako juri prema meni i Bobu. Onaj tip očito nije pravilno namjestio uzicu i rotvajler se oslobodio. Moja prva instinktivna reakcija bila je da zaštitim Boba, pa sam samo skočio ispred psa. Prije nego što sam se snašao, nasrnuo je na mene i bacio me s nogu. Dok sam padao, uspio sam ga obujmiti rukama pa smo završili na tlu u klinču. Vikao sam i psovao, pokušavajući ga što bolje ščepati tako da me ne može ugristi, ali pas je bio jednostavno presnažan.

Rotvajleri su moćni psi i nisam nimalo sumnjao da bih izvukao deblji kraj samo da je borba potrajala nekoliko sekundi duže. Sam Bog zna kakve bi mi sve ozljede nanio. Srećom, najednom sam postao svjestan drugog glasa kako urla i osjetio sam kako mu snaga popušta kao da ga netko odvlači u drugom smjeru.

»Dolazi ovamo, gade«, urlikao je vlasnik povlačeći uzicu što je snažnije mogao. Zviznuo je psa po glavi nečim tupim. Ne znam što je to bilo, ali zvuk je bio gadan. U drugim okolnostima, zabrinuo bih se za psa, ali moj prioritet je bio Bob. Mora da je bio prestravljen onim što se netom dogodilo. Okrenuo sam se kako bih ga provjerio, ali sam otkrio da je mjesto gdje je do maločas sjedio bilo prazno. Okrenuo sam se oko svoje osi da vidim nije li ga netko možda podigao kako bi ga zaštitio, ali od njega nije bilo ni traga ni glasa. Nestao je.

Najednom sam shvatio što sam učinio. Čuvao sam svežanj Big Issuea nedaleko od mjesta na kojem sam prodavao, ispod jedne klupe. Bobova uzica nije dotamo dosegala pa sam, zbog žurbe da čim prije odemo, otkopčao uzicu s pojasa. Trajalo je to tek koju sekundu dok nisam skupio sve stvari, ali bilo je dovoljno.

Strahovito sam pogriješio. Rotvajler je vjerojatno sve to gledao i ugrabio priliku. Zato se oslobodio i napao nas upravo u tom trenutku.

Odmah me je obuzela bezumna panika.

Nekoliko se ljudi okupilo oko nas kako bi vidjeli jesam li u redu.

»Dobro sam. Je li netko vidio Boba?« rekao sam iako, zapravo, nisam bio dobro. Povrijedio sam se dok me je pas bacio i po rukama sam imao ugrize. U tom trenutku mi je prišla stalna mušterija, sredovječna žena koja je često Bobu donosila hranu. Očito je primijetila sav onaj metež.

»Upravo sam vidjela Boba kako bježi u smjeru prolaza Camden«, rekla je. »Pokušala sam mu zgrabiti uzicu, ali bio je prebrz.«

»Hvala«, rekao sam, dograbio ruksak i odjurio dok mi je srce snažno nabijalo u grudima.

U mislima mi je odmah bljesnulo sjećanje na trenutak kad je pobjegao na Piccadilly Circusu. Zbog nekog razloga, međutim, ova mi se situacija činila ozbiljnijom. Tada ga je prestrašio čovjek u šašavom odijelu. Ovaj put je bio u stvarnoj opasnosti. Da se nisam umiješao, rotvajler bi ga gotovo sigurno napao. Tko zna kakav je učinak imao na njega prizor razjarenog psa? Možda ga je podsjetilo na nešto što mu se dogodilo u prošlosti? Nisam imao pojma što je osjećao, iako sam pretpostavljao da je bio prestravljen i rastrojen kao i ja.

Odjurio sam ravno prema prolazu Camden, izbjegavajući ranovečernju gužvu šetača koji su milili oko pubova, barova i restorana.

»Bobe, Bobe«, nisam prestajao dozivati, privlačeći poglede prolaznika. »Je li netko vidio riđeg mačka kako bježi ovuda s uzicom?« u prolazu sam upitao skupinu ljudi koja je stajala pred glavnim pubom.

Oni su samo slegnuli ramenima.

Nadao sam se da će Bob, baš kao što je učinio i onaj put tamo na Piccadilly Circusu, pronaći sklonište u nekom dućanu. Ali dosad su gotovo svi već bili zatvoreni. Jedino su barovi, restorani i kafići bili otvoreni. Dok sam trčao uskom uličicom i raspitivao se, dočekivalo me je samo odmahivanje glavama. Ako je otišao dalje od prolaza Camden, prema sjeveru, onda će završiti na Essex Roadu, glavnoj

ulici koja vodi prema Dalstonu i još dalje. Već je prije prolazio jednim dijelom tog puta, ali nikad noću i nikad sam.

Počeo sam očajavati kad sam nabasao na ženu na kraju prolaza, u blizini dijela gdje se širi prema Islington Greenu. Pokazala je dolje na cestu.

»Vidjela sam mačka kako bježi dolje onim putem«, rekla je. »Jurio je poput rakete, i činilo se da nije imao namjeru stati. Skrenuo je prema glavnoj ulici i izgledalo je kao da će je prijeći.«

Na kraju prolaza, izronio sam na otvorenu ulicu i pogledom skenirao područje. Bob je volio Islington Green i često bi tamo negdje obavio nuždu. Bilo je to također i mjesto gdje je bio parkiran kombi Plavog križa. Vrijedilo je pogledati. Brzo sam prešao cestu i pojurio u ograđeni travnati dio s grmljem ispod kojeg je znao često čeprkati. Kleknuo sam i pogledao dolje. Iako je dnevna svjetlost nestala i jedva da sam mogao vidjeti prst pred nosom, nadao sam se da bih mogao ugledati par sjajnih očiju kao zure u mene.

»Bobe, Bobe, jesi li tu družo?« Ali nije bilo nikog. Otišao sam do drugog ugla ograđenog parka i još ga nekoliko puta zazvao. No, osim gundanja nekolicine pijanca koji su sjedili na jednoj od klupa, sve što sam mogao čuti bilo je uporno brujanje prometa.

Napustio sam Green i zatekao se pred velikom knjižarom Waterstones. Bob i ja smo znali često tamo navratiti i osoblje bi mu se uvijek radovalo. Znao sam da je ovo sad stvarno posljednja slamka spasa, ali možda je otišao tamo potražiti sklonište.

U knjižari je bilo tiho i osoblje se pripremalo za zatvaranje. Tek pokoji kupac pretraživao je po policama.

Prepoznao sam jednu gospođu za pultom. Sad sam se već znojio, bio sam zadihan i očito sam izgledao izbezumljeno.

»Jeste li dobro?« upitala je.

»Izgubio sam Boba. Pas nas je napao i Bob je pobjegao. Nije li slučajno došao ovamo?«

»Jao, nije«, rekla je doimljući se iskreno zabrinutom. »Bila sam ovdje i nisam ga vidjela. Ali, dajte da se raspitam gore.«

Podigla je telefonsku slušalicu i birala broj drugog odjela.

»Jeste li kojim slučajem gore vidjeli mačka?« upitala je. Polagano odmahivanje glavom koje je uslijedilo reklo mi je sve što sam trebao

znati. »Stvarno mi je žao«, rekla je. »Ali ako ga vidimo, pobrinut ćemo se da ga zadržimo.«

»Hvala«, odvratio sam.

Tek tada, dok sam izlazio iz knjižare u sad već mrklu noć, sinulo mi je. Izgubio sam ga.

Bio sam shrvan. Idućih nekoliko trenutaka bio sam kao u bunilu. Nastavio sam koračati niz Essex Road, ali dotad sam već odustao od raspitivanja po kafićima, restoranima i pubovima.

Bila je ovo ruta kojom smo svaki dan prolazili na putu do posla - i kojom smo se svake večeri vraćali kući. Kad sam ugledao autobusnu liniju za Tottenham, jedna se misao oblikovala u mom izmučenom umu. Nije valjda? Zar je moguće?

Na autobusnoj stanici je stajao kondukter i pitao sam ga je li možda vidio mačka kako ulazi u autobus. Znao sam Boba, bio je dovoljno inteligentan da to učini. Pitao sam ga je li ga vidio kako ulazi u autobus broj 73. No, on je samo odmahnuo glavom i okrenuo mi leđa.

Znao sam da mačke imaju izvanredan osjećaj za prostor i bile su poznate po tomu da mogu prijeći velike razdaljine. Ali nije bilo nikakve šanse da pronađe put natrag sve do Tottenhama. Morao bi prijeći dobrih sedam kilometara, i to kroz neke prilično opasne dijelove Londona. Nikad nismo išli pješice tim putom nego uvijek autobusom. Odmah sam zaključio da to više jednostavno nema smisla.

Idućih pola sata bio sam na vrtuljku različitih emocija. Jednog časa bih se uvjerio da ne može pobjeći daleko jer će ga netko pronaći i identificirati. Gomila ljudi ovdje ga je poznavala. A čak i da ga pronađe netko tko ga ne poznaje, bude li imalo promućuran, vidjet će da je mikročipiran i znat će da su podaci o njemu zavedeni u registru.

No, odmah potom odustao bih od takvog razmišljanja pa bi me preplavila struja vrlo različite svijesti kad bi mi, odjednom, jezive misli počele odzvanjati glavom.

Ovo se moglo dogoditi i prije tri godine. Zbog ovakve se situacije mogao zateći u mojoj zgradi one proljetne večeri. Možda mu je ovakvo što bilo okidač da zaključi kako je vrijeme da ponovno ode dalje. Bio sam razapet između dviju krajnosti. Logika i razum govorili

su mi: »Bit će sve okej, vratit ćeš ga.« Ali ona divlja, iracionalna strana govorila je nešto puno turobnije: »Otišao je, više ga nećeš vidjeti.« Gotovo sat vremena tumarao sam gore-dolje po Essex Roadu. Sad je bilo mračno kao u grobu, a kolone vozila vijugale su sve do kraja ulice Islington High. Bio sam izbezumljen. Nisam znao što ću. Ne razmišljajući, samo sam krenuo pješice niz Essex Road u smjeru Dalstona. Stan moje prijateljice Belle bio je udaljen nekih dva kilometra odatle. Krenuo sam tamo.

Prolazio sam mimo jedne sporedne uličice kad sam ugledao bljesak mačjeg repa. Bio je crn i tanak, vrlo različit od Bobovog, ali bio sam u takvom stanju da se moj um poigravao sa mnom pa sam uvjerio sebe da to mora biti on.

»Bobe«, povikao sam utonuvši u mračan prostor. Nisam ništa otkrio.

Negdje u tami čuo sam mijaukanje. Nije zvučalo kao da je on. Nakon nekoliko minuta, nastavio sam dalje.

Dotad se već prometna gužva prorijedila. Noć je najednom postala zlokobno tiha. Prvi put sam primijetio da su se na nebu pojavile zvijezde. Nije bilo mirno kao australsko noćno nebo, ali još uvijek je bilo prilično dojmljivo. Prije samo nekoliko tjedana zurio sam u zvijezde tasmanijskog neba. Svima sam u Australiji govorio da se vraćam kako bih se brinuo za Boba. Odlično si to obavio, rekao sam, u sebi se proklinjući.

Na trenutak sam se upitao nije li možda moj produženi boravak u Australiji zapravo utjecao na sve ovo. Je li razdvojenost otpustila sponu između mene i Boba? Je li ga činjenica da sam bio odsutan šest tjedana natjerala da preispita moju privrženost? Kad je rotvajler krenuo u napad, je li zaključio da se više ne može pouzdati u mene da ću ga zaštititi? Umalo da nisam zaurlao od muke.

Kad mi se Bellina ulica pojavila u vidokrugu, još uvijek sam bio na rubu suza. Što ću ja bez njega? Nikad više neću pronaći mačka poput Boba. A onda se dogodilo i to - prvi put nakon tko zna koliko godina, preplavila me je žudnja za drogom.

Odmah sam je pokušao otjerati, ali još jednom je u mojoj podsvijesti buknuo rat volja. Negdje u mojoj glavi, mogao sam osjetiti kako mislim da sam zaista izgubio Boba, da se neću moći s time nositi te da moram nečim ublažiti ovu bol koju sam već počeo osjećati.

Belle se, poput mene, godinama borila s ovisnošću. Ali znao sam da se njezina cimerica još povremeno drogira. Što sam se više približavao njezinoj ulici, to su me spopadale strasnije misli.

Kad sam dospio do Belline kuće, bilo je skoro već deset uvečer. Satima sam tumarao ulicama. U daljini su sirene opet zavijale, murja je bila na putu da prekine još jednu tučnjavu u nekom od pubova. Ali, nije me ni najmanje bilo briga.

Dok sam koračao puteljkom prema slabo osvijetljenom ulazu, uočio sam oblik kako mirno sjedi u sjeni s bočne strane zgrade. Bila je to nedvojbeno silueta mačke, ali tada sam već bio odustao od svake nade pa sam pretpostavio da je to zasigurno još jedna lutalica koja je potražila zaklon od hladnoće. Ali onda sam ugledao to lice, to nezamjenjivo lice.

»Bobe.«

Molećivo je mijauknuo, baš kao i onda u hodniku prije tri godine, kao da želi reći: »Pa gdje si dosad? Čekam te stoljećima.«

Podigao sam ga i čvrsto privio uza se.

»Dobit ću srčani udar ako nastaviš tako bježati od mene«, rekao sam dok sam grozničavo pokušao shvatiti kako li je samo dospio ovamo.

Nije prošlo dugo prije nego što mi je sve sjelo na svoje mjesto. Osjećao sam se kao budala zato što nisam na to ranije pomislio. Nekoliko puta smo zajedno bili u Bellinom stanu, a ovdje je proveo šest tjedana dok sam bio u Australiji. Bilo je logično da će doći ovamo. Ali, kako je, pobogu, stigao? Morao je prijeći najmanje tri kilometra od našeg prodajnog mjesta na Angelu. Zar je cijelo vrijeme hodao? Ako jest, koliko je dugo bio tu?

No ništa od toga više nije bilo važno. Dok sam ga grlio, lickao mi je ruku, a jezik mu je bio grub kao brusni papir. Trljao se licem o moje i povio je rep.

Pozvonio sam na Bellina vrata i otvorila je. Moje se raspoloženje preobrazilo od očaja do delirija. Bio sam na vrhu svijeta.

Bellina je cimerica također bila tamo i upitala je: »Želiš li nešto da malo proslavimo?« Značajno se smijuljila.

»Ne, u redu je, hvala«, odvratio sam povukavši Boba dok me je zaigrano grebao po ruci. Pogledao sam Belle. »Jedno pivo bi bilo sjajno.«

Bobu nije trebala droga da preživi noć. Samo je trebao prijatelja: mene. A u tom sam trenutku zaključio da mi je i samom samo on bio potreban. Trebao sam Boba, i ne samo te večeri nego sve dok budem imao taj privilegij da je dio mojega života.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

Bob, Big Issue mačak

Dok je ožujsko sunce zalazilo, a sumrak se stao spuštati nad Angelom, London se još jedanput pripremio za večer. Promet je već bio gust na Islington High Roadu, a trubljenje automobilskih sirena se prolamalo u kakofoniji zvukova. I pločnici su vrvjeli prolaznicima, također, a rijeke ljudi navirale su oko stanice podzemne željeznice. Špica je bila na vrhuncu, kao i obično, i svi su nekamo žurili. Pa, zapravo, ne baš svi.

Upravo sam provjeravao imam li dovoljno primjeraka časopisa da mogu dočekati ovu navalu za koju sam znao da se sprema, kad sam krajičkom oka opazio grupicu klinaca kako se okuplja oko nas. Bili su tinejdžeri, pretpostavio sam, trojica mladića i dvije djevojke. Izgledali su kao Južnoamerikanci, ili možda Španjolci ili Portugalci.

U tomu, dakako, nije bilo ništa neobično. Nije ovo bio baš Covent Garden, trg Leicester ili Piccadilly Circus, ali Islington su također pohodili turisti i Bob je, kao i uvijek, za njih bio pravi magnet. Teško da bi prošao dan bez da ga ne okruži ushićena skupina mladih, baš poput ovih.

Ono što je te večeri bilo drukčije, međutim, jest da su živo pokazivali na njega i nešto govorili.

»Ah, si, Bob«, rekla je jedna tinejdžerica na jeziku za koji sam pretpostavio da je španjolski.

»Si, si. Bob, Big Issue mačak«, prihvatila je druga.

Čudno, pomislio sam kad sam shvatio što je rekla. Kako znaju da se zove Bob? Nije imao pločicu s imenom. I što misle pod onim Big Issue mačak?

Vlastita me je znatiželja ubrzo svladala.

»Pardon, nadam se da mi nećete zamjeriti na pitanju, ali kako znate za Boba?« upitao sam nadajući se da barem jedno od njih donekle govori engleski. Moj je španjolski, naime, bio nikakav.

Srećom, jedan dečko je odgovorio: »O, vidjeli smo ga na YouTubeu«, nasmiješio se. »Bob je vrlo popularan.«

»Stvarno?« rekao sam. »Netko mi je rekao da postoji snimka na YouTubeu, ali nisam imao pojma koliko ga je ljudi vidjelo.«

»Puno njih, mislim«, nasmiješio se.

»Odakle ste?«

»Espana, Španjolska.«

»Znači Bob je popularan u Španjolskoj?«

»Si, si«, rekao je drugi dečko kad mu je ovaj preveo naš razgovor.

»Bob es una estrella en Espana.«

»Oprosti, što je rekao?« upitao sam dečka.

»Rekao je da je Bob zvijezda u Španjolskoj.«

Bio sam šokiran.

Znao sam da je gomila njih fotografirala Boba tijekom svih ovih godina, i dok sam svirao i dok sam prodavao Big Issue. Znao sam se katkad u šali zapitati bih li ga trebao prijaviti u Guinnessovu knjigu rekorda: kao najviše fotografiranu mačku na svijetu.

Nekoliko je ljudi snimilo i filmiće, neki mobitelima, drugi videokamerama. Počeo sam se prisjećati svih onih koji su ga snimali tijekom posljednjih mjeseci. Tko je mogao snimiti filmić koji je sad bio postavljen na YouTubeu? Bilo je nekoliko očitih kandidata, ali rekao sam sebi da moram provjeriti prvom prilikom.

Iduće jutro uputio sam se s Bobom u kvartovsku knjižnicu i spojio se na internet.

Utipkao sam ključne riječi: Bob Big Issue mačak. I bome, odmah se pojavio link za YouTube, na koji sam kliknuo. Na vlastito iznenađenje, tamo je bila ne jedna, nego dvije snimke.

»Ej, Bobe, pogledaj, bili su u pravu. Ti si zvijezda na YouTubeu.«

Nije bio naročito zainteresiran sve do tog trenutka. Na kraju krajeva, nije da su to bile utrke na Channel Fouru. Ali kad sam kliknuo na prvi video i ugledao i čuo sebe kako govorim, skočio je na tipkovnicu i uperio pogled u zaslon.

Dok sam pregledavao prvu snimku koja se zvala Mačak Bob i ja, preplavilo me je sjećanje. Prišao mi je jednom taj student režije. Nekoliko me je dana slijedio dok smo prodavali Big Issue u ulici Neal. Bila je to lijepa snimka koja je prikazivala kako ulazimo u autobus i kako hodamo ulicama. Film prilično dobro sažima

svakodnevicu jednog kolportera časopisa Big Issue. Zatim, bilo je tu i snimaka na kojima se ljudi motaju oko Boba, ali i isječak na kojem se prepirem s jednim tipom koji ne vjeruje da je Bob »pripitomljeni« mačak. Pripadao je istoj skupini onih koji su bili uvjereni da ga nečim drogiram.

Jedan od filmića snimio je nešto kasnije, na Angelu, jedan Rus. Kliknuo sam na link i vidio da ga je nazvao Bob, Big Issue mačak. Bila je to vjerojatno snimka koju su gledali španjolski tinejdžeri. Mogao sam vidjeti i to da je imao desetke tisuća pregleda. Bio sam zaprepašten.

Osjećaj da Bob na određeni način postaje poznat već je neko vrijeme sazrijevao u meni. Svako malo, netko bi rekao: »Ah, je li to Bob? Čuo sam za njega.« Ili: »Je li ovo taj čuveni mačak Bob?« Uvijek sam pretpostavljao da je riječ o usmenoj predaji. A onda, nekoliko tjedana prije susreta sa španjolskim tinejdžerima, objavljen je članak o nama u lokalnom listu, Islington Tribune. Prišla mi je jedna Amerikanka, agentica, koja me je pitala bih li razmislio o tome da napišem knjigu o sebi i Bobu. Dapače!

Klinci iz Španjolske natjerali su me da shvatim kako je postao nešto puno više od lokalne atrakcije. Bob je postajao mačja zvijezda.

Na putu prema autobusnoj stanici, dok sam probavljao što sam netom otkrio, nisam se mogao prestati smiješiti. Na jednoj sam snimci rekao da mi je Bob spasio život. Kad sam to prvi put čuo, pomislio sam da zvuči pomalo patetično, čak i pretjerano. No, dok sam koračao ulicom i o svemu razmišljao, počelo mi je sve sjedati na svoje mjesto: bila je to istina, zaista mi je spasio život.

U dvije godine otkako sam ga pronašao kako sjedi u polumračnom hodniku, promijenio je moj svijet. Tada sam bio ovisnik o heroinu u programu odvikavanja, i živio od danas do sutra. Bio sam u kasnim dvadesetima, a još uvijek nisam znao što bih sa sobom. Nisam imao drugu svrhu osim pukog preživljavanja. Izgubio sam kontakt s obitelji i jedva da sam imao prijatelja. Život mi je bio u totalnom kaosu. I sve se to promijenilo.

Odlazak u Australiju nije mi izbrisao iz sjećanja sve nedaće iz prošlosti, ali sam se ponovno susreo s majkom. Rane su zacijelile. Imao sam osjećaj da ćemo se opet zbližiti. Mojoj se bitki s ovisnošću napokon nazirao kraj, barem sam se tomu nadao. Doza Subutexa

koju sam uzimao sve se više smanjivala. Dan kada ga više neću morati uzimati počeo se nazirati na obzoru.

Napokon sam vidio kraj svojoj ovisnosti. A nekad prije nisam mogao ni zamisliti da je takvo što uopće moguće. No, najviše od svega, napokon sam pustio korijenje. Možda to većini ljudi neće djelovati kao nešto naročito, ali moj stančić u Tottenhamu pružio mi je osjećaj stabilnosti i sigurnosti za kojom sam oduvijek potajice čeznuo. Nikad nisam toliko dugo živio na jednome mjestu: bio sam tamo više od četiri godine i kanio sam ostati i dulje. Nisam ni na trenutak dvojio - sve se to ne bi dogodilo da nije bilo Boba.

Bio sam odgojen u katoličkom duhu, ali nisam bio praktični vjernik. Nisam bio agnostik ni ateist. Moje je mišljenje da bismo svi trebali uzeti djelić iz svake religije i filozofije. Nisam ni budist, ali budistička filozofija mi je najbliža jer pruža izvrsnu okosnicu na kojoj sam možeš ponovno izgraditi vlastiti život. Primjerice, definitivno vjerujem u karmu, u koncept: sve se vraća, sve se plaća. Pitao sam se nije li Bob moja nagrada zbog nečeg dobrog što sam nekad učinio u svom problematičnom životu.

Katkad se pitam jesmo li se Bob i ja poznavali u nekom prošlom životu. Način kako smo se pronašli i ona trenutačna povezanost koju smo osjetili, vrlo su neuobičajeni. Netko mi je jednom rekao da smo reinkarnacija Dicka Whittingtona i njegovog mačka, samo što su se ovaj put uloge zamijenile - Dick Whittington se vratio kao Bob, a ja sam bio njegov drug. Nije mi to smetalo, štoviše, svidjela mi se ta ideja. Bio je moj najbolji prijatelj i onaj koji me je vodio prema drukčijem - i boljem - načinu života. Zauzvrat nije tražio ništa komplicirano niti nerealno. Samo je trebao da se brinem o njemu. I to je ono što sam radio.

Znao sam da put pred nama neće biti lagan. Bilo je sasvim izvjesno da ćemo se povremeno suočiti s teškoćama. Uostalom, još uvijek sam radio na londonskim ulicama, što nikad neće biti lako. No, sve dok smo zajedno, imam osjećaj da će sve biti u redu.

Svatko zaslužuje priliku, svatko zaslužuje tu drugu šansu. Bob i ja smo svoju ugrabili...

ZAHVALE

Ova knjiga plod je iznimnog timskog rada u kojem je veliki broj ljudi odigrao svoju ulogu.

Najprije bih volio zahvaliti svojoj obitelji, naročito mami i tati, jer su u mene usadili ustrajnost koja me je poticala u nekim najmračnijim trenucima života. Također bih volio zahvaliti svojim kumovima, Terryju i Marilyn Winters na divnom prijateljstvu.

Na londonskim ulicama toliko je mnogo ljudi pokazalo ljubaznost prema meni svih ovih godina, ali volio bih izdvojiti Sam, Toma, Lee-a i Ritu, koordinate časopisa Big Issue koji su prema meni uvijek bili izrazito velikodušni. Volio bih također zahvaliti socijalnim radnicima Kevinu i Chrisu na njihovom suosjećanju i razumijevanju. Hvala i Plavom križu i centru za napuštene životinje RSPCA na njihovim dragocjenim savjetima, te Daviki, Leanne i ostalom osoblju stanice podzemne željeznice na Angelu koji su uvijek pružali iznimnu potporu meni i Bobu.

Hvala i osoblju bistroa Food Of Thought i Pix u ulici Neal gdje bi nas uvijek počastili toplom šalicom čaja i tanjurićem mlijeka, kao i Daryl iz salona za tetoviranje Diamond Jacks u Sohou te Paulu i Danu, postolarima koji su mu uvijek bili dobri prijatelji. Volio bih također spomenuti i Petea Watkinisa iz Corrupt Drive Recordsa, DJ-a Cavey Nika iz Mosaic Homesa, i Rona Richardsona.

Ova knjiga nikad ne bi nastala da nije bilo moje agentice Mary Pachnos. Ona je bila ta koja mi je prva prišla s idejom za knjigu. Tada je to zvučalo sasvim ludo, a da nije bilo nje, kao ni pomoći pisca Garryja Jenkinsa, nikad ne bih bio u stanju sve to staviti na papir i pretvoriti u smislenu priču. Zato iz dubine srca zahvaljujem Mary i Garryju. Volio bih zahvaliti Roweni Webb, Ciari Foley, Emmi Knight i ostatku fenomenalne ekipe iz nakladničke kuće Hodder & Stoughton. Hvala i Alanu i djelatnicima knjižare Waterstone's u Islingtonu koji su meni i Garryju omogućili da u miru radimo na gornjem katu. Također, velika hvala Kitty, bez čije bismo ustrajne potpore bili sasvim izgubljeni.

Potom, volio bih se zahvaliti Scottu Hartfordu-Davisu te Dalaj Lami koji su mi, tijekom posljednjih godina, pružili uvid u sjajnu filozofiju i pokazali mi kako da živim svoj život, te Leigh Anne, koja je u mojim mislima.

I na kraju, dakako, moram zahvaliti tom malom frajeru koji mi je došao u život 2007. godine i koji se - od trenutka kad smo se sprijateljili - pokazao kao nevjerojatno pozitivna sila koja mi je promijenila život. Svatko zaslužuje prijatelja poput Boba. Ja sam imao neizmjernu sreću što sam jednog takvog pronašao...

James Bowen, London, siječanj 2012.

Pročitajte najnovije vijesti i priče o Jamesu i Bobu na: www.hodder.co.uk, te na Bobovom Twitteru: @streetcatbob

Table of Contents

[Naslovna strana](#)

[Impresum](#)

[Posveta](#)

[1. Poglavlje](#)

[2. Poglavlje](#)

[3. Poglavlje](#)

[4. Poglavlje](#)

[5. Poglavlje](#)

[6. Poglavlje](#)

[7. Poglavlje](#)

[8. Poglavlje](#)

[9. Poglavlje](#)

[10. Poglavlje](#)

[11. Poglavlje](#)

[12. Poglavlje](#)

[13. Poglavlje](#)

[14. Poglavlje](#)

[15. Poglavlje](#)

[16. Poglavlje](#)

[17. Poglavlje](#)

[18. Poglavlje](#)

[19. Poglavlje](#)

[20. Poglavlje](#)

[21. Poglavlje](#)

[Zahvale](#)